

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁR ÉS INFORMÁCIÓS KÖZPONT
2020. ÉVI BESZÁMOLÓ JELENTÉSE

BUDAPEST

2021

Készült: 2021. március 10.

Monok István
főigazgató

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Monok István'.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRA
ÉVI JELENTÉSE
41.

Összeállította: Gaálné Kalydy Dóra és Vas Viktória
Fotók: konyvtar.mta.hu

ISSN 2063-5443
DOI 10.14755/MTAKIK.JEL.2020

TARTALOMJEGYZÉK

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	5
2. IGAZGATÁS	6
2.1 IRÁNYÍTÁS, MENEDZSMENT	6
2.2 SZERVEZET, SZERVEZETI VÁLTOZÁS, ORGANOGRAM	9
2.3 MUNKATÁRSAK	12
2.4 BELSŐ ELLENŐRZÉS	18
3. GYŰJTEMÉNYSZERVEZÉS	19
3.1 ÁLLOMÁNYALAKÍTÁS	19
3.2 FELDOLGOZÁS	29
3.2.1 KÖNYVEK ÉS FOLYÓIRATOK FELDOLGOZÁSA	31
3.2.2 SPECIÁLIS DOKUMENTUMOK FELDOLGOZÁSA	32
3.2.3 LUKÁCS ARCHÍVUM	32
3.2.4 LEJTÁRI ELŐKÉSZÜLETEK	33
3.2.5 REPOZITÓRIUMI TÉTELEK FELDOLGOZÁSA	34
4. OLVASÓSZOLGÁLAT ÉS TÁJÉKOZTATÁS	35
4.1 OLVASÓFORGALOM, KÖLCSÖNZÉS	36
4.2 TÁJÉKOZTATÁS	38
4.3 HASZNÁLÓKÉPZÉS, OKTATÁS	40
4.4 KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS	40
4.5 RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYELLENŐRZÉS	41
4.6 ÁLLOMÁNYVÉDELEM, KÖTÉSZET	43
4.7 REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK	44
4.8 ELEKTRONIKUS TARTALOMSZOLGÁLTATÁS, INFORMATIKA	45
4.8.1 SZÁMÍTÓGÉPES REFERENZ-SZOLGÁLTATÁS	45
4.8.2 WEBOPAC, PRIMO, SFX	46
4.8.3 REAL REPOZITÓRIUM	50
4.8.4 DOI-REGISZTRÁCIÓ	51
4.8.5 ONLINE PUBLIKÁLÁSI PLATFORMOK	52
4.8.6 KUTATÁSI ADATMENEDZSMENT	53
4.8.7 MATARKA ÉS MTMT FELDOLGOZÁS	53
4.9 INFORMATIKA	54
5. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁS: TUDOMÁNYELEMZÉS ÉS TUDOMÁNYPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG	55

6. ORSZÁGOS PROGRAMOK	59
6.1 MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRA	59
6.2 ELEKTRONIKUS INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS (EISZ) NEMZETI PROGRAM	65
7. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR	76
8. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA	78
8.1 MUNKATÁRSOK TAGSÁGA, TESTÜLETI TEVÉKENYSÉGE	78
8.2 SZAKMAI PROGRAMOK KÜLFÖLDÖN	82
8.3 KÖNYVKIADÁS	83
8.4 PUBLIKÁCIÓK	88
8.5 ELŐADÁSOK, PREZENTÁCIÓK, INTERJÚK	96
9. RENDEZVÉNYEK, ISMERETTERJESZTŐ, NÉPSZERŰSÍTŐ PROGRAMOK	98
9.1 PROGRAMSOROZATOK	100
9.2 KIÁLLÍTÁSOK	103
9.3 VENDÉGEK, LÁTOGATÓK	104
9.4 DOKUMENTUMOK KÖLCSÖNZÉSE KIÁLLÍTÁSOKHOZ	105
9.5 KÖNYVTÁRI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK	106
10. GAZDÁLKODÁS	107
10.1 GAZDÁLKODÁSSAL KAPCSOLATOS ESEMÉNYEK	110

1. VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

Az MTA Könyvtár és Információs Központ (MTA KIK) 2020. évi tevékenységét nagyban befolyásolták a koronavírus-járvány miatti óvintézkedések. 2020. március 14-étől június 24-ig teljesen zárva tartottuk az összes olvasótermünket, majd november 11-étől újra felfüggesztettük a helyben használat lehetőségét. Szintén a koronavírus-járvány miatt elmaradtak a tervezett nemzetközi szakmai konferenciák. A Tudomány Ünnepehez kapcsolódóan az Elischer-féle Goethe-gyűjteményből online kiállítást és tematikus honlapot hoztunk létre, amelyen az értékes gyűjtemény sokszínűségét mutattuk be. Az MTA Székház Tudóskávézó termében lévő szekrénytárlókba az MTA Könyvtár Kézirattárában őrzött Fülep Lajos hagyatékából állítottunk össze kiállítást a Kossuth-díjas művészettörténész halálának 50. évfordulójára.

A Könyvtár munkáját és tevékenységét szintén nagy mértékben befolyásolta a 2020. évi XXXII. törvény a kulturális intézményekben foglalkoztatottak közalkalmazotti jogviszonyának átalakulásáról, valamint egyes kulturális tárgyú törvények módosításáról.

A munkavégzést nehezítő körülmények ellenére az év folyamán 17 kiadványt adtunk ki. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei sorozatban négy új kötet jelent meg, a Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály új sorozatot indított *Tanulmányok a tudományelemzés mai gyakorlatából* címen. *A Levelek, könyvek, kincsek: Esterházy Pál barokk udvarának emlékei* OTKA pályázat keretein belül az év során két jelentős, hiánypótló mű jelent meg.

Nagy öröm számunkra, hogy Rozsondai Marianne: *A magyar könyvkötés a gótikától a művészkönyvekig* című kötete Fitz József-díjban részesült, melyet minden évben az előző év legjelentősebbnek tartott könyve kapja.

A hagyományos könyvtári szolgáltatásokat átalakítottuk, a bezárás ellenére folyamatosan biztosítottuk az állományhoz való hozzáférést. Az év folyamán továbbra is kiemelt hangsúlyt fektettünk az országos elektronikus információellátás (EISZ) zökkenőmentes biztosítására, az EISZ Titkárság átalakulása semmilyen fennakadást nem okozott az éves munkafolyamatokban. A Magyar Tudományos Művek Tára az év során biztosította a megnövekedett igények kiszolgálását. A Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály a járvány megfékezéséhez szükséges tudományos és szakértői munka támogatása céljából COVID tudástérkép és tudásbázis platformot hozott létre májusban.

2. IGAZGATÁS

2.1 IRÁNYÍTÁS, MENEDZSMENT

A könyvtár működését meghatározó szabályzatok és szervezeti változások

A 2020. évi XXXII. törvény előírásai alapján, a közalkalmazotti jogviszony megszűnésével a könyvtár szervezeti és működési szabályzatát módosítani kellett. A közalkalmazotti jogviszony átalakulása kapcsán nyolc könyvtári dolgozó nem fogadta el a könyvtár által adott ajánlatot, az ő jogviszonyuk október 31-én megszűnt. November 1-jétől a könyvtár munkatársai a Munka törvénykönyve hatálya alá tartoznak.

Az év folyamán az Informatikai Üzemeltetési Osztály megszűnt, az üzemeltetéssel kapcsolatos feladatokat átadtuk az MTA Titkárság Informatikai Főosztálynak a hozzájuk kapcsolódó bértömeggel együtt.

Baráth Eszter végleges kinevezést kapott a Könyvtár gazdasági irányítására.

A 2020. évi belső ellenőri munka vizsgálati tárgya az MTA KIK szabályzatainak szabályszerűségi ellenőrzése volt.

Könyvtárunkban 2020-ban három kutató dolgozott fiatal kutatói álláshelyen. Kiss Anna a Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztályon a publikációs stratégiák és kutatói életpályák témakörben végzett kutatásokat, Zsidi Bernát az Akadémiai Levéltárban az MTA 1950-es évekbeli törtével összefüggő iratanyagot tanulmányozta, Rottár Máté pedig a Keleti Gyűjteményben a mongol anyagot feldolgozását végezte. Kiss Anna és Zsidi Bernát féldíós beszámolóját októberben elfogadta az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat (2019-től ez az intézmény kezeli a korábbi akadémiai fiatal kutatói álláshelyeket).

Az év során tárgyalásokat kezdeményeztünk az MTA új vezetőségével a Könyvtár költségvetéséről. 2013 óta a Könyvtár fenntartói támogatása nem változott, a megszokott Akadémiai pályázati lehetőségek megszűnésével országos szakkönyvtári alapfeladatainknak sem tudunk megfelelni.

Stratégiai célkitűzések megvalósítása

A 2020. évi továbbképzési tervünket nem tudtuk teljes mértékben megvalósítani a koronavírus-járvány okozta lezárások miatt. Helyben, illetve online szerveztük meg a kollégák nyelvi képzését: angol nyelvi képzésen 13 fő, szakmai továbbképzésen 15 fő vett részt.

Az EISZ előfizetői köre 251 intézményre bővült. Az EISZ Programtanács által elfogadott stratégia alapján 2020-ban két éves átmeneti szerződést kötöttünk a Springer Nature kiadóval, mely az előfizetési díjon kívül publikációs díjakat is tartalmaz, így a hazai kutatók és oktatók számára újabb APC-mentes nyílt

hozzáférésű publikálásra adunk lehetőséget a nemzeti licenc kapcsán. Továbbá két éves időtartamra kötöttünk szerződést e-könyvcsomagok vásárlására. A COMPASS+ adatbázis fejlesztési időszaka lezárult. Együttműködési megállapodást írtunk alá az Országos Széchényi Könyvtárral az intézményeink által kiadott monográfiák folyamatos cseréjéről. Előkészítettük, és csak aláírásra vár az Országos Széchényi Könyvtárral kötendő másik megállapodás a Szántai-gyűjteményünkbe tartozó térképek (kb. 100 db) digitalizálásáról és bibliográfiai leírásáról.

A 2019–2023 közötti időszakra vonatkozó stratégiánknak megfelelően a külföldi elektronikus tartalmakhoz folyamatos hozzáférést biztosítottunk, a hazai tudományos kutatást számba vevő nemzeti bibliográfiai adatbázist folyamatosan bővítjük, a rendszerben lévő anomáliákat javítjuk. Nemzetközi szinten is közreműködünk a tudományometriai módszerek megújításán. Folytattuk a digitalizálást és a cédulakatalógus elektronikus feldolgozását.

Az MTA Elnöksége által 2019. január 29-én elfogadott stratégiát az MTA átalakulása miatt újra kell gondolni. Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózattal folyamatos konzultációt folytatunk az együttműködés lehetőségéről és a magyar tudományos publikációs kibocsátás láthatóvá tételéről.

A koronavírus-járvány okozta intézkedések, új szolgáltatások

Az éves munkatervben meghatározottakat a tavasz folyamán sürgősen át kellett dolgoznunk, az osztályvezetők és projektgazdák tanúbizonyosságát adtak rugalmasságuknak és szervezőképességüknek. A könyvtár néhány nap alatt átállt az online szolgáltatásra és az otthoni munkavégzésre.

Az MTA Titkárságon érvényben lévő elnöki és főtitkári együttes, többször megújított rendelkezésnek megfelelően és a vonatkozó kormányrendeletekkel összhangban a járványveszéllyel kapcsolatosan főigazgatói utasítást adtunk ki a megelőzés érdekében. Március 14-től a könyvtár az olvasók számára bezárt, a helyben használatot felfüggesztettük, újabb raktári kéréseket nem fogadtunk, a már elküldött raktári kéréseket még egy hétig teljesítettük. Júliustól plexi falakat állítottunk fel mind a három olvasóteremben, a helyben használat szabályait módosítottuk, ügyelve az operatív törzs ajánlásaira. Augusztusban elkészültek az önkiszolgáló ruhatári szekrények, ezzel is csökkentve a személyes érintkezéseket és lehetséges fertőzéseket. Július 6-tól november 11-ig a könyvtár újra megnyitotta olvasótermeit. Az ősz folyamán (szeptember 15-én, október 22-én és november 10-én) három újabb, egyre szigorodó szabályrendszert vezettünk be.

Új szolgáltatásokat indítottunk, azokhoz az adatbázisokhoz, melyekhez nem lehetett távolról hozzáférni. EduID azonosítást vezettünk be, mely lehetővé tette, hogy távolról is hozzáférjenek olvasóink az előfizetett adatbázisokhoz.

Olvasóinknak hírlevélben küldtük meg a hozzáféréssel kapcsolatos tudnivalókat, felhívtuk a figyelmet a repozitóriumban lévő dokumentumok kutathatóságára, és új szolgáltatásként a 30 oldalnál nem hosszabb szakirodalmi kéréseket szkenneltük és elektronikusan küldtük meg kutatóinknak.

Munkatársaink többsége otthonról dolgozott, az osztályvezetők hetente küldték meg az elvégzett munkáról szóló beszámolót.

A Tájékoztató és Olvasószolgálati Osztály munkatársai részben az elektronikusan érkezett igényeket szolgálták ki (133 kérésre 2250 oldal), folytatták a Magyar Tudományos Művek Tárában az Akadémikus bibliográfiát, az év során 4900 közleményrekord került be így az MTMT-be. A bejáró kollégák folytatták az RFID tagek felszerelését (38 500 db, ami a tavalyi mennyiség ötszöröse). A nyári hónapokban kialakítottuk az új olvasótermi szabadpolcos állomány rendszerét, jelzetelését; az év végéig az utóbbi években megjelent 1200 kötet került ki került ki zárt raktárból az olvasóterembe. Ezt a válogatást az új beszerzésekből folyamatosan bővítjük.

A Gyűjteményszervezési Osztály munkatársai az elektronikus katalógus adattisztítását és a rekordok egységesítését végezték, szkennelés alapján készültek a dokumentumleírások és az ellenőrzések is. Az előző években selejtezésre ítélt szláv anyagok (kb. 8000 tétel) raktári kiszedése folyamatos, állományból való törlésének adminisztrációjával együtt.

A Keleti Gyűjtemény munkatársai közül egy fő mindig helyben látta el a feladatokat, így a török kéziratok digitalizálása elkészült. Folyamatosan haladt a 2019-ben digitalizált Stein-fotók metadatokkal való ellátása, elkészült Kőrösi Csoma Sándor *Alexander-könyvek* című műve leghosszabb darabjának, a 4. számú könyvnek a fordítása. Szintén elkészült a Ligeti-hagyaték legfontosabb publikálatlan anyagának, a mongol–szabir szótárnak időarányos feldolgozása és magyar megfelelőikkel való ellátása.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye munkatársai nagy erőket mozgattak meg a kéziratok katalógus online elérhetővé tételében. Elkészült Lukács György kéziratok hagyatékának feldolgozása és digitalizálása, mely lehetővé teszi a nyílt hozzáférésű elérését.

Az Akadémiai Levéltár munkatársai a zárva tartás alatt a törökbálinti raktárban dolgoztak folyamatosan, az eddig különböző szinteken és helyeken lévő levéltári anyagot egy helyre költöztették és rendezték.

2.2 SZERVEZET, SZERVEZETI VÁLTOZÁS, ORGANOGRAM

Az Akadémia vezetésének megbízásából az MTA Könyvtár és Információs Központ szakmai felügyeletét 2020. július 31-ig Vékás Lajos, 2020. augusztus 1-jétől Lamm Vanda, a MTA társadalomtudományi alelnöke irányításával az MTA Vezetői Kollégium Könyvtári Bizottsága látja el.

A bizottság a járványveszély miatt 2020 novembere helyett 2021. február 1-én ülésezett.

A könyvtár szervezeti egységei:

1. Igazgatóság

Főigazgató: Monok István, az MTA doktora, egyetemi tanár

Általános főigazgató-helyettes: Gaálné Kalydy Dóra

Informatikai főigazgató-helyettes: Holl András

Gazdasági igazgató: Baráth Eszter

Tudományos titkár: Molnár Andrea

Belső ellenőrzés: Szeidl Mihályné

2. Gyűjteményszervezési Osztály

vezetője: Nagy Ágnes

3. Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály

vezetője: Haffner Rita

4. Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

vezetője: Babus Antal, PhD

5. Keleti Gyűjtemény

vezetője: Kelecsényi Ágnes, PhD

6. Akadémiai Levéltár

igazgatója: Hay Diana, dr. unív.

7. Szakinformatikai Osztály

vezetője: Bilicsi Erika

8. Informatikai Üzemeltetési Osztály (2020. októberig)

vezetője: Holl András

9. EISZ Igazgatóság

igazgatója: Urbán Katalin (2020. október 31-ig)

2020. október 1-től az EISZ Igazgatóság vezetését Gaálné Kalydy Dóra általános főigazgató-helyettes látja el.

Beszerezési Osztály

vezetője: -

Intézményi Koordinációs Osztály

vezetője: Lencsés Ákos (2020. október 31-ig)

Szolgáltatásfejlesztési Osztály

vezetője: -

10. Gazdasági Osztály

gazdasági igazgató: Baráth Eszter

11. Magyar Tudományos Művek Tára

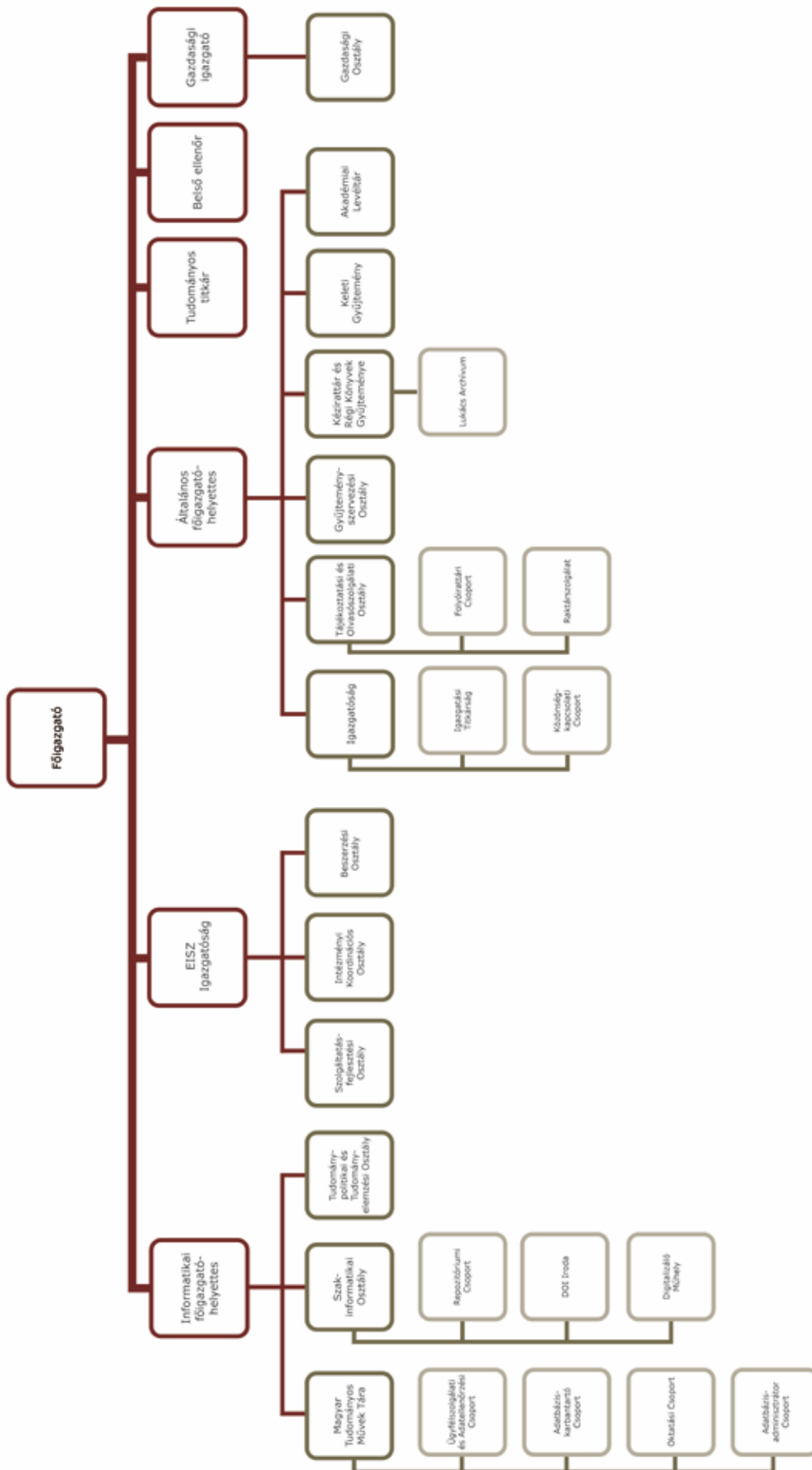
vezetője: Áts József

12. Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály

vezetője: Soós Sándor, PhD

A Közalkalmazotti Tanács elnöke Tömöry Pál, a reprezentatív létszámmal bíró szakszervezet vezetője Kürti Tímea Melinda (2020. október 31-ig).

MTA Könyvtár és Információs Központ organogram

2.3 MUNKATÁRSÁK

Személyi változások

Gyűjteményszervezési Osztály

Az osztályon tizenhat állandó munkatárs dolgozik, egy kolléga pedig megbízási szerződéssel látja el a szláv nyelvű nemzetközi cserekapcsolati és a francia nyelvű szerzeményezési feladatokat. Egyik kolléga jelenleg kisgyermekével otthon van.

Az év során a legtöbb személyi változás a gyarapítási területen történt: ezek egy része tervezett átalakítás volt, illetve a gyarapítással szembeni elvárások és feladatok változásából eredt. 2020. január 1-től a feldolgozó osztályvezető-helyettesi feladatokat újra Kasza Zsófia látja el. A gyarapítási rész osztályvezető-helyettese Kürti Tímea volt (július 31-ig), ezt követően Fejős Edina vette át feladatait (augusztus 1-től).

Kilépett:

Csík Eszter (nyugdíj)

Kiss Ildikó (nyugdíj)

Kürti Tímea (felmondás)

Belépett:

Németi Angéla – csere, 2020. júliusától 2020. decemberéig

Erdélyiné Gyöngyösi Adrienn – csere, 2020. november 1-től részmunkaidő (napi 4 óra)

Bereiné Vasas Andrea – feldolgozás, 2020. október 1-től

Tájékoztatói és Olvasószolgálati Osztály

Az osztályon Kapecz Zsuzsa március 1-től teljes munkaidőben dolgozik, a ruhatári feladatok megszűntével digitalizálási és egyéb olvasószolgálati munkákban vesz részt. Nagy Zoltán raktáros elérte a nyugdíjogosultságot, 2020. december 28-tól felmentési idejét tölti.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye kéziratos könyvtáros munkakörére kiírt állás pályázatot Kordics Noémi nyerte el, aki 2020. március 2-án lépett be.

Szakmai gyakorlat, közösségi szolgálat, önkéntesség

A Gyűjteményszervezési Osztályon 2020-ban az év elején még öt fő önkéntes, majd a vírushelyzet miatt az év végén már csak egy önkéntes kolléga segítségére támaszkodtunk. Önkénteseink voltak 2020-ban:

Bátonyi Viola

Buza Sándorné

Éger Veronika

Erdélyiné Gyöngyösi Adrienn (az év elején még önkéntesként, november 1-től részmunkaidős alkalmazottként)

Fazekas Andrásné (2020-ban teljes évben)

Szalisznyóné Pogány Katalin

Tábori Erzsébet

2020 szeptemberében Tóth Gabriella, A BME OMIKK segédkönyvtáros képzésének hallgatója 40 órás szakmai gyakorlatát töltötte a Gyűjteményszervezési Osztályon, ahol a munka minden fázisába bekapcsolódott a kollégák segítségével megismerte a főbb munkafolyamatokat és azok szakmai hátterét, illetve a kapcsolódó szabályzatokat. Gyakorlatának egy részét szeptember és október folyamán a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztályon is végezte.

Kellner Dóra, az ELTE Könyvtár- és Információtudományi Intézetének hallgatója 2020. március 5. és május 20. között 80 órás szakmai gyakorlatát teljesítette a Keleti Gyűjteményben.

Hári Kata művészettörténet szakos egyetemi hallgató a Kézirattárban befejezte szakmai gyakorlatát. Munkájának eredménye *Művészettörténeti vonatkozású könyvek az Akadémiai Könyvtár alapító állományában* című dolgozata.

Kitüntetés

Urbán Katalin, az EISZ Titkárság igazgatója kapott október 23-án a **Magyar Arany Érdemkereszt** kitüntetésben részesült a hazai tudományos kutatásokat az elektronikus tartalomszolgáltatási rendszer fejlesztésével és működtetésével elősegítő, kimagasló színvonalú szakmai munkája elismeréseként.

Továbbképzés

Nagy Ágnes, a Gyűjteményszervezési Osztály vezetője 2020. február 11-én sikeresen vizsgázott, és megszerezte a közbeszerzési referens képesítést a Diamond Top Consult OKJ képzésén.

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztályról Kiss Ildikó és Tömöry Pál januárban részt vett az OSZK KI *Kutatástámogatás könyvtári környezetben* című akkreditált képzésén (6 napos képzés). A járvány időszakában az adatbázisszolgáltatók webináriumai módot nyújtottak a részletes tájékozódásra az ingyenesen elérhető szolgáltatásokról.

Munkajogi létszám	Intézet összesen (fő)
2020. január 1-én	119
évközi belépés	+9
évközi kilépés	-14
2020. december 31-én	114
2020. december 31-i redukált átlag statisztikai állományi létszám	109

A 2020. december 31-i munkajogi állományi létszámból:	Intézet összesen
Teljes munkaidőben foglalkoztatott	103
Részmunkaidőben foglalkoztatott	11
2020. december 31-i állományi létszám	116
2020. december 31-i redukált, éves átlag	109

Foglalkoztatás jogcíme	Teljes munkaidőre átszámított havi átlagbér (Ft)
Teljes munkaidőben foglalkoztatottak állományi stat. létszáma 98 fő	333 274
Részmunkaidőben foglalkoztatottak állományi stat. létszáma 6 fő	216 908

Jubileumi jutalomban részesültek	Kifizetett jubileumi jutalom (Ft)
6 fő teljes munkaidőben foglalkoztatott	8 896 400

Munkaügyi létszám (fő)		Munkavégzésre irányuló jogviszonyban állók						vállalkozó	összesen	4. oszlop-ból közalkalmazotti	4. oszlop-ból nő
		1. teljes munkaidős	2. részmunkaidős	3. részmunkaidős átszámítva	4.=1.+2	5.(4.-ből)	6.				
1	könyvtáros	64	5	3,5	69	11	0	69	69	56	
2	Felsőfokú végzettséggel rendelkező szakmai munkakörökben	informatikus, rendszerszervező	1	0	0	1	1	0	1	0	
		egyéb	12	2	1	14	5	0	14	0	
4	együtt (1-3.)	77	7	4,5	84	0	0	84	84	56	
5	könyvtáros, segédkönyvtáros, könyvtáros asszisztens	5	0	0	5	0	0	5	5	3	
6	Nem felsőfokú végzettségűek szakmai munkakörökben	2	0	0	2	0	0	2	2	0	
7	informatikus, rendszerszervező	6	0	0	6	0	0	6	6	0	
8	egyéb	13	0	0	13	0	0	13	13	3	
8	Együtt (5-7.)	13	0	0	13	0	0	13	13	3	
9	szakmai munkakörben összesen (4+8.)	90	7	4,5	97	0	0	97	97	59	
10	Egyéb (nem szakmai) munkakörben	gazdasági, ügyviteli alkalmazott	13	3	1,5	16	4	0	16	9	
11		műszaki, fenntartási	0	0	0	0	0	0	0	0	
12		egyéb	0	3	2,25	3	0	0	3	3	
13	Együtt (10-12.)	13	6	3,75	19	0	0	19	19	12	
14	Mindösszesen (9+13)	103	13	8,25	116	21	0	116	116	71	
15	Könyvtáros munkakörben dolgozók átszámítva teljes munkaidősre (= 1/1+1/3+5/1+5/3) (fő)										
16	Az összesből közalkalmazott (14. sorból)							116	116		
17.	Az összesből közfoglalkoztatott (14. sorból)								0		
18.	Önkéntesek száma										
19.	Kötelező közösségi szolgálatot teljesítő középiskolások száma										

A foglalkoztatott közalkalmazottak korösszetétele 2020. december 31-i tényleges állapotnak megfelelően										
Munkakör megnevezése a 150/1992. XI.20. Korm. rendelet szerint	35 év alattiak létszáma		35 – 62 évesek létszáma		63 – 70 évesek létszáma		70 év felettiak létszáma		Összesen	
	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított	tényleges	átszámított
Főkönyvtáros	7	7	40	39	5	5	0	0	52	51
Könyvtáros	8	8	21	19	5	4	0	0	34	31
Főlevéltáros	0	0	0	0	2	2	0	0	2	2
Levéltáros	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Informatikus	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Segédkönyvtáros	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1
Segédlevéltáros	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Könyvtáros asszisztens	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Könyvtári/levéltári restaurátor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Könyvtári/levéltári könyvkötő, fotós	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Raktáros	0	0	8	8	0	0	0	0	8	8
Könyvtári szakmai munkakör összesen	15	15	74	71	12	11	0	0	101	97
Gazdasági, műszaki szakalkalmazott	1	1	9	8	1	1	0	0	11	10
Gazdasági, műszaki, igazgatás ügyintéző	0	0	2	2	0	0	0	0	2	2
Szaktanácsos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kisegítő alkalmazott	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Nem könyvtári szakmai munkakör összesen	1	1	11	10	1	1	0	0	13	12
Intézet összesen	16	16	85	81	13	12	0	0	114	109

2.4 BELSŐ ELLENŐRZÉS

Elkészült a külső ellenőrzésekről készült beszámoló jelentés 2019. december 16. és 2020. január 15. között, melyet elküldtünk az MTA Ellenőrzési Főosztályának. Ezután a belső ellenőrzésekről készült jelentés munkálatai folytak 2020. január 16. és február 15. között, melyet szintén az MTA Ellenőrzési Főosztálya kapott meg.

2020. február 16. és március 15. között az ellenőrzések intézkedési terveinek nyilvántartásba vétele történt meg. Az eszközök és források értékelési szabályzatát a belső ellenőr 2020. március 16. és április 15. között ellenőrizte.

Április–május hónapban a szervezeti és működési szabályzat 1. számú mellékletének (organogram) tanulmányozása történt meg, majd 2020. május 16. és június 15. között megtörtént a közbeszerzési szabályzat, annak függelékei, valamint a közbeszerzési terv ellenőrzése.

Június–július hónapban a belső ellenőrzés áttekintette az anyag- és eszközgazdálkodási szabályzatot.

2020. július 16. és augusztus 15. között került sor a rendezvényekkel és vendéglátással kapcsolatos reprezentációs szabályzat és mellékleteinek, valamint a teremhasználati szabályzat áttekintésére és ellenőrzésére.

A belső ellenőrzés augusztus–szeptember hónapokban vizsgálta az eszközök és források leltározási szabályzatát.

2020. szeptember 16. és október 15. között megtörtént a kockázatelemzés, mely alapját képezi a 2021. évi belső ellenőrzési munkaterv elkészítésének.

Október–november hónapban elkészült a 2021. évi belső ellenőrzési munkaterv a Pénzügyminisztérium kötelező táblázatai és előírásai szerint. Az elkészült tervet a belső ellenőrzés megküldte az MTA Ellenőrzési Főosztályának, onnan került továbbításra a Pénzügyminisztériumnak.

November–decemberben történt a belső ellenőrzési feladatok lezárása, a zárlati munkák, valamint a külső ellenőrzésekről beszámoló jelentés elküldése az MTA Ellenőrzési Főosztálynak. Ez utóbbi feladat már áthúzódott 2021. januárra is.

3. GYŰJTEMÉNYSZERVEZÉS

3.1 ÁLLOMÁNYALAKÍTÁS

Könyvtárunk állománya 2020-ban 10 516 dokumentummal gyarapodott, melynek összes naplóértéke nagyságrendileg 20 millió forinttal kevesebb, mint 2019-ben, összesen: 90 132 930,- Ft. Ebből a Keleti Gyűjtemény gyarapodása 732 tétel, a Kézirattáré 3 tétel, a Mikrofilmtáré 2 tétel.

Egyéb ajándék és magyar ajándék összesen (KFB-t és NKA-t is beleértve): 6086 tétel, értéke összesen: 34 597 742,- Ft

Az egyéb csere összesen (könyv, folyóirat): 1110 tétel, melynek értéke összesen: 16 052 955,- Ft.

A magyar vétel és egyéb vétel összesen: 675 tételt tesz ki, melynek értéke összesen: 36 128 330,- Ft.

Kötelezpéldányként 777 tételt kaptunk, ez mintegy 100 tétellel kevesebb, mint tavaly. Értéke összesen: 3 191 903,- Ft.

A Nemzeti Casino feldolgozása révén 1847 tétellel gyarapodott állományunk, melyhez a teljes feldolgozást követően, szakértői egyeztetés után tudunk értékadatot szolgáltatni.

Könyvelosztótól (KEO) 21 tétel származott 162 000,- Ft értékben.

Összességében elmondható, hogy 2020-ban némileg csökkent az állományba vétel, melynek egyik oka, hogy korábbi kapcsolatainkat nem tudtuk ugyanúgy működtetni, az intézmények, kiadók, magánszemélyek elérése, a velük történő kapcsolattartás stb. sokkal nehezebb volt, és egy ideig az OSZK kötelezpéldányválogatása is szünetelt.

2020-ban 17 tételen 11 035 db dokumentumot töröltünk az állományból összesen 1 109 160,- Ft értékben.

A Keleti Gyűjtemény ORI adatbázisába a Gyűjteményszervezési Osztály és a Keleti Gyűjtemény közösen 732 tételt leltározott be 13 451 927,- Ft értékben. Ebből könyv, CD, mikrofilm, DVD: 538 db 4 782 527,- Ft értékben, folyóirat: 194 db 8 669 430,- Ft értékben.

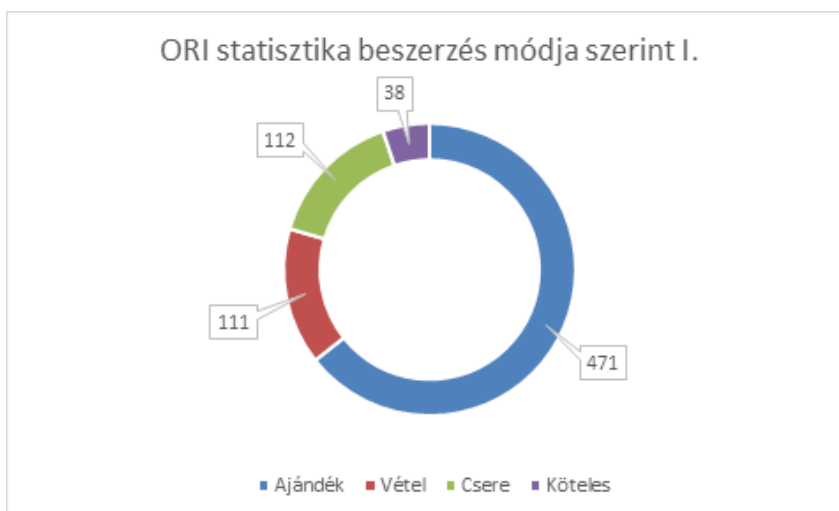
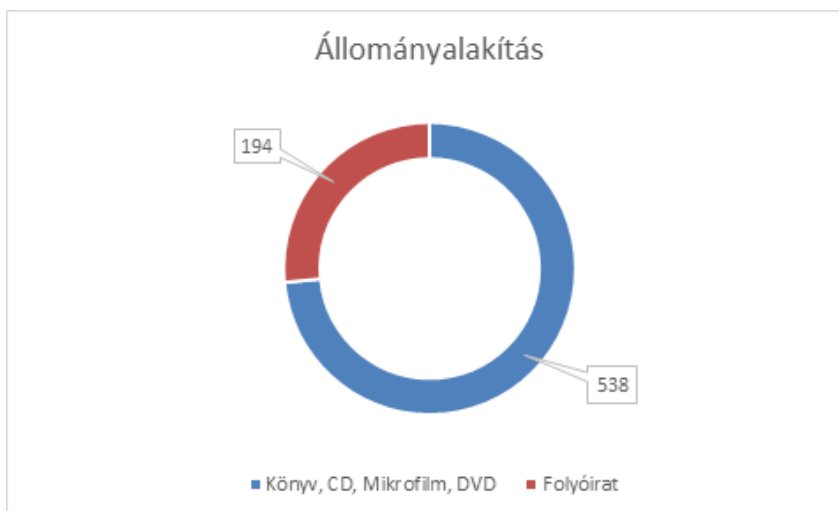
Folyóirat, könyv, CD, mikrofilm, DVD megoszlása a beszerzési módja szerint:

Ajándék: 471 db 2 801 757,- Ft értékben.

Vétel: 111 db 8 257 625,- Ft értékben.

Csere: 112 db 2 191 980,- Ft értékben.

Köteles: 38 db 200 595,- Ft értékben.

3.1.1 KÖNYVEK

Vétel

A könyvtár 2020-ban sajnos csak az év végén tudott szerzeményezni, a kiadók egy része nem is vállalta az év végi szállítást, sőt, némely esetben magát a rendelés teljesítését sem. Emiatt a szerzeményezési keret terhére vásárolt kötetek feldolgozása többségében csak 2021 első negyedében történik meg a kötetek beérkezését követően.

Könyvek tekintetében 2020-ban jóval kevesebb, csak 235 kötettel gyarapodott állományunk 8 028 820,- Ft naplóértékben. A megvásárolt könyvek megoszlása: 3 db hazai kiadvány összesen 33 330,- Ft értékben, 232 külföldi kötetet 7 995 490,- Ft naplóértékben szereztünk be. (A Keleti Gyűjtemény nélkül: 200 db kötet, összesen: 6 572 525,- Ft, ebből magyar: 3 db, 33 330,- Ft, külföldi: 197 db, 6 539 195,- Ft.)

Az Országos Dokumentumellátási Rendszer (ODR) keretére 2020-ban összesen 41 db kötetet vásároltunk, összesen 1 749 474,- Ft értékben, melyet a korábbi évekhez hasonlóan csak új, Magyarországon nem fellelhető idegen nyelvű szakirodalomra fordítottunk. A vételben beszerzett kiadványok egy része ezúttal is kutatóink és olvasóink javaslatait figyelembe véve került megrendelésre.

A Keleti Gyűjtemény részére 35 db dokumentumot szereztünk be 1 456 295,- Ft értékben.

Belső gyarapodás raktárból

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

24 tétel

Csere

2020 során a nemzetközi csere keretében 474 könyvet szerzeményeztünk összesen 4 133 395,- Ft értékben.

Jelentősebb kiajánlások négy alkalommal történtek, ekkor 44 partnernek összesen 558 tételt ajánlottunk, melyből 22 partner választott, és összességében 320 tételt tudunk teljesíteni. A Washington (Library of Congress) számára ajánlott 446 tételből 80 könyvet választottak ki, és a hozzájuk eljuttatott 3 duplum listáról 266 tételből 146 könyvet kértek. Két folyóiratot ajánlottunk fel, amelyet elfogadtak: Magyar Krónika és a Beszédkutatás. Komoly probléma, hogy második éve nem küldik a kvóta szerint nekünk járó cserekiadványokat, mivel a vírushelyzet miatt náluk ez a részleg nem dolgozik, az azt megelőző évben pedig technikai átállás miatt voltak akadályoztatva.

A másik három listát egy alkalommal küldtük 41 partnernek, összesen 445 tételt, melyből 183 tételt tudunk teljesíteni. Szállítóleveles nyilvántartásunk alapján 1116 folyóiratot és a sorozatokkal együtt 610 könyvet küldtünk el. Az év során összesen 576 csomagot adtunk fel, kézbesítéssel pedig 32 csomag, levélként 3 ment el.

2020-ban 50 listáról válogattunk cserébe könyveket, összesen 308 tételben.

Országoként a következőképpen alakult a cserekapcsolat:

Ország	Listák száma	Választott tételek száma
Ausztria	1	1
Belarusz	3	6
Belgium	1	14
Lengyelország	16	91
Litvánia	3	19
Németország	3	19
Oroszország	15	46
Románia	3	37
Szerbia	5	66
Szlovákia	2	6
Moldova	1	3
USA	6	226

Nemzetközi cserepartnereink száma 2020-ban tovább csökkent, jelenleg 293 aktív intézménnyel folytatunk kiadványcserét.

A meglévő cserekapcsolati hálózat áttekintését folytattuk, intézményi céljaink és feladataink függvényében folyamatosan kerestük a lehetőséget az egyensúlyi kapcsolatok kialakítására, továbbá a magyar tudományos eredmények terjesztésére.

Mivel az Akadémiai Kiadó folyóirataira 2020-ban sem fizettünk elő, az open accessre való átállás viszont nem történt meg, és nem is várható a közeljövőben, több partnerünk is jelezte csalódottságát. Az általuk küldött értékes kiadványok ellentételezésére nem voltak elegendők a számukra ajánlott duplumkötetek, illetve saját magyar nyelvű kiadványaink. Az év végén nagy örömeinkre kiderült, hogy 2021-re ismét előfizethetünk az Akadémiai Kiadó által kiadott nyomtatott folyóiratokra legfontosabb partnereink számára. Ehhez gondosan mérlegeltük, melyek azok a partnerek, melyeknél az egyensúly fenntartása és a küldeményeik relevanciája miatt elsőrendű fontosságú a csere fenntartása. Az előfizetések megtörténte előtt a partnereket újra megkérdeztük, hogy megfelelő-e számukra az adott folyóiratelőfizetés. Igen kedvező válaszokat kaptunk, a partnerek örültek a csere élénkítésének.

Külön figyelmet fordítottunk a Keleti Gyűjtemény számára fontos cserepartnerekre, és a Keleti Gyűjtemény folyamatos együttműködése mellett az ő prioritásaik mentén alakítjuk a további küldemények sorát. A Keleti Gyűjtemény nemzetközi csere révén történő gyarapodása (csak könyv) 27 rekord, melynek értéke 5 802 640,- Ft

Ajándék

A könyvtár 2020-ban is több alkalommal kapott ajándékba könyveket és folyóiratokat. Az adományozók közül külön említést érdemelnek az alábbiak:

- MTA Határon Túli Magyarok Titkársága révén 200 db kötet,
- Arnóth József, a baseli Naturhistorisches Museum egykori munkatársa és az MTA KIK, valamint a Magyar Természettudományi Múzeum régi mecénása jóvoltából december közepén érkezett 250 kötet,
- William J. Mc Cormack író irodalomtörténész és költő, a Royal Irish Academy rendes, illetve a Széchenyi Irodalmi és Művészeti Akadémia tiszteletbeli tagja által felajánlott könyvek közül 2020-ban kb. 300 darab kötet,
- a 2020-ban Simonyi Károly örököseitől és Voigt Vilmostól kapott jelentős könyvanyag.

A Könyv és Folyóirat Bizottság (KFB) révén történt gyarapodás: könyv: 63 db, 288 105,- Ft értékben, folyóirat: 147 db, 2 378 270,- Ft értékben.

A Nemzeti Kulturális Alap (NKA) folyóirat-támogatása 2021-ben: 27 db 159 910,- Ft.

Minden további kategóriát beleértve az összes ajándékba kapott könyvdokumentum (egyéb ajándék, magyar ajándék, KFB) 4815 rekord, végső összértéke: 25 664 632,- Ft.

Az akadémiai és köztestületi tagoktól érkező tudományos monográfiák 2020-ban kisebb számban érkeztek, mint a korábbi években. Noha reméltük, hogy a szervezeti változások után is megküldik az Eötvös Loránd Kutatóhálózat (ELKH) intézményei a megjelenő kiadványokat, 2020-ban ez a szám azonban sokkal kisebb volt, mint korábban: összesen csak 25 db tétel (426 900,- Ft értékben).

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye 66 tétel könyvvel gyarapodott Simonyi Károly (1916–2001) könyvtárából.

Kötelespéldány

2020-ban is részt vettünk az OSZK kötelespéldány-válogatásán, és hetente jelöltük a gyűjtőkörünkbe illő kiadványokat. Állományunk 2021-ben kötelespéldányokból az alábbiak szerint gyarapodott: könyv 707 db, 2 719 213,- Ft, folyóirat: 70 db, 722 690,- Ft.

3.1.2 FOLYÓIRATOK

Állományunk gyarapodását 2020-ban is vétel, nemzetközi csere, kötelespéldány, ajándék útján, valamint az NKA és az MTA KFB által támogatott folyóiratokkal értük el.

2020-ban mintegy 7756 folyóiratfüzetet érkeztettünk, 2417 folyóiratkötetet vettünk állományba 49 417 955,- Ft értékben, és 69 új folyóiratot dolgoztunk fel.

A gyarapodás módja szerinti megoszlás ebben az évben is a tavalyihoz hasonlóan alakult.

Ár szerint:

Csere 24%

Vétel 57%

Ajándék 18%

Köteles példány 1%

Az MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottsága ajándékának aránya idén 4, illetve 5%-a volt a teljes folyóirat-gyarapodásnak.

Darabszám szerint:

Csere 26%

Vétel 18%

Ajándék 53%

Köteles 3%

Vétel

A 2020-ban naplózott folyóirat kötetek 18% -át (440 egység, 28 099 510,- Ft értékben) vétel útján szereztük be, érték alapján ez az éves folyóirat-gyarapodás 57%-a volt.

A 2020-ra nyomtatott formában előfizetett külföldi folyóiratok száma (a 2019-es 386 db helyett) csak 218 volt. Ezek a fő gyűjtőkörbe tartozó fontos periodikák azonban az EISZ keretében előfizetett adatbázisokon keresztül elérhetőek. A Compass+ adatai alapján az Akadémiai Könyvtár 2020-ban összesen 22 520 egyedi címet ért el, ebből 18 902 volt egyedi folyóiratcím.

A hazai vételes folyóiratokat többségében a Magyar Postánál, illetve a Könyvtárellátónál fizettük elő.

Csere

Az év folyamán 1116 hazai nyomtatott folyóiratfüzetet küldtünk ki partnereinknek. A cserébe érkezett és állományba is vett folyóiratok száma (kötött és füzet) a tavalyi 784 helyett 363 db volt, a tavalyi 16 512 783,- érték helyett 11 912 645,- Ft értékben.

Ajándék

Sok folyóiratot kaptunk 2020-ban, összesen mintegy 1271 folyóiratkötetet, melynek értéke megközelítőleg 8 933 110,- Ft volt. Magyarországról 1178 kötetet vettünk át 7 734 780,- Ft értékben, külföldről pedig 93 kötetet 1 198 330,- Ft értékben. Az ajándékok a korábbi évekhez hasonlóan kiadóktól (külön említést érdemel a L'Harmattan és a Kossuth Kiadó neve), szerkesztőségektől, magánszemélyektől, hagyatékokból, valamint a Nemzeti Kulturális Alaptól érkeztek.

Kötelespéldány

A könyvekhez hasonlóan, a folyóiratok beszerzésénél is fontos tényező maradt a kötelespéldány. 2020-ban 70 folyóiratkötet került állományba, összértéke 472 690,- Ft volt.

Duplum- és fölöspéldány felajánlás

Duplum- és fölöspéldányainkból (könyv és folyóirat) a beszámolási évben 11 könyvtár válogatott (érthető módon e tevékenységre is hatással volt a vírushelyzet), és összesen 547 kötet talált gazdára az alábbi táblázatban foglaltak szerint:

Intézmény	Város	Db
OSZK	Budapest	43
Néprajzi Múzeum Könyvtára	Budapest	3
ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár	Budapest	24
Corvinus Egyetem	Budapest	2
ELTE BTK Régészettudományi Intézet Könyvtára	Budapest	9
Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtára	Budapest	13
ELKH BTK Történettudományi Intézet Könyvtára	Budapest	5
ELKH BTK Régészeti Intézet Könyvtára	Budapest	1
Wigner Fizikai Kutatóközpont	Budapest	1
Eszterházy Károly Egyetem	Eger	400
SZTE Klebelsberg Könyvtár	Szeged	46
Összesen:		547

Hazai könyvtáraktól

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály Folyóirat Csoportja évek óta figyeli a Könyvtári Intézet honlapján közzétett folyóiratfőlőpéldány-jegyzékeket, és példánysoraink kiegészítésére ezek alapján bekéri az állományunkból hiányzó évfolyamokat. 2020-ban főként a Nyelvtudományi Intézet, a KSH, a Semmelweis Egyetem, az ELTE és az SZTE könyvtárától vettünk át folyóiratokat, közel 130 címhez.

3.1.3 ELEKTRONIKUS TARTALMAK

2020-ban az alábbi adatbázisokhoz fértünk hozzá az Elektronikus Információszolgáltatás (EISZ) Nemzeti Program keretében:

- Academic Search Complete
- Akadémiai Kiadó folyóiratai
- ADT (Nem teljes évben)
- Bibliotheca Teubneriana Latina Online
- Brill Jacoby Online
- Brill Journals – Middle East & Islamic Studies
- Citation Connection
- De Gruyter HSS Package
- Gale Literary Sources
- InCites
- Journal and Highly Cited Data (JHCD)
- JSTORArts & Sciences IX (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences X (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences XI (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences XII (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences XIII (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences XIV (Archive Collections)
- JSTORArts & Sciences XV (Archive Collections)
- JSTOR Essential Collection (Archive Collections)
- L'Harmattan Digitális Adatbázis
- Nature
- Osiris
- Oxford University Press Journals - Humanities Collection
- Project MUSE Premium Collection
- Science Magazine - Science Online
- ScienceDirect Freedom Collection

- SciVal
- Scopus
- SpringerLink
- Thesaurus Linguae Latinae (TLL)
- Web of Science

Egyéni adatbázis-előfizetések

- Ancient Texts of Food and Drink - Yin shi gu ji
- Encyclopaedia of Islam
- Index Islamicus Online
- Journal of National Essence - Guo cui xue bao
- KLfG (Kritisches Lexikon der fremdsprachigen Gegenwartsliteratur)
- KLG (Kritisches Lexikon der deutschsprachigen Gegenwartsliteratur)
- L'Année Philologique
- New Pauly: Encyclopedia of the Ancient World / Der Neue Pauly: Enzyklopädie der Antike
- Newspapers Full-text Database - Quan wen bao zhi zi liao ku
- Sinica Sinoweb - Jing dian ren wen xue kan ku
- Taiwan Literature Series - Taiwan wen xian cong kan
- Western Travellers in the Islamic World Online

A korábbi évek gyakorlatát követve 2020-ban is több adatbázishoz kaptunk próbáhozáférést, ami főként a karantén alatt – távoli eléréssel párosítva – bizonyult hasznosnak a kutatók számára:

- Archives of the Grand Secretariat
- ProQuest (több adatbázis is: Early English Books Online, ProQuest One Academic Periodicals Archive Online, ProQuest One Literature)
- Scripta Sinica
- Statista
- Taylor and Francis E-books

3.1.4 KÜLÖNGYŰJTEMÉNYEK GYARAPODÁSA

Keleti Gyűjtemény

A Keleti Gyűjtemény számára 2020-ban némiképp kevesebb, összesen 732 tételt vettünk állományba, (könyv, folyóirat, CD, DVD, mikrofilm) összesen 13 451 957,- Ft értékben. Ebből folyóirat: 194 db, 8 669 430,- Ft értékben, könyv, CD, mikrofilm, DVD: 538 db, összesen: 4 782 527,- Ft értékben.

A folyóirat, könyv, CD, mikrofilm, DVD gyarapodása a beszerzési módja szerint:

Ajándék: 471, 2 801 757,- Ft értékben, vétel: 111, összesen: 8 257 625,- Ft értékben. Csere révén kevesebb, összesen 112 db érkezett 2 191 980,- Ft értékben, míg kötelespéldány: 38 db, összesen: 200 595,- Ft értékben.

Az év folyamán a tajvani kiviteli korlátozások miatt a megállapodás alapján általunk válogatható éves kontingens nem érkezett meg.

Január 29-én Abai Kunanbajev költő-filozófus születésének 175. évfordulóján rendezett ünnepség keretében a kazah nemzeti könyvtár ajándékként 74 kazak, orosz és angol nyelvű művet kaptunk ajándékba.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Ajándék

Barabás Miklósnak a Sáros megyei elöljárókat (Andrássy György, Péchy Lucián, Bornemisza Ágoston, a negyedik személy azonosítatlan) ábrázoló, 1843-ból származó rajza. (Ajándékozó: Bornemisza Lajos és Bornemisza József)

Beöthy Zsolttal kapcsolatos dokumentumok. (Ajándékozó: Horánszky Nándor)

Grenács László (1933–2017) fizikus, az MTA külső tagja hagyatékrésze. (Ajándékozó: Grenács Mathias, Grenács André)

Hollán Zsuzsa és Rajki Sándor akadémikusokra vonatkozó dokumentumok. (Ajándékozó: Herzka Ferenc)
Király István (1921–1989) akadémikus, irodalomtörténész egy eddig ismeretlen interjújának javított, jegyzetelt xeroxmásolata (Ajándékozó: Agárdi Péter)

Simonyi Károly (1916–2001) akadémikus, fizikus, mérnök régi könyvei. (Ajándékozó: Simonyi Tamás, Charles Simonyi)

Telcs Ede: Zágoni Mikes Kelemen. Plakett. (Ajándékozó: Korvin Gábor)

Váli Dezső festőművésztől naplójának 48–49. kötete. (Ajándékozó: Váli Dezső)

Vásárlás

Mályusz Elemér (1898–1989) történész hagyatéka.

Szabó Lőrinc *A Sátán műremekei* kötete nyitó versének *Mérget! Revolvert!* eredeti kézírata.

3.2 FELDOLGOZÁS

A pandémiás helyzetre való tekintettel a 2020-as évben munkánk nem a megszokott mederben haladt. A kurrens feldolgozói munkafolyamatokat adaptáltuk az otthoni munkavégzéshez. Ennek keretében a Gyűjteményszervezési Osztály feldolgozói a következő feladatok végezték otthonról 2020 folyamán:

- a selejtezendő szláv anyag rögzítése a leltárkönyvként (is) funkcionáló Alephben – a törlés automatikus lebonyolítása érdekében;
- állományrevízió-előkészítés: beszkenelt őrlapok alapján automatikusan generált-, úgynevezett BIB rekordok honosítása, kereshetővé tétele, példányainak rendezése. A munka a belső raktári állományhoz tartozó rekordok javításával indult;
- az MTA akadémikusai névauthority rekordjainak javítása, aktualizálása a hozzájuk kapcsolódó bibliográfia rekordokban végzett szükséges javításokat is beleértve (a Szakinformatikai Osztállyal közösen koordinált feladat);
- fényképről történő revízió: a munkafolyamat távmunkára való alkalmazása több ellenőrzési pont kihagyásával járt, viszont a kurrens feldolgozás keretében főként olyan dokumentumokkal találkozunk, amelyek több könyvtár (köztük általában a kiadó ország nemzeti könyvtára) katalógusában is megtalálhatók. A revízió alapja így a rekordban szereplő adatok és a más könyvtárak leírásában szereplő adatok összevetése lett.
- fényképről történő leírás: előkészítő munka (a szükségesnek ítélt oldalak szkennelése/befényképezése) után a könyv tartalmi és formai feltárása, példányrekord készítése. A 2020. év főként Wilhelm Quandt és Dr. Han Anna hagyatékának, valamint a William J. Mc Cormack ajándékainak feldolgozásával, az állományrevízió előkészítésével, a Lukács Archívum nem hagyatéki könyvanyagának feldolgozásával telt a kurrensen beérkező könyvanyag állományba vételén túl. A Quandt-hagyatékból 2020-ban közel 2000 dokumentumot vettünk állományba, és további közel 4000 kötetet hasonlítottunk be. A feldolgozás munkafolyamatának összesített adatai szerint a Gyűjteményszervezési Osztály feldolgozó kollégái 2020-ban 28 693 új bibliográfiai rekorddal és 8658 új authority rekorddal bővítették a katalógust (Nemzeti Casinó feldolgozásával együtt).

2020 decemberében – előzetes egyeztetések és javítások után – 9701 db új rekordot küldtünk be a WorldCat nemzetközi katalógusba. Ezenkívül elküldtünk egy 660 db tételből álló törlési listát is, amely az időközben törölt rekordjaink azonosítóit (rendszerszám) tartalmazza.

A MOKKA – Magyar Országos Közös Katalógusba 19 136 db rekordot töltöttünk fel.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Kézirat

Befejeződött Lukács György hagyatékának feldolgozása.

Befejeződött Beöthy Zsolttal kapcsolatos dokumentumok feldolgozása.

Befejeződött Horánszky Lajos hagyatékrészének feldolgozása.

Folytatódott Mérei Ferenc (1909–1986) hagyatékának feldolgozása.

Folytatódott R. Várkonyi Ágnes (1928–2014) történész hagyatékának feldolgozása.

Elkezdődött Ruffy Péter hagyatékának feldolgozása.

Összesen 497 dokumentumról 178 rekord készült, az osztály munkatársai feldolgoztak 84 disszertációt és 3 analekta-dokumentumot.

Folytatódott a RAL-iktatókönyvek Aleph-be vitele: 20 rekord készült.

A járvány miatt feldolgozó munkát home office-ban nem lehetett végezni, ehelyett a katalógusunkat digitalizáltuk. A napi norma 60 db volt, az elkészült rekordok száma összesen 55 177 lett.

Régikönyv

Az év során régi könyvről összesen 1433 rekord készült.

Folytatódott az RMK III. 17. századi nyomtatványok feldolgozása példányleírással, a többes példányok összegyűjtése, a fölöslegessé vált rekordok törlése. Elkezdődött a Ráth-gyűjtemény RMK III-ba tartozó 16. századi részének feldolgozása.

Folytatódott a Törökbálintról behozott 16. századi könyvek feldolgozása.

Folytatódott az Ant. jelzetű állomány nyomtatott katalógusának előkészítése. Ebben jelenleg 511 tétel írja le az 1500–1550 közötti nyomtatványokat (sormetszetekkel, fingerprintekkel stb.). Terjedelme jelenleg 511 A4 méretű oldal.

Befejeződött az „s. a.”, vagyis ismeretlen megjelenési idejű könyvek áttekintése a lehetséges antikvák kiszűrése végett, ennek folyamán 17 476 rekord ellenőrzésére került sor, és végül 10 kiadványról bizonyosodott be, hogy antikva.

Befejeződött Simonyi Károly régikönyv ajándékának feldolgozása

3.2.1 KÖNYVEK ÉS FOLYÓIRATOK FELDOLGOZÁSA

A Tájékoztatói és Olvasószolgálati Osztály munkatársai 2020-ban összesen 5878 új rekordot hoztak létre és 11 938 rekordot módosítottak az online katalógusban, továbbá a hagyatéki anyagok behasonlításával segítették a feldolgozó munkát.

A Keleti Gyűjtemény munkatársai az év folyamán 5678 új rekordot vettek fel, és 8758 rekordmódosítást végeztek.

Az új anyag felvétele és a rekatalogizálás mellett jelentős volt a digitalizált kéziratos anyag Aleph-be vitele, és a REAL-ba végzett feltöltések metaadatokkal való ellátása.

Katalogizálás informatikai támogatása – Szakinformatikai Osztály

Év közben folyamatos volt a feldolgozással kapcsolatos „napi kérések” kiszolgálása: legyűjtések, listák készítése, paraméter-táblák, nyomtatási sablonok, katalogizáló űrlapok és jogosultságok módosítása, Web-OPAC működésének kezelése, csoportos rekord-módosítás, és törlés (ún. sta_del rekordok).

Az újonnan indult feldolgozás miatt – előzetes egyeztetések, illetve mentés után – töröltük az LGYL (Lukács levelezése) báziskódú rekordokat (10 716) az adatbázisból.

Az osztályvezetők részére folyamatosan megküldtük a havi katalogizáló statisztika adatait.

Az év folyamán – előzetes ellenőrzést követően – 19 136 db BIB-rekordot (23 178 db példányrekorddal) küldtünk be a MOKKA-ba. A minimális számban visszakapott hibás rekordokat javításra továbbítottuk a feldolgozó kollégáknak.

2020-ban 9701 db új rekordot adtunk be a WorldCat nemzetközi katalógusba, valamint 664 db törlendő rekord azonosítóját küldtük meg az OCLC-nek. A beadás előtt – szorosan együttműködve a Gyűjteményszervezési Osztály munkatársaival – elvégeztük a szükséges ellenőrzéseket és rekord-javításokat.

A (rekatalogizálással létrehozott és egyéb, példányrekord nélkül előállított) bibliográfiai rekordok példányadatai alapján 27 652 db példányrekordot generáltunk automatikusan. A bibliográfiai rekordokban elvégeztük a szükséges módosításokat.

Folytattuk a mikrofilm A-s rekordok javítását és a példányrekordok létrehozását.

Az év elején (február) és végén (december) teljes indexelést (direkt, besorolási és word-index) végeztünk az adatbázison. Az Ex Libris-szel együttműködve többször végeztünk elemzéseket és teszteléseket az indexelési munkafolyamat meggyorsítása érdekében.

Informatikai eszközökkel támogattuk a járványhelyzet indokolta otthoni munkavégzésre való átállást. Új Aleph-kliens telepítőt és telepítési útmutatót készítettünk, amelyeket közös meghajtón tettünk elérhetővé a kollégák számára, illetve kérésre e-mailen is megküldtünk. Több esetben mi végeztük a kliensek telepítését az otthoni gépekre (néhányszor távsegítséggel). Aleph-usereket hoztunk létre, valamint jogosultságokat módosítottunk. Összeállítottunk egy feldolgozási útmutatót a katalogizálók munkájának segítésére.

Az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (ORZSE) könyvtárának munkatársaival egyeztető megbeszélést folytattunk indexelési rendszerük fejlesztési lehetőségeiről.

3.2.2 SPECIÁLIS DOKUMENTUMOK FELDOLGOZÁSA

Keleti Gyűjtemény

A Kaufmann-gyűjtemény Kaufmann B jelű, héber nyelvű könyveinek online katalogizálása az év végén fejeződött be. A munkát külső hebraista szakértő végezte. Ezzel újabb 1061 könyvvel gyarapodott az Aleph-ben elérhető régi könyves állományunk.

Az év folyamán 204 tibeti kézirat került be az Aleph-be.

A Ligeti-hagyaték feldolgozása eredményeként ebben az évben 903 tétellel gyarapodott az online katalógus. A Dunhuang Academy által teljes egészében digitalizált Stein Aurél-fotóanyag online hozzáférhetővé tételéhez 2019-ben megkezdtük a fotók bevezetését és metaadatolását az Alephbe, a munka 2020-ban folytatódott.

3.2.3 LUKÁCS ARCHÍVUM

Az év elején befejeződött a Lukács Archívum hagyatéki anyag visszaszállítása a lakásba.

Az év során a nem hagyatéki anyag szétválogatásra került. Azokat a dolgokat és dokumentumokat, amelyek Lukács személyéhez és munkásságához köthetők, függetlenül attól, hogy benne voltak-e a Lukács Archívum leltárában vagy sem, feldolgoztuk és visszaszállítottuk a lakásba.

Ami nem köthető Lukácshoz, azt áthelyeztük az MTA KIK leltárába, amennyiben ez duplum volt a saját állományunkkal, akkor selejtezésre került, amire pedig szükségünk volt, azt megtartottuk, jelölve a beszerzés forrásaként a Lukács Archívumot. Rossz minőségű fénymásolatok, különlenyomatok, aprónyomtatványok esetén előfordult az azonnali törlés is a Lukács Archívum állományából. A disszertációk és egyéb dolgozatok is törlésre kerültek a Lukács Archívum leltárból (ha benne voltak) és átszállítottuk a kéziratárba.

A semmilyen leltárban nem szereplő folyóiratokat listáztuk (3548 füzet), amiben volt Lukács mű, vagy róla szóló cikk, azt a digitalizáló műhelybe szállítottuk későbbi digitalizálásra (kb. 1100 füzet), a maradék anyagból pótoltuk a saját állományt, ha lehetséges volt.

Az év végén a nem hagyatéki, de LAK leltárban szereplő, Lukácshoz köthető anyag visszaszállításra került a lakásba (kb. 930 kötet).

A nem hagyatéki, LAK leltárban nem szereplő, Lukácshoz köthető anyagot kihelyezett állományként fogjuk visszavinni a lakásba, de ezek már az MTA KIK leltárában szereplő művek.

3.2.4 LELTÁRI ELŐKÉSZÜLETEK

Az év során a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztállyal együttműködve főként rekatalogizálást, bibliográfiai rekordok honosítását és rekordjavítást végeztünk, valamint a leltári naplók ellenőrzését és dokumentálásának munkafolyamatát aktualizáltuk.

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály az egész év folyamán, de különösen a COVID-19 járvány miatti korlátozások idején számos területen vett részt a Gyűjteményszervezési Osztály munkájában. A tervezett állományrevízió előkészítését szolgálta a leltárkönyvek ellenőrzése, a rekatalogizálás, a bibliográfiai rekordok honosítása, a könyvek és folyóiratok rekordjainak javítása, rövidített leírás készítése az állományból szabályosan vagy még 1977-ben törölt, illetve lappang státuszú könyvekről, továbbá az 1950 és 1980 között megjelent, apasztásra kerülő szláv nyelvű kiadványokról. Az egyszerűsített rekordokat részben a raktáros munkatársak készítették. A Szakinformatikai Osztály listát készített az online katalógusban nem szereplő raktári jelzetekről; ennek alapján kb. 5000 belső raktári dokumentumnál ellenőriztük, ténylegesen megvan-e a könyv, és az őrlapok segítségével megkezdtük a behasonlítást és rekatalogizálást.

Részvétel a leltári munkafolyamatokban – Szakinformatikai Osztály

Az év elején részt vettünk a leltári munkafolyamatokat összehangoló bizottság ülésén. Az információk összegyűjtése, rendezése után részletes állományellenőrzési beszámolót készítettünk.

Elkészítettük a 6–11. apasztási listákat. A BIB-rekordokhoz csoportosan példányokat generáltunk. A rekordokban elvégeztük a szükséges módosítást (852\$9, 8529 indikátor-törlés).

A 400 és 600 ezres raktári szám tartományokban meghatároztuk a raktári szám hiányát. A listákat megküldtük az Olvasószolgálat munkatársainak.

Támogatást nyújtottunk a Keleti Gyűjtemény munkatársainak az kézikönyvtári állomány leltárához. Előkészítettük a vonalkód-beolvasáson alapuló állományrevíziót. Elvégeztük a leltár kiértékelését, hiány-listát készítettünk, majd módosítási javaslatokat fogalmaztunk meg a jegyzőkönyv elkészítéséhez. Az utómunkálatok elvégzése után a Keleti Gyűjtemény munkatársaival együttműködve lezártuk a leltárt.

A havi leltári listák legyűjtése folyamatos volt. Év végén elkészítettük az éves leltári listát is.

3.2.5 REPOZITÓRIUMI TÉTELEK FELDOLGOZÁSA

2020-ban a Gyűjteményszervezési Osztály egy munkatársa vett részt a könyvtár REAL repozitóriumának építésében, az év során 232 tételt hagyott jóvá.

4. OLVASÓSZOLGÁLAT ÉS TÁJÉKOZTATÁS

A könyvtári szolgáltatásokat és ezen belül a Tájékoztatói és Olvasószolgálati Osztály munkáját döntően meghatározta a COVID-19 járványhelyzet. A könyvtár az év elejétől március 15-éig működhetett a megszokott rendben. Március közepétől június közepéig minden egységünk zárva volt, a központi olvasószolgálaton heti 3 napon egy könyvtáros és egy raktáros tartott ügyeletet. Ebben az időszakban e-mailben és telefonon igyekeztünk segíteni olvasóinknak a kutatásban, tanulásban. A kapcsolattartásban a honlap mellett fontos szerepet játszottak közösségi platformjaink, valamint a Szakinformatikai Osztály által létrehozott olvasói levelezőlisták. Június 24-től két lépcsőben nyitott ki a könyvtár: előbb csak a kölcsönzés, majd július 6-tól az olvasótermek is, az előírt járványügyi szabályok betartásával. Nyári szünetre idén nem került sor, az ilyenkor szokásos háttérmunkákat a nyitás előtti hetekben végeztük el. Július 6-tól augusztus 23-ig csak hétfőtől péntekig 9-től 18 óráig tartottunk nyitva. Augusztus végétől november elejéig a rendes nyitvatartás volt érvényben, november 11-től azonban a járvány második hulláma miatt ismét kénytelenek voltunk bezárni olvasótermeinket, és az év végéig már csak kölcsönzésre volt lehetőség az erre kijelölt időszakokban. Így az átlagos évi 260–265 nyitvatartási nap helyett 2020-ban mindössze 167 napig volt nyitva a könyvtár, és ebből csupán kb. 5 hónapig a szokott rend szerint. A rendkívüli helyzetben nagy segítséget jelentett, hogy olvasóink már jól ismerték a 2019-ben bevezetett online raktári kérésindítást, így – a tavaszi három hónapos zárlattól eltekintve – szigorú óvintézkedések mellett ugyan, de kölcsönzésre mindvégig volt lehetőség.

Hatalmas előrelépés volt az online adatbázisok EduID alapú távoli elérésének mind az olvasók, mind a könyvtárosok által régóta várt bevezetése, ami épp ebben a kritikus helyzetben rendkívül nagy segítséget jelentett. Különböző okokból hosszan húzódó előkészítés után (a Könyvtár és az EISZ jogi státusa, különböző típusú azonosítók kezelése, tesztelések) márciusban rendkívül gyorsan kellett elindítanunk a szolgáltatást. A március 25-i meghirdetéshez néhány nap alatt készültek el a tájékoztató anyagok az olvasók számára. Az év végére közel 200 fő kérte a távoli eléréshez szükséges erős azonosító létrehozását.

A nyár folyamán kezdtük meg a központi olvasóterem új szabadpolcos, kölcsönözhető állományának kialakítását. A ritkábban használt kézikönyvekből, lexikonokból közel 600 kötetet küldtünk vissza a raktárba. A felszabaduló polcokra az egyes tudományterületek szakreferensei válogattak az utóbbi években megjelent kiadványokat. A Szakinformatikával együttműködve kialakítottuk e dokumentumok kezelését az online katalógusban, megterveztük a kötetek címkével való ellátását. A beérkező új könyvekből az év végéig 1200 kötetet állítottunk ki, így ezután a legfrissebb szakirodalom tematikus bontásban, közvetlenül böngészhető.

Augusztusban a földszinti ruhatár helyén elkészültek a pénzermével működő, önkiszolgáló ruhatári szekrények, – ez látogatóink kényelme mellett munkaerő megtakarítást is jelent.

Az MTA vezetősége 2019. novemberi határozatában további közel 8 millió Ft-ot biztosított a Könyvtárnak az MTA kiadványainak digitalizálására. Ebből a keretből digitalizáltattunk akadémiai folyóiratokat (135 kötet), régi magyar folyóiratokat (103 kötet), könyveket (69 kötet), az MTA elnökeinek, főtítkárainak állományunkban meglévő könyveit (336 kötet), régi tudományos könyvsorozatokat (313 kötet), összesen mintegy 291 000 oldal terjedelemben. A digitalizálást most is az Arcanum Adatbázis Kft. végezte, a munka januártól ápriliséig tartott. A szervezési és adminisztratív feladatokat továbbra is elsősorban a Folyóirat Csoport látta el.

4.1 OLVASÓFORGALOM, KÖLCSÖNZÉS

A rendkívüli helyzet miatt a tárgyév adatai aligha vethetők egybe a korábbiakkal, de tájékoztatásul zárójelben közöljük ezeket is. 2020-ban a könyvtár regisztrált használóinak száma 2349 fő volt (2019-ben 2607); közülük a könyvtárat aktívan használók száma 1607 (2019-ben 2083). Az év során 297 új beiratkozót regisztráltunk (2019-ben 558 főt), 71 napi olvasójegyet és 94 öt alkalomra szóló látogatójegyet állítottunk ki. Változatlan árak mellett a beiratkozási díjakból származó éves nettó bevétel 1 157 000,- Ft volt (2019-ben 1 962 000,- Ft). Mínthogy helyben olvasásra az év nagy részében nem volt lehetőség, egy jelentős olvasói réteg, az egyetemi hallgatók közül csak kevesen iratkoztak be hozzánk az őszi szemeszter elején. A látogatójegyek érvényességét valamennyi olvasónknak meghosszabbítottuk a tavaszi karanténidőszak miatt kieső közel 3 hónappal.

A központi olvasótermet olvasóink 7531 alkalommal vették igénybe (2019-ben 12 627 alkalom). Az Aleph kölcsönzési moduljának statisztikája szerint 6561 könyvet kölcsönöztek otthoni használatra (2019-ben 8582 db), hosszabbítások nélkül 4428 db. A helyben kölcsönzések száma (raktári kérés olvasótermi használatra) a könyvolvasóban és a folyóirattárban 32 373 volt (2019-ben 40 518); ebből: 15.567 kötet könyv (hosszabbítások nélkül 5135 db), 16 559 kötet folyóirat, 13 db CD/DVD és 55 db mikrofilm. 2020-tól a Könyvtári Intézetnek szolgáltatott statisztikában a hosszabbítások már nem számítanak új kölcsönzésnek. A szabadpolcon elhelyezett dokumentumokat becslésen alapuló statisztikánk szerint kb. 6800 alkalommal vették kézbe.

A törzsgyűjteménybe tartozó könyvekre összesen 9095 raktári kérést, illetve. előjegyzést regisztrált az IKR kölcsönzési modulja. Az OPAC-ban mind a helyben indított raktári könyvkéréseket, mind az előjegyzéseket, előkészítési igényeket azonos módon kezeli a rendszer, így ezekről külön adat nem áll rendelkezésre. Továbbra is számos előkészítési kérést kapunk telefonon és e-mailben.

A használók tudományos fokozat és foglalkozás szerinti megoszlása

	Könyvolvasó	Folyóíratolvasó
MTA rendes és levelező tagja	0,8%	1,1%
Egyetemi tanár, tudományok doktora, kandidátus, PhD	51,2%	33,1%
Egyetemi oktató	2,6%	6,3%
Tudományos kutató, PhD hallgató	12,8%	30,2%
Nem főfoglalkozású kutató	21,7%	7,0%
Egyetemi hallgató	7,6%	1,1%
Egyéb	3,4%	21,1%

A folyóirat-állomány használatának megoszlása tudományterületek szerint (%)

Szakterület (ETO)	Használat (%)
0 - általános művek	3,0%
1/2 - filozófia, pszichológia, vallás	5,3%
3 - társadalomtudomány	31,1%
5 - természettudomány	2,9%
6 - alkalmazott tudomány	10,7%
7 - művészetek	4,3%
80 - nyelvtudomány	5,3%
82 - irodalomtudomány	13,6%
9 - földrajztudomány, régészet, történettudomány	23,8%

A törzsgyűjteménybe tartozó könyvek kölcsönzési forgalma (db) az elmúlt 3 évben

	2018	2019	2020 (hosszabbításokkal)	2020 (hosszabbítások nélkül)
olvasótermi kölcsönzés	16511	17335	15567	5135
kölcsönzés otthonra	7660	8582	6561	4428

A Keleti Gyűjtemény az év nagyobb részében zárva tartott, illetve július és október között csak előzetes bejelentkezés alapján, a járványügyi szabályok adta korlátozások betartása mellett tudott olvasókat fogadni. Ez utóbbi esetében alkalmanként két főben maximalizáltuk a helyben olvasást. A Keleti Gyűjtemény

olvasótermét olvasóink 263 alkalommal vették igénybe és 2140 könyvet, folyóiratot, illetve kéziratot tanulmányoztak, 123 művet kölcsönöztek. A Keleti Gyűjteményt érintő könyvtárközi kéréseket változatlanul a központi olvasószolgálat intézte. Bizonyos esetekben nem a dokumentumot, hanem a helyben szkennelt anyagot továbbították az olvasónak.

A *Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében* 193 olvasó 570 alkalommal 32 217 db dokumentumot használt.

4.2 TÁJÉKOZTATÁS

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztályon a személyes tájékoztatás mellett ebben az évben különösen fontos volt a telefonon és e-mailben történő információszolgáltatás, az online elérhető források felkutatásában és használatában nyújtott segítség. A tavaszi karantén idején távmunkában dolgozó munkatársak otthonról is tartották a kapcsolatot olvasóinkkal. A legtöbb kérés, kérdés a könyvtár gyűjteményére, az EduID és az online adatbázisok használatára vonatkozott. 2020-ban az osztályra becslésünk szerint kb. 1250 érdeklődő telefonhívás és 2500 e-mail érkezett.

Az EduID bevezetésekor PDF formátumú infografikákat, útmutató videókat készítettünk a regisztrációs folyamathoz és a fontosabb adatbázisokhoz, tájékoztatót küldtünk ki a használat feltételeiről, az új szolgáltatást a hírlevélben, a honlapon és a közösségi oldalakon is népszerűsítettük. Számos adatbázis-szolgáltató tette szabadon hozzáférhetővé tartalmait a rendkívüli helyzetben, ezekről a lehetőségekről is folyamatosan informáltuk a kutatókat.

Az idén elmaradt ELTE Könyvtári Nap helyett a szervezők kérésére elektronikus posztert állítottunk össze a könyvtár szolgáltatásairól, amit utóbb a rendezvény Facebook oldalán tettek közzé. A <https://konyvtarak.hu> könyvtárakat és könyvtári szolgáltatásokat bemutató weboldalon a járványhelyzetnek megfelelően aktualizáltuk intézményünk adatait.

Az MTMT adatbázisában épül a 2010 előtt elhunyt akadémikusok bibliográfiája (MTMT központi kezelésű szerzők – Akadémikus Bibliográfia). 2020-ban elsősorban az MTA elnökeinek és főtitkárainak munkásságát rögzítettük az adatbázisban, időrendben a Tudós Társaság alapításától haladva napjainkig. Távmunkában három munkatárs végezte ezt a feladatot, így 6123 publikáció rekordja került be az Akadémikus Bibliográfia intézmény alá (2019-ben 2258). Az osztályon egyedi megrendelésre elkészült egy 164 tételes személyi bibliográfia is Hapák József fotóművész publikációjáról.

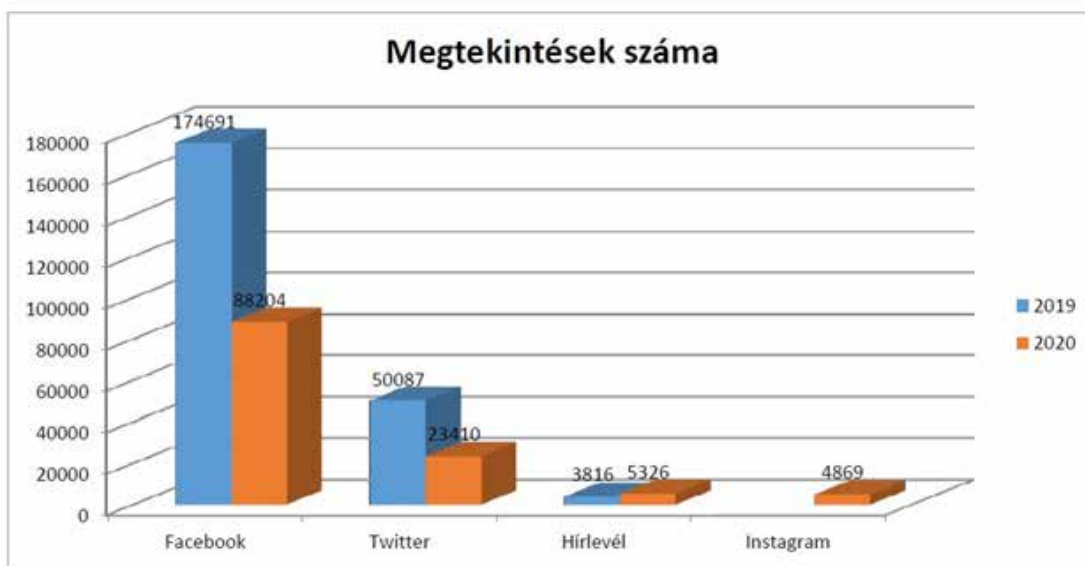
2020 végén hírlevelünknek 218 feliratkozott (e-mail vagy blogkövetés) követője volt (2019-ben 195). A hírlevél szabadon hozzáférhető blogként üzemel, az itt közzétett bejegyzések a Facebook oldalunkon

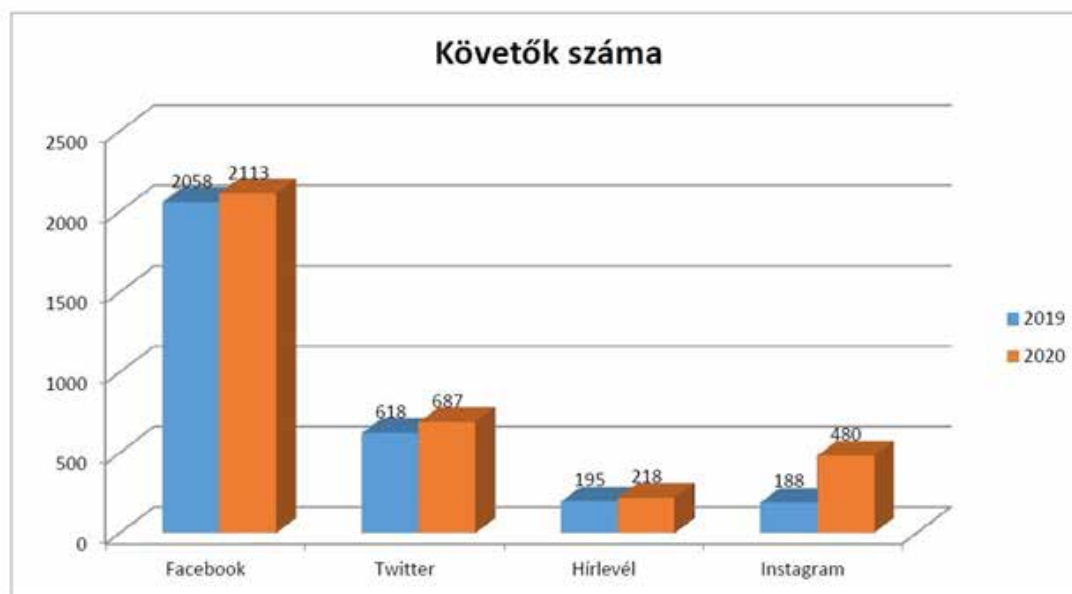
és Twitter csatornánkon is megjelennek, így ennél nagyságrendekkel több érdeklődőhöz jutnak el bejegyzéseink. A megtekintések száma összesen 5326 volt az év során megosztott 52 bejegyzésre (2019-ben 75 bejegyzés, 3816 megtekintés).

Facebook oldalunkat az év végén 2113-an követték, a megosztott bejegyzések (564 db) összesen 88 204 megtekintést kaptak. A Twitteren 687 követőnk volt az év végén, a 65 bejegyzés megtekintéseinek száma 23 410. Ezeken a platformokon a korábbinál jóval kevesebb megtekintést mértünk, aminek oka vélhetően a rendezvények számának drasztikus csökkenése: az ezekről szóló bejegyzéseket ugyanis általában több intézmény is megosztja, ami megsokszorozza a megtekintések számát.

A 2019 októberében indult Instagram oldalunknak 2020 végére 480 követője lett. 2020-ban összesen 480 figyelemfelhívó képes bejegyzést helyeztünk el itt, melyek összes megtekintettsége ezen a platformon 4869 (a Facebookon, ami továbbviszi ezeket a posztokat, nagyságrendekkel nagyobb).

Az év első felében tovább dolgoztunk a *Minerva* – online könyvtáros oldal fejlesztésén. 2020-ban már növekedett az oldal forgalma: 1740 megtekintés született az év végéig. A *Minerva* oldaláról is elérhető Youtube csatornánkra tavasszal feltöltött 8 helpvideót (adatbázisok távoli elérése és EduID használata) összesen 680-an látták.

A Keleti Gyűjtemény munkatársai személyesen, telefonon, hagyományos és elektronikus levélben 848 alkalommal adtak tájékoztatást az olvasóknak és a hozzájuk forduló hazai és külföldi érdeklődőknek.

A Keleti Gyűjtemény továbbra is rendszeresen, tematikus bontásban, a honlapon teszi közzé új beszerzésű külföldi könyveit.

4.3 HASZNÁLÓKÉPZÉS, OKTATÁS

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály a járványhelyzet miatt idén mindössze 5 látogatói csoportot fogadhatott, összesen 58 főt (2019-ben 21 alkalom, 371 fő). Négy hallgatói csoport érkezett felsőoktatási intézményekből, nekik könyvtárhasználati kurzust tartottunk; egy nyugdíjas baráti társaságot fogadtunk, ők a könyvtár gyűjteményeivel ismerkedtek meg.

4.4 KÖNYVTÁRKÖZI KÖLCSÖNZÉS

2020-ban 166 hazai könyvtárral álltunk könyvtárközi kapcsolatban. A hozzánk beérkezett kérések száma 998 volt (2019-ben 1036), ebből 572 kérés könyvekre, 426 folyóíratokra vonatkozott; a kérésekből 921 érkezett az ODR portálon. Ezek 94%-át, azaz 936-ot teljesítettünk: 373 dokumentumot eredetiben kölcsönöztünk, 534 db elektronikus másolatot szolgáltatottunk, 29 cikket online forrásból letöltve küldtünk el; a szkennelt oldalak száma 6903 (2019-ben 6801). A járvány ideje alatt is igyekeztünk minél több kérést teljesíteni, sok esetben elektronikus másolattal kiváltva az eredeti kölcsönzését. A nem teljesített kérések nagyrészt a Keleti

Gyűjtemény állományára vonatkoztak, ahol szigorúbbak a kölcsönzés szabályai. Az EMMI-től kapott 1 850 000 Ft,- ODR támogatásból a szolgáltatás postaköltségét és új könyvek beszerzését finanszíroztuk.

Az olvasóink számára indított könyvtárközi kérések száma 589 volt (2019-ben 859), a jelentős visszaesés oka a járványhelyzet volt. Az ODR portálon 411 kérést indítottunk, a nemzetközi kölcsönzéseket pedig az OSZK online felületén. A kérések 96%-a teljesült: 447 dokumentumot eredetiben kölcsönöztek olvasóinknak, 117-et elektronikus formában. A teljesült kérések közül 101 db érkezett külföldi gyűjteményekből, a nemzetközi kölcsönzést 39 olvasónk vette igénybe. Az így kölcsönzött könyvekből 60 darabot 50%-os kedvezményes kölcsönzési díjjal szolgáltatottunk. A nemzetközi kölcsönzés támogatásának nettó költsége 107 500,- Ft volt. A rendkívüli helyzetre tekintettel egész évben igyekeztünk legalább elektronikus formában eljuttatni a kért dokumentumokat mind a partner könyvtáraknak, mind saját olvasóinknak.

A könyvtárközi kölcsönzés statisztikai adatai 2020-ban (dokumentumok, db)

Kérés	Szám	Teljesítés	Eredeti	Nyomtatott	Elektronikus
beérkezett	998	adott	373	0	534
küldött	589	kapott	447	0	117

A könyvtárközi kölcsönzés alakulása az elmúlt öt évben (teljesült kérések)

Kérés	2016	2017	2018	2019	2020
saját olvasóinknak érkezett	981	864	810	817	564
más könyvtáraknak szolgáltatott	1215	890	1032	972	936

4.5 RAKTÁROZÁS, ÁLLOMÁNYELLENŐRZÉS

2020-ban az Olvasószolgálat 5946 könyvet, 3 mikrofilmet és 1 db CD-t vett át raktározásra a Gyűjteményszervezési Osztálytól, törlésre nem adtunk át dokumentumot.

A törökbálinti raktárból az éves forgalom olvasói, illetve könyvtárosi kérésekre kb. 5400 könyvtári, illetve levéltári egység volt (2019-ben kb. 5900). Ezek megoszlása gyűjteményenként: az Olvasószolgálatra 2409 db könyv és 65 db mikrofilm, a Folyóirat-olvasóba 924 kötet folyóirat, a Keleti Gyűjteménybe 698 db könyv és folyóirat, a Kézirattárba 8 db disszertáció, a Levéltárba 142 levéltári doboz és 894 levéltári dosszié. Emellett a raktárosok rendszeresen küldtek be könyveket és folyóiratokat feldolgozásra (kb. 4200 db), digitalizálásra (kb. 600 db).

Megkezdődött az akadémiai kiadású folyóiratok másodpéldányainak (TA- raktári jelzettel) külső raktárba költöztetése (decemberig 3500 kötet).

Arany János utcai raktárunkban megkezdtük a nagyméretű könyvek vonalkódosítását és a vonalkódok pótlását az online katalógusban korábban még fel nem dolgozott kötetekben; idén a belső raktárban 5740, a külső raktárban kb. 2000 kötetbe került vonalkód.

A júniusi újrainvitás előtt belső raktárunk Pince2 szintjéről kb. 3400 kötetet szállítottunk át Törökbálintra, hogy házon belül tudjuk elhelyezni a beérkező új kiadványokat. Novemberben a korábbi terveknek megfelelően elkezdődött a Kézirattár belső raktárában tárolt 13 000 kötetnyi disszertáció DEPO-ba költöztetése a Tb3 raktárterületre heti két szállítással.

Az egész éves munka eredményeként decemberre befejeződött az állományból törölt, 1950 és 1980 között megjelent szláv nyelvű könyvek selejtezése. A kiemelt kötetek helyére a törlést jelző raktári őrkarton került, a kijáánlások lezárultával 16 000 kötetet szállított zúzdába a megbízott vállalkozó.

A járvány okozta helyzetben a raktárosi és ruhatárosi munkakörben dolgozó kollégák otthoni munkavégzésének megszervezése jelentett kihívást. A raktárakból tavasszal nem volt rendszeres kiszolgálás, így a munkatársak egyéb feladatokat végeztek. A raktárakban: portalanítás, vonalkódosítás, RFID tagek felszerelése, raktári őrkartonok készítése és beosztása selejtezendő példányok helyére, 1977-es revíziós hiányok összeírása, szkennelés. Otthoni munkában: a REAL-J-ben tárolt digitalizált folyóiratok cikk szintű adatainak rögzítése, bibliográfiai rekordok honosítása, hagyományos és Alephből nyomtatott őrlapok rendezése, egyszerűsített bibliográfiai rekordok készítése törölt könyvekről.

A törökbálinti raktárban a Levéltár áthelyezésével lehetőség nyílt a Keleti Gyűjtemény állományának egységes elhelyezésére. Megkezdődött a benti raktárakból bizonyos állományegységek kiszállítása, de a munka a korlátozó intézkedések miatt megszakadt.

Az év folyamán megtörtént az olvasótermi kézikönyvtár állományának az Aleph leltári rendszerbe történő bevezetése. A Szakinformaticai Osztállyal együttműködve végzett munka vonalkód ellenőrzéssel, leltári szám ellenőrzéssel és pótlással, illetve a rekordokba és példányokba bevezetéssel valósult meg.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteményében befejeződött a Széchenyi-gyűjtemény átborítékolása, a teljes gyűjtemény 688 db új, savmentes borítékba került, minden borítékot új, „etikett” felirattal láttunk el, a kéziratos lapokat kihajtogattuk.

Befejeződött az MTA Főtitkári Hivatala 1905–1906. évi iratanyaga kötegeinek kibontása, az iratok kihajtogatása, majd a számsorrend ellenőrzése után új borítékokba és új dobozokba helyezése.

Elkezdődött az Arany János-levelezés borítékai feliratainak (200 db) megírása.

Mivel a kandidátusi és nagydoktori disszertációk iránt nagyon megcsappant az érdeklődés, a 2. emeleti raktárunkból elkezdtuk a kiszállításukat Törökbálintra. A pakolást és a szállítást a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály munkatársai végzik.

4.6 ÁLLOMÁNYVÉDELEM, KÖTÉSZET

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály gondozásába tartozó dokumentumoknál idén nem volt lehetőség köttetésre; mindössze 14 db régi, penészgyanús kötet fertőtlenítését végezte el a Pre-Con Kft.

A Törökbálinton 2018 óta működő Depulvera automata könyvtisztító készülékkel 1500 kötetet portalaníttunk; átrendezésnél, költöztetésnél mind a kiadványokat, mind a polcokat takarítjuk. Valamennyi raktárunkban rendszeresen mérjük a levegő hőmérsékletét és páratartalmát; ez utóbbi értéke belső raktárainkban általában 45 és 52% között változik, a külső raktárban tavasztól ősziig 30–35%, nyáron 60% körül van.

Belső raktárunkban folytattuk a törzsgyűjteménybe tartozó, 2018 előtt beszerzett könyvek RFID állományvédelmi matricákkal történő felszerelését, összesen 26 000 tag programozását és beragasztását végeztük el. Ezen kívül a tárgyévben állományba vett könyvekbe és szabadpolcra kerülő folyóiratfüzetekbe bekerült kb. 12 500 db.

Az NKA Közgyűjteményi Kollégiuma, egyedi dokumentumok restaurálása (altéma kódszáma: 204111/314) pályázat keretében elnyert 552 000,- Ft támogatásból a FOKA Art Bt. a Keleti Gyűjtemény három értékes török kéziratát restaurálta.

Az OSZK-val kötött megállapodás alapján 2018. november 20-án 27 arab, perzsa, illetve török kéziratot és ősnymtatványt adtunk át restaurálásra az OSZK Restauráló és Kötészeteti Osztálya számára. Ebben az évben is kaptunk vissza elkészült darabokat, de a munkálatok 2021-ben folytatódnak.

A Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye Vörösmarty Mihály íróasztalát kölcsönözta a Kápolnásnyéki állandó kiállításra, előtte a Petőfi Irodalmi Múzeum költségén restauráltattuk a műtárgyat.

4.7 REPROGRÁFIAI SZOLGÁLTATÁSOK

A Digitalizáló műhelyben – a mindennapi állományvédelmi szkennelés és az olvasói megrendelések mellett – 2020-ban Széchényi István kéziratának és a tibeti gyűjtemény dokumentumainak digitalizálása folytatódott, emellett elkezdődött Goldziher Ignác publikációinak szkennelése is.

A helyben használat kényszerű szünetelése idején a törzsgyűjteménybe tartozó folyóiratokból, könyvekből 30 oldal terjedelemig díjmentesen küldtünk elektronikus másolatot: 156 kérésre összesen 2559 felvétel készült.

A Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztályon a feltölthető másolókértvényekre olvasóink 47 000,- Ft-ot fizettek be (a kértvényekkel fénymásolásra, nyomtatásra és ingyenes szkennelésre van lehetőség két készüléken); emellett egy Zeuschel zeta típusú szkennelő is a látogatók rendelkezésére állt. 45 alkalommal engedélyeztük egy-egy cikk vagy könyvrészlet fotózását saját digitális eszközzel.

Készpénzfizetés ellenében a folyóirat-pultránál lehetőség volt nyomtatásra, ebből 27 000,- Ft nettó bevétel keletkezett. A beszámolási évben 3 olvasói megrendelésre 172 fénymásolat készült. A *Corvin-lánc története* című kiadványhoz válogattunk és szkenneltünk könyvrészleteket a szerző megrendelésére, nettó 29 000,- Ft értékben.

Könyvtárunk kiadványainak értékesítéséből a nettó bevétel 102 000,- Ft-ot tett ki.

A Keleti Gyűjtemény helyben is biztosít lehetőséget a reprográfiai igények azonnali kielégítésére, melyből nettó 161 860,- Ft bevétel származott. Saját kiadvány értékesítése: 8000,- Ft.

A Keleti Gyűjteményből származó kéziratok és könyvek szkenneléséből, illetve a Gyűjtemény által kiadott felhasználási engedélyekből külföldről 249 343,- Ft bevétel folyt be a könyvtár számlájára. Ez azonban csak a pénzbevételt jelenti, mert sok esetben – kiemelkedő szerzők, fontos kiadók esetében – a szokásos egy tiszteletpéldányon kívül inkább általunk kiválasztott könyvek megküldését kértük az elkészítés, illetve az engedély ellentételezéseként.

A Keleti Gyűjteményben állományvédelmi digitalizálás is folyik. Zeuschel könyvszkennelőnkön a 2020. év folyamán raktárosunk egyéb feladatai (olvasói rendelések, saját projektek) mellett, legnagyobb számban keleti kéziratok digitalizálását végezte, összesen 46 751 felvételt készített, az alábbi megoszlásban:

Goldziher művek:	3829 felvétel
Mongol és manju kézirat:	162 darab, 19 541 felvétel
Török kézirat:	121 db, 23 381 felvétel

Ezzel párhuzamosan a Digitalizáló Műhelyben is folyt kézíratszkenelés, ott elsősorban a méretük miatt más gépi hátteret igénylő darabok készültek:

Tibeti:	3 db, 262 felvétel
Mongol kézirat	26 db, 3470 felvétel

A török kéziratokhoz készített metaadatokkal együtt idén összesen 240 tétel került be a REAL-rendszerbe. Így elmondhatjuk, hogy a török kézíratos anyag – a kizárólag speciális szkennelvel digitálizálhatóak kivételével – digitálisan archiválva van.

A mongol–mandzsu kézírategyüttes esetében is a végéhez közelít a digitalizálás: 6 mongol és 26 mandzsu kézirat vár még szkennelésre.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Digitális felvételek száma: 6572 db

Papíralapú másolatok száma: 1619 db

Folytatódott a Széchenyi-gyűjtemény állományvédelmi célú digitalizálása, összesen 83 irat (183 fólió) készült el 2020-ban.

Befejeződött a teljes Eötvös Loránd hagyaték digitalizálása, összesen 26 842 felvétel készült.

4.8 ELEKTRONIKUS TARTALOMSZOLGÁLTATÁS, INFORMATIKA

4.8.1 SZÁMÍTÓGÉPES REFERENZ-SZOLGÁLTATÁS

Térítéses szolgáltatás keretében idézettségfigyelést, impaktfaktorlisták összeállítását vállaljuk, valamint a kutatók publikációs listájának és ezek hivatkozásainak integrálását a Magyar Tudományos Művek Tárába (www.mtmt.hu). Emellett tájékoztatást és segítséget nyújtunk a könyvtár repozitóriumának (REAL) használatával kapcsolatban.

A szolgáltatás alapvető forrásai továbbra is a Web of Science adatbázis, illetve a MATARKA tartalomjegyzék-adatbázis voltak.

2020-ban 20 ügyfelünk volt, az általuk megrendelt szolgáltatásokra 348 óra munkaidőt fordítottunk, valamint 27 fő számára egyszerű kérdésekről telefonon, e-mailben és személyesen is adtunk felvilágosítást.

Részvétel a szolgáltatás-fejlesztésben – Szakinformatikai Osztály

Elvégeztük – némely esetben az Ex Libris közreműködésével – a járványhelyzet miatt elrendelt rendkívüli zárva tartáshoz, majd az újrainvitáshoz kapcsolódó szakinformatikai feladatokat. Leállítottuk, majd újraindítottuk a szolgáltatásokat (pl. előjegyzés), paramétertáblát módosítottunk, tagsági és kölcsönzési lejáratot hosszabbítottunk. Olvasóknak szóló levelek kiküldéséhez levelezőlistába töltöttük az olvasói címlistát. Módosítottuk a Primo és OPAC nyitóoldalát olvasóknak szóló felhívások közzétételével.

Kialakítottuk a szabadpolcos állomány rendszerbeli feltételeit (FREE gyűjteményi kód, 41, 81 pldstatok, raktári index módosítása, 2. raktári jelzet megjelenítése OPAC-ban).

Az EduID használat gördülékenyebbé tétele érdekében az OPAC-ban kidolgoztuk a biztonságos jelszóváltás technikai feltételeit.

Az EduID-használat népszerűsítését célzó levelek kiküldéséhez az Alephből legyűjtött címlistát importáltunk a kölcsönző- és a nem-kölcsönző olvasók értesítésére szolgáló levelező-listákba.

Folytattuk a teszteléseket (ISBN-számok megtalálhatósága, adatmegfeleltetés Primóban) az OpusNet projekt számára.

4.8.2 WEBOPAC, PRIMO, SFX

Általánosan elmondható, hogy keresőrendszereinkben, 2020-ra vonatkozóan mért forgalmi adatok – sok esetben jelentősen – elmaradnak az elmúlt évek adatsoraitól. Ennek egyértelműen megállapítható oka, hogy a kialakult járványhelyzet miatt mintegy 6 hónapig zárva tartott a könyvtár. Ebben az időszakban nem volt lehetőség a dokumentumok helybeni használatára, valamint kölcsönözni is csak limitált feltételekkel lehetett. A fentiekből következik, hogy keresőrendszereink sem voltak – a megszokott mértékben – használatban.

2020-ban a WebOPAC-ban 99 378 tranzakciót indítottak külső IP-címekekről ugyanezen szám belső IP-címekekről 81 497 volt. Összesen 180 875 elérést regisztráltunk.

Művelet típus	Összes elérés	Belső elérés	Külső elérés
Többmezős keresés	211	5	206
Egyszerű keresés	19 012	928	18 084
CCL keresés	2185	195	1990
Összetett keresés	4163	1345	2818
Keresés több adatbázisban	90 757	75 309	15 448
Szűkített keresés	1819	48	1771
Ütköztetés	3	1	2
Olvasójegyem	2157	438	1719
WebOPAC-segítség	151	20	131
Böngészés	16 595	3120	13 475
Z39.50 keresés	37 180		37 180
Mentés	6642	88	6554
Összesen	180 875	81 497	99 378

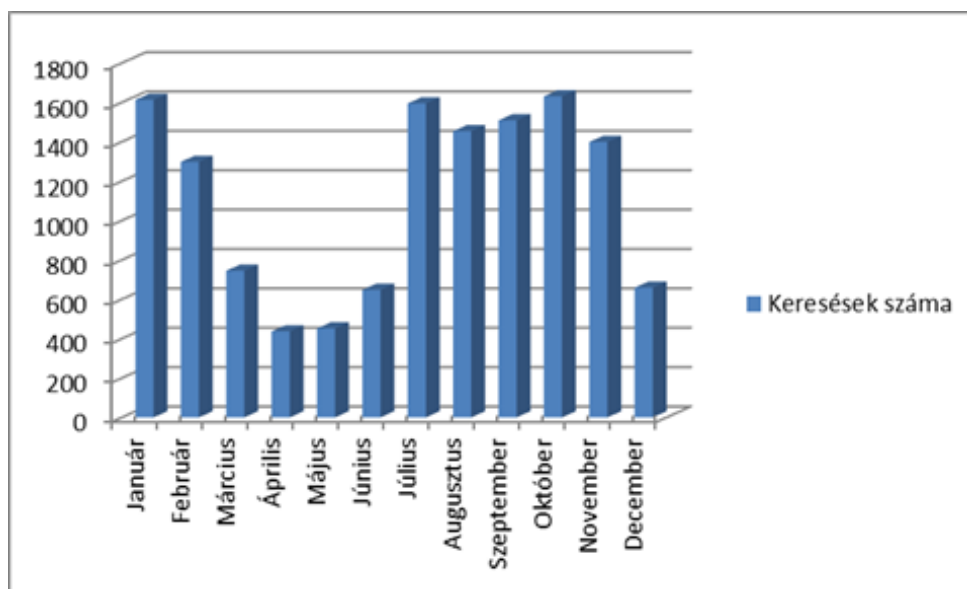
Tranzakciók száma WebOPAC-ban művelet típusonként

Ezen kívül 6054 esetben végeztek olvasóink kölcsönzéshez kapcsolódó műveleteket.

Művelet típus	Tranzakció száma
Hosszabbítás	648
Előjegyzés (elérhető példányra)	59
Előjegyzés (elérhető címre)	5347
Összesen	6054

A kölcsönzési műveletek eloszlása WebOPAC-ban

Az elmúlt évben is folyamatos volt a Primo felületén a hírblokk aktualizálása. A 2020-as évben a rendszerben 13 440 keresést regisztráltunk.

Keresések száma 2020-ban a Primóban havi bontás szerint

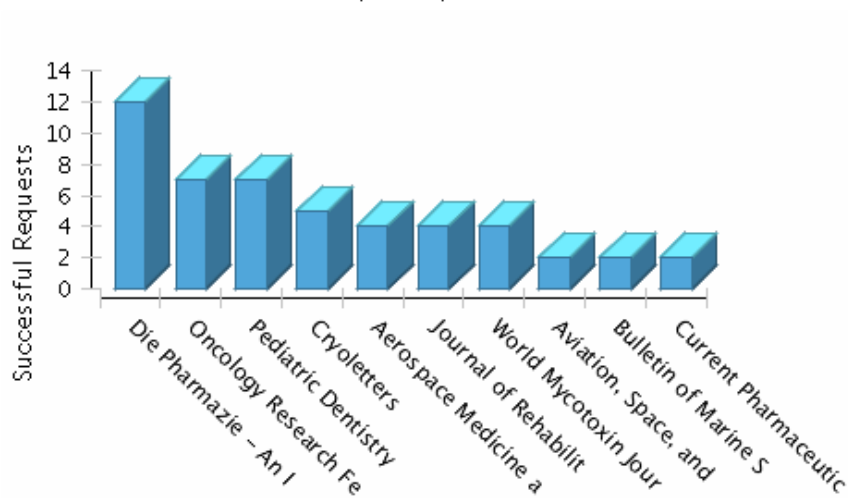
A 2020-as év folyamán folytattuk a dokumentumtípusok (VM, BK, CR, SR, MP, OB, AL, AB, CF, PI) felvételét, illetve a típusokhoz illeszkedő ikonok grafikai szerkesztését. Emellett új gyűjteményi kódot (FREE) is bevittünk a rendszerbe. A KFKI könyvtárosának kérésére bemutattuk a Primo működését.

Az SFX-rendszeren keresztül 104 321 db teljes szövegű folyóirat, illetve 25 974 teljes szövegű könyv érhető el. Az SFX-ben mérhető keresések száma 33 949 volt 2020-ban, ezek döntő többsége könyvtáron kívüli megkeresés volt.

2020-ban a három leggyakrabban használt folyóirat a sikeres kérések tekintetében a *Die Pharmazie – An International Journal of Pharmaceutica* (12 kérés), az *Oncology Research Featuring Preclinical and Clinical Cancer Therapeutics* (7 kérés) és a *Pediatric Dentistry* (7 kérés) voltak.

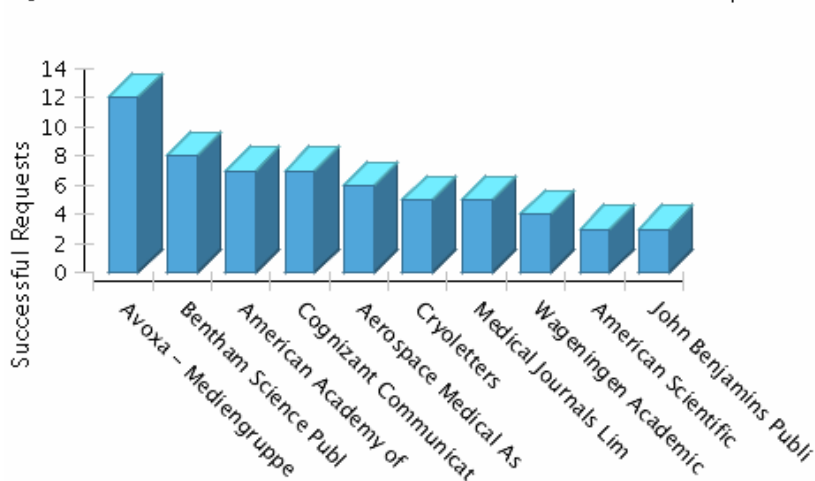
Most Frequently Used Journals

2020-ban leggyakrabban használt elektronikus folyóiratok SFX-ben

Kiadói vonatkozásban a tavalyi évben az *Avoxa – Mediengruppe Deutscher Apotheker GmbH* (12 kérés), a *Bentham Science Publishers* (8 kérés) valamint az *American Academy of Pediatric Dentistry* (7 kérés) folyóiratai voltak a legnépszerűbbek.

Journal Publishers with the Greatest Number of Requests

2020-ban legnépszerűbb kiadók SFX-ben

A tavalyi év folyamán az Ex Libris elvégezte a rendszer teljes upgrade-jét. Az üzemeltetési csoporttal együttműködve folyamatosan figyelemmel kísértük a munkálatokat, valamint elvégeztük az Ex Libris által igényelt rendszerfeladatokat és információszolgáltatást. Az új rendszer működését különböző

tesztelésekkel ellenőriztük. Folyamatos volt a rendszer karbantartásával összefüggő feladatok végrehajtása is: KB-update, statisztikai adatok frissítése, apache-logok törlése.

Az SFX linkfeloldóban az elektronikus források adatait a Tájékoztatási és Olvasószolgálati Osztály munkatársai rendszeresen frissítik a hozzáférések változásának megfelelően.

4.8.3 REAL REPOZITÓRIUM

Repozitóriumi gyűjteményeink tovább gyarapodtak a könyvtár digitalizálási projektjeinek, valamint a pályázati támogatások és a DOI-regisztráció kapcsán egyre nagyobb számú partnerünknek köszönhetően. Ezáltal az MTA 1945 előtt megjelent kiadványainak szinte teljes korpusza már rendelkezésre áll a REAL-EOD-ban és a régi akadémiai folyóiratok mellett egyre több tudományos társaság lapja olvasható a REAL-J-ben.

2020-ban 6664 regisztrált felhasználója volt a REAL-nak.

A repozitórium gyűjteményeinek gyarapodása 2020-ban

Repozitórium	2020-ban bekerült rekord (db)	Összes rekord	Leírás
REAL	12 944	104 635	A gyűjtemény a kutatók által beküldött tudományos közleményeket, az OTKA/NKFIH-hoz benyújtott kutatási jelentéseket, valamint a DOI-regisztráció kapcsán beküldött fájlokat tartalmazza
REAL-J	408	14 717	A gyűjtemény az MTA KIK digitalizálási projektjeiből, az MTA KFB által támogatott orgánumok beszolgáltatásából, és a DOI-regisztráció kapcsán beküldött fájlokat tartalmazza
REAL-EOD	1148	9299	A gyűjtemény az MTA KIK digitalizálási projektjeiből, az MTA KFB által támogatott orgánumok beszolgáltatásából származó fájlokat tartalmazza

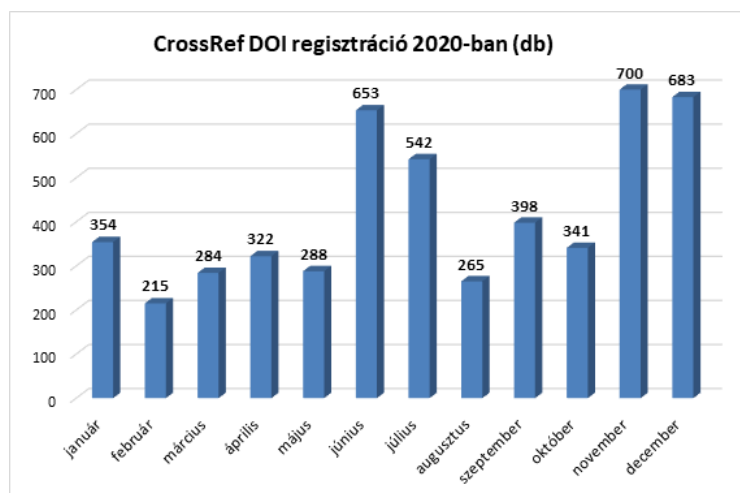
Repozitórium	2020-ban bekerült rekord (db)	Összes rekord	Leírás
REAL-d	92	1076	A gyűjtemény az MTA doktora cím kapcsán létrejövő pályázati dokumentációt tartalmazza
REAL-PhD	47	796	A gyűjtemény a KPA adatbázisba feltöltött, valamint az MTA KIK-kel együttműködési megállapodást kötött egyetemek/főiskolák által feltöltött doktori dolgozatokat tartalmazza
REAL-R	41	1350	A gyűjtemény az MTA KIK digitalizálási projektjeiből származó fájlokat tartalmazza
REAL-MS	402	23 515	A gyűjtemény az MTA KIK digitalizálási projektjeiből származó fájlokat tartalmazza

REAL tárhelykapacitásának hiánya miatt a Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye egy dokumentumot töltött fel a REAL-MS-be.

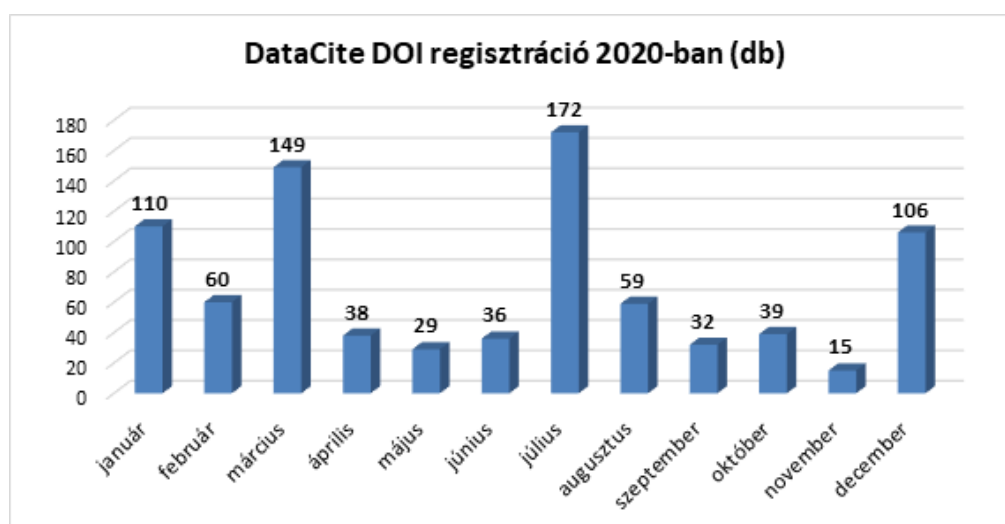
4.8.4 DOI-REGISZTRÁCIÓ

A DOI (digital object identifier) online tartalmak azonosítására szolgáló egyedi azonosító, melyet regisztrálunk folyóiratokhoz, könyvekhez, könyvfejezetekhez, PhD-dolgozatokhoz és kutatási adatokhoz. Az MTA KIK két ügynökség segítségével kínálja a szolgáltatást: a DataCite és a CrossRef csatlakozott partnere.

CrossRef: Összesen 222 partnerrel van érvényben lévő CrossRef DOI megállapodásunk, ebből 39 partner csatlakozott 2020-ban. Az év folyamán 148 partnernek összesen 5045 DOI-t regisztráltunk a CrossRef ügynökségnél. 3 ügyfél számára összesen 156 DOI adatfrissítését (URL módosítás vagy egyéb adatjavítás) végeztük el. 2020-ban 68 alkalommal érkezett inaktív DOI jelzés.

DataCite: Összesen 77 partnerrel van érvényben lévő DataCite DOI-megállapodásunk, ebből 4 partner csatlakozott 2020-ban. Az év folyamán 30 partnernek 845 DOI-t regisztráltunk a DataCite ügynökségnél. 3 ügyfél számára 17 DOI adatfrissítését (URL módosítás vagy egyéb adatjavítás) végeztük el.

4.8.5 ONLINE PUBLIKÁLÁSI PLATFORMOK

Az Open Journal System szolgáltatásunkat jelenleg 33 ügyfél veszi igénybe (ezek közül 7 teljes funkcionalitással használja a rendszert, 10 a gyorsbeküldő plugin használatával jelenteti meg folyóiratát, 15 még tesztelési fázisban van, 1 pedig megszűnt).

Az Open Conference System szolgáltatásban 2020-ban már harmadik alkalommal jelent meg a HUNGARNET Egyesület által közreadott Networkshop konferenciakötet.

4.8.6 KUTATÁSI ADATMENEDZSMENT

A Research Data Alliance (RDA) globális szervezet pályázati támogatásával a Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára és az MTA Könyvtár és Információs Központ közösen valósította meg egy olyan adatkezelési csomag összeállítását, amely elősegíti az adatrepozitóriumok használatát és segítséget nyújt az adatfeltöltés folyamatához.

A DE Könyvtár munkatársai az adatok publikálásáról szóló munkafolyamatot alátámasztó ajánlással dolgoztak, az MTA Könyvtár és Információs Központ pedig a repozitóriumok auditálását és minősítését tárgyaló ajánlás alapján dolgozott ki új értékelési rendszert az MTMT Repozitóriumminősítő Szakbizottsággal együttműködve.

4.8.7 MATARKA ÉS MTMT FELDOLGOZÁS

Az MTA KIK részt vesz a MATARKA folyóirattartalomjegyzék-kereső szolgáltatás építésében, 4 kolléga végzi 9 folyóirat feldolgozását. A létrehozott rekordokban szerepeltetjük a REAL-J repozitóriumban tárolt teljes szövegű, elektronikus példányra mutató linket.

2020-ban 6431 db rekord került be az MTMT-be az MTA KFB vagy NKA támogatás, DOI-regisztráció, illetve önkéntes csatlakozás kapcsán.

4.9 INFORMATIKA

2020-ban a korábbi évek beszerzései nyomán befejeződött a könyvtár informatikai kiszolgáló rendszerének felújítása. A következő évekre megfelelő szerver, háttértár és mentési kapacitás áll rendelkezésre, és ezeket megfelelő hálózati eszközök szolgálják ki. A következő években a munkaállomásokra és a székházban található részlegeink számítógépes hálózati problémáinak megoldására kell koncentrálnunk.

Az MTA kutatóhálózat elcsatolása – és ehhez kapcsolódóan az infrastruktúrafejlesztési pályázatok beszünetelése – nyomán mind az informatikai üzemeltetés, mind a jövőbeni beruházások kérdése bizonytalanná vált. A források elapadása és az informatikus bérszínvonal országos emelkedése ellehetetlenítette az informatikai működést. Október 1-től az MTA Titkárság Informatikai Főosztálya vette át az üzemeltetési feladatokat, a könyvtárban a hónap végével nem maradt informatikus, és az informatikus bérkereteket is átadtuk a Titkárságnak.

5. SPECIÁLIS SZOLGÁLTATÁS: TUDOMÁNYELEMZÉS ÉS TUDOMÁNPOLITIKAI TEVÉKENYSÉG

A tárgyévben végzett tevékenység legfontosabb eredményei

Kutatásértékelési és tudományelemzési tevékenység, illetve szolgáltatások az MTA vezetői fórumai és beszámolói számára

- Az MTA-kutatóhálózat 2017–19-es tudományos tevékenységének elemzése és értékelése (szakmai jelentések formájában)
  - ◊ Az MTA tárgyévi közgyűlése (MTA közgyűlési beszámolója),
  - ◊ Az MTA tárgyévi kormánybeszámolója (MTA kormánytájékoztató).

A vonatkozó jelentéseket az MTA testületei jóváhagyták, majd az MTA tárgyévi közgyűlésén a Köztestület megismerte és elfogadta.

- Rendszeres együttműködés a hazai felsőoktatás és tudományirányítás szereplőivel (kiemelten az NKFIH intézményével, lásd a tételes listát).

Nemzetközi együttműködések és pályázatok, projektek

A Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály (TTO) tárgyévben felkéréses együttműködést folytatott a Brit Nagykövetséggel két együttműködési területen: (1) a magyar–brit tudományos kollaboráció vizsgálata és elemzési lehetőségei (2) a hazai tudománymetria mint nemzetközileg sikeres kutatási terület megjelenítése a Brexit utáni magyar–brit tudományos kapcsolatok kiemelt területei között. A nagykövetség közvetítésével az osztály támogatást nyert a Brit Külügyminisztérium által meghirdetett beszállítói pályázaton, és annak hivatalos beszállítójává vált. A támogatott kétoldalú, nemzetközi projekt (S2-COVIDMAP) az MTA KIK és egy brit partnerintézmény, a londoni Kingston Egyetem együttműködésében valósul meg 2020–2021 folyamán.

Ipar-akadémia kapcsolatok, szerződéses kutatások és szolgáltatások

Tárgyévben, a COVID19-járvánnyal összefüggésben az osztály ipar-akadémia együttműködés keretében új tudományos információszolgáltatást hozott létre, illetve üzemeltet. A COVID tudástérkép és tudásbázis platform elnevezésű kutatástámogató rendszer (research intelligence) az MTA KIK TTO és a Pro-Sharp Hungary Kft. közreműködésével készült. Az osztály a tudomány- és bibliometriai kutatási tevékenységet, az

ipari partner az informatikai háttérrel és infrastruktúrát szolgáltatja. A szolgáltatás felkeltette a finanszírozó hatóságok (NKFIH) érdeklődését, erre épülő további szolgáltatások megrendelését előlegezték meg.

A szerződéses tevékenységek körébe került tárgyévben a korábbi MTA tagintézmények részére végzett rendszeres, illetve alkalmi kutatásértékelési és elemzési szolgáltatásokból, szakértői tevékenységből álló feladatkör az ELKH mint utódintézmény szervezeti elkülönüléséből adódóan. A szolgáltatás szabályozott átalakításáról az év folyamán az ELKH képviselőjével számos egyeztetés zajlott, ennek részeként a TTO tájékoztató jellegű szakértői anyagokat, próbaelemzéseket készített az ELKH Titkársága részére. Az egyeztetési folyamat eredményeképpen a 2021-es évtől az egyes ELKH-kutatóhelyek az MTA KIK-kel kötött szerződések keretében, költségtérítés ellenében igényelnek a korábbiakhoz hasonló szolgáltatásokat az osztálytól.

Hazai finanszírozott projektek

Tárgyévben az alábbi projekt- és pályázati tevékenység, illetve finanszírozott projektek keretében zajló szakmai együttműködések valósultak meg

- OTKA-pályázat, illetve projekt
  - ◊ 2015-ben elnyert konzorciális OTKA-projekt (Karriermodellek és karrierépítés a kutatás-fejlesztésben, futamidő: 2016–2020, partnerek: ELTE, MTA TK) tárgyévi teljesítései.
- MTA Életpálya Monitor
  - ◊ A programhoz nyújtott MTA-támogatás 2015-ben beépült a KIK költségvetésébe (folyamatos feladat).

EISZ-TTO közös munkafolyamatok

Tárgyévben az EISZ Igazgatóság átszervezéséből adódóan az EISZ-hez kapcsolódó feladatkör jelentős részét a TTO munkatársai vették át. Az EISZ-tevékenységnek azon része, amely korábban is a TTO-val való együttműködésben zajlott, a TTO-feladatokkal összekapcsoltan folytatódott, különösen:

- ◊ Szakmai háttéranyagok, vizsgálatok, felmérések biztosítása az EISZ munkafolyamatokhoz. A TTO rendszeres kutatási programot indított a (1) hazai Open Access helyzetét és lehetőségeit vizsgáló (2) a tudományos információ hazai piacát jellemző folyamatok optimalizálási lehetőségeit illetően. Ennek kezdeti lépéseként a hazai Gold és Green OA jellemzőiről készült rövid szakmai áttekintés.
- ◊ Az NKFIH-támogatásával zajló Compass+ projekt szakmai munkafolyamatai.
- ◊ A konzorciumi önrészek szerkezetének kialakítása, számítások elkészítése: kiadói árajánlatok és intézményi önrékszámítások rendszerének egységesítése.

Felsőoktatási specializáció

A TTO a Szegedi Tudományegyetemmel együttműködésben 2019 folyamán a könyvtárinformatikai mesterszak keretében tudományometriai specializációt hozott létre. Tárgyévben a specializációt megalapozó előkészítő tárgy oktatása zajlott a vonatkozó BA-képzés részeként (Soós Sándor: *Tudománymetria*).

Oktatás, szakmai tájékoztatás, szaktanácsadás, szakértői tevékenység

A TTO alapfeladatainak megfelelően tárgyévben számos fórumon végzett szakértői tevékenységet. Kiemelendő a Magyar Tudomány folyóirat számára Makara Gábor, Kamarás Katalin és Soós Sándor szerzőségével készült szakmai értékelés a „tudomanymetria.com” webszolgáltatásról, illetve pályázati döntéshozatalban való felhasználhatóságáról. Az MTA elnöke köszönetét nyilvánította a szerzők akadémiai szerepvállalását és az elvégzett szakmai munkát illetően. (A vonatkozó közlemény megjelenése 2021 márciusában várható.)

A TTO kapcsolódó feladatkörének megfelelően tárgyévben is szakértői feladatokat látott el az MTMT üzemeltetéséhez és szolgáltatásainak fejlesztéséhez kapcsolódó bibliometriai, kutatásértékelési feladatok ellátásában.

Kutatás, kutatási disszemináció, kutatási együttműködés

- Rangos publikációk vezető folyóiratokban (lásd a mellékelt tételes listát)
- Plenáris előadások hazai konferenciákon, meghívásos előadások nemzetközi szakmai fórumokon (lásd a mellékelt tételes listát)
- A hazai akadémiai szféra számára elemzések
- Nemzetközi tudományos konferenciák: (lásd a mellékelt, tételes listát).

Beszámoló az MTA Életpálya Monitor projekt keretében 2020-ban elvégzett munkáról

Az MTA Életpálya Monitor projekt keretében 2020-ban sor került a Lendület program csoportvezetőinek és csoporttagjainak kérdőíves vizsgálatára. A felmérés fókuszában a Lendület program életpályára gyakorolt hatása, illetve a programmal kapcsolatos motivációk és attitűdök álltak.

Az MTA Életpálya Monitor projekt keretében 2020-ban elvégzett tevékenységek:

- Adatfelvétel (2019. december–2020. január)
- Adattisztítás és adatbázis-építés (2020. január–február)

- Adatelemzés (2020. február–március)
- Alapstatisztikai kimutatások elkészítése, további elemzése (2020. március–június)

Az MTA Életpálya Monitor projekt 2020-as dokumentumai:

- A Lendület-csoportvezetők és csoporttagok körében végzett kérdőíves felmérés eredményei (elemzés)
- A Lendület-csoportvezetők és csoporttagok körében végzett kérdőíves felmérés eredményei – 1. sz. kiegészítés (a nyitott kérdések elemzése)

A kutatási anyagokat továbbítottuk az MTA Kutatási Pályázatok Osztályára (Sárpátki Árvácska osztályvezető részére).

Az anyag felhasználása: az Kutatási Pályázatok Osztálya az MTA 193. Közgyűléséhez kapcsolódóan tervezte megünnepelni a Lendület program 10 éves fennállását – a kutatás eredményei ott kerültek volna bemutatásra. (Mivel a Közgyűlés a hagyományos formában nem került megrendezésre, ezért a Lendület program fennállásának megünneplése egy későbbi időpontra halasztódott.)

Az MTA Életpálya Monitor korábbi anyagainak felhasználása a 2020-as évben:

Az MTA 193. Közgyűlésén az Elnöki beszámolóban Lovász László, az MTA elnöke kiemelte az MTA Életpálya Monitor program jelentőségét:

„Az MTA KIK Tudománpolitikai és Tudományelemzési Osztálya hatalmas és igen hasznos munkát fektetett az MTA Életpálya Monitor programjába, melynek segítségével az érdeklődő átfogó képet kaphat a Bolyai-ösztöndíj, a Lendület és a Vendégkutatói program sikerességéről.”

Lovász László
az MTA Elnöke

A 2020-as beszámolóiban (Elnöki beszámoló, Közgyűlési beszámoló stb.) az MTA Életpálya Monitor korábbi anyagai is felhasználásra kerültek:

- A Lendület-kutatócsoportok Web of Science és InCites adatbázisokban megjelenő publikációinak főbb jellemzői (2019)
- A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj nyertesei körében végzett felmérés adatainak másodelemzése (2019)
- A Bolyai János Kutatási Ösztöndíj nyerteseinek életpályája és a támogatás megítélése (2017)

6. ORSZÁGOS PROGRAMOK

6.1 MAGYAR TUDOMÁNYOS MŰVEK TÁRA

A 2020-as esztendő az MTMT Osztály számára több szempontból is rendhagyó volt.

Az MTMT irányító testületeinek és az egyes szakbizottságok tagjainak 3 éves megbízása lejárt, és az újjászervezését három tényező is nehezítette: az Akadémia, illetve az MTMT irányító testületeiben is részt vevő minisztériumok átalakulása, az akadémiai választások, valamint a járvány. Januárban ülésezett az MTMT Tudományos Tanácsa és az MTMT Bibliográfiai Szakbizottsága, februárban pedig a MTMT Koordinációs testülete, de ezt követően az év során szünetelt a testületek működése.

Az MTMT fejlesztési és üzemeltetési költségeinek előteremtése továbbra is csak pályázati forrásokból volt lehetséges, és mivel a szoftver fejlesztője, a SZTAKI kívül került az MTA intézményi keretein, a forrás csak áprilistól vált elérhetővé. A korábbi közös keret szétválasztásra került (70–70 M Ft), és lehetőség nyílt egy további 20 M Ft kiemelt fejlesztési keret felhasználására is.

A járvány nem okozott viszont fennakadást az MTMT rendszer (MyCite) folyamatos (7/24) üzemi szolgáltatásainak a biztosításában és a kapcsolódó szupport és felhasználói támogatás ellátásában. Az osztály munkatársai március elején megkezdték a felkészülést a távmunkára, és a 19-én elrendelt kijárási korlátozás idején két kolléga kivételével távmunkában látták el feladataikat. Az egyeztetések online formában is elindultak, illetve folytatódtak, közülük a legfontosabbak az alábbiak voltak:

- az NKFIH és a SZTAKI munkatársaival a 2020-as és 2021-es fejlesztési feladatokról
- az MTMT és az ELKH közötti együttműködésről
- az MTA Határon Túli Magyarok Titkárságával a határon túli pályázók támogatásáról
- az MTA Kutatási Pályázatok Főosztályával a Bolyai ösztöndíj által használt MTMT-ből átvett eredmények felhasználásáról
- az Akadémiai Kiadó digitális kiadványai (MERSZ) bibliográfiai adatainak folyamatos automatikus feltöltéséről az MTMT-be
- a FrontEndArt munkatársaival a kiadói/szerkesztőségi MTMT feltöltő program karbantartásáról és továbbfejlesztéséről és az MTMT átadás előtti teszteléséhez hasonló szoftver kód-minőségi és biztonsági tesztek újrafuttatásáról.

Az MTA Titkársága Ellenőrzési Főosztály 2019. december 16-tól 2020. január 31-ig vizsgálta a „nemzeti tudományos bibliográfiai adatbázis működési rendjét”. Az elkészült jelentés 8 javaslatot tartalmaz az MTMT és KIK honlapjával, az MTMT működését szabályozó elnöki határozattal, az MTMT

finanszírozásával és az ellenőrzési nyomvonallal kapcsolatban. Az MTMT Koordinációs Testület ülésén az MTA főtitkára pozitívként értékelte a belső ellenőrzésével kapcsolatos jelentés észrevételeit.

Február 5-én Szegeden a Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztállyal, valamint a Szakinformatikai Osztállyal közösen a *Tudománymetria és kutatásértékelés a bölcsészettudományokban* című fórumon vettünk részt, ahol az MTA KIK TTO és az SZTE Klebelsberg Könyvtár előadásai szolgálták a vita alapját, majd ezt követően az SZTE BTK és a Klebelsberg Könyvtár képviselőivel egy beszélgetésen vettünk részt a kutatásértékelést, az MTMT-t és a REAL repozitóriumot érintő kérdéskörökben.

Az MTA Határon Túli Magyarok Titkárságával folytatott egyeztetések eredményeképpen megkezdtek egy a Titkárság által 4 órában foglalkoztatott „erdélyi adminisztrátor” (a Kolozsvári Akadémiai Bizottság részéről) bevonását az MTA pályázatokon induló erdélyi kutatók MTMT feltöltési kötelezettségének támogatásába.

2020-ban összességében 53 alkalommal biztosítottunk oktatást és konzultációt az MTMT adminisztrátorok számára.

Az MTMT-hez ebben az évben 10 intézmény csatlakozott, 3 az állami, 1 az üzleti szférából, továbbá 2 egyházi felsőoktatási és 2 egészségügyi intézmény, valamint 1 közgyűjtemény és az ELKH.

Jelentős feladatot rótt az évben az osztály munkatársaira a felsőoktatási intézményrendszer SZIE-hez kapcsolódó átalakulásának, illetve a volt MTA kutatóintézetek szervezeti változásának aktualizálása. Összetettebb eseti adatszolgáltatást 30 alkalommal kértek. Ebből 23 kérés a felsőoktatási intézményektől, további 7 pedig az MTA, NKFIH, MAB és EMMI részéről érkezett.

MTA Doktora pályázók: 2020-ban 83 beadott pályázat volt, ezek közül volt 14 fő, aki még 2019-ben indította az eljárást.

MTA Osztály	Beadott pályázatok száma	
	2019	2020
I. osztály	11	6
II. osztály	3	13
III. osztály	4	1
IV. osztály	9	3
V. osztály	13	19

MTA Osztály	Beadott pályázatok száma	Beadott pályázatok száma
VI. osztály	10	16
VII. osztály	9	4
VIII. osztály	8	9
IX. osztály	11	5
X. osztály	2	3
XI. osztály	7	4
	87	83

2021-es évre 27 pályázó anyagának kezelése húzódott át, ezekből

- 6 esetben lezártuk a DTT pályázati rendszerében a feltöltést, de a pályázó még nem adta be a pályázatot,
- 4 esetben a DTT-be feltöltés megtörtént, de még nem kaptunk jelzést a pályázótól, hogy le is zárhatjuk a feltöltést,
- 4 esetben az ellenőrzés kész, hamarosan megtörténik a DTT-be feltöltés,
- 13 esetben az ellenőrzés még folyamatban van.

Ezen felül április hónapban az MTA Titkárság Kutatási Pályázatok Főosztálya által a kiskorú gyermeket egyedül nevelő kutatók számára kiírt pályázat 26 indulója MTMT-ben lévő közleményei és idézettsége ellenőrzését kellett elvégeznünk a nagydoktori ellenőrzési eljárásához hasonló mélységben.

Az MTA tudományos osztályainak folyóirat-listáit 11 alkalommal kellett módosítanunk.

- II. Osztály, Pedagógiai Bizottság: a változtatások átvezetve, új lista elkészült
- II. Osztály, Történettudományi Bizottság: a változtatások átvezetve, maradt még két kérdéses folyóirat, így a lista még nem végleges
- IX. Osztály, Állam- és Jogtudományi Bizottság: kérdés folyóiratokról, melyek kétszer szerepelnek különböző kategóriával
- IX. Osztály teljes folyóirat listájának rendezése: az MTMT folyóirat tábla hazai-nem hazai jelölés helyett az Osztály táblázatában szereplő „célközönség” átvétele. A jelölés és a táblázatban alkalmazás végrehajtása áthúzódik 2021-re
- X. Osztály folyóirat listájának bevezetéséhez a folyóiratok egybevetése. Áthúzódik 2021-re. 2019-ben az MTMT irányító és tanácsadó testületei folytatták munkájukat.

Az év a folyamatos szoftverjavítások és -fejlesztések jegyében telt, összességében 2 verzióváltás történt: v2.2.16 (2020.02.28.) és v2.2.17 (2020.12.17.). Kisebb javítócsomagok élesítése pedig 67 alkalommal történt.

A kiemelt fejlesztések a finanszírozás kézhezvétele és az egyeztetések után csak júniusban kezdődtek meg, ezért a bonyolultabb fejlesztések tesztelése és bevezetése áthúzódott 2021-re. 2020 végén két jelentős fejlesztés lépett életbe: az említések (többes hivatkozások) idézőjelekkel független rekordba áthelyezése és az ORCID szerző azonosító ORCID.org portálon keresztüli hiteles bevitelének biztosítására.

A szoftverleállások legnagyobb része ütemezetten történt. Heti rendszerességgel fordultak elő 5–10 perces, előre bejelentett leállások. Ezek vagy kisebb frissítések, vagy apróbb hibák miatti szerver-újraindítások voltak. Váratlan, előre nem bejelentett „incidens” 7 alkalommal történt, ami hosszabb leállást, hibakeresést, majd a javításokat követően újraindítást igényelt. Ebből két alkalom hálózati, 5 alkalom az MTMT2 rendszer hibájára volt visszavezethető.

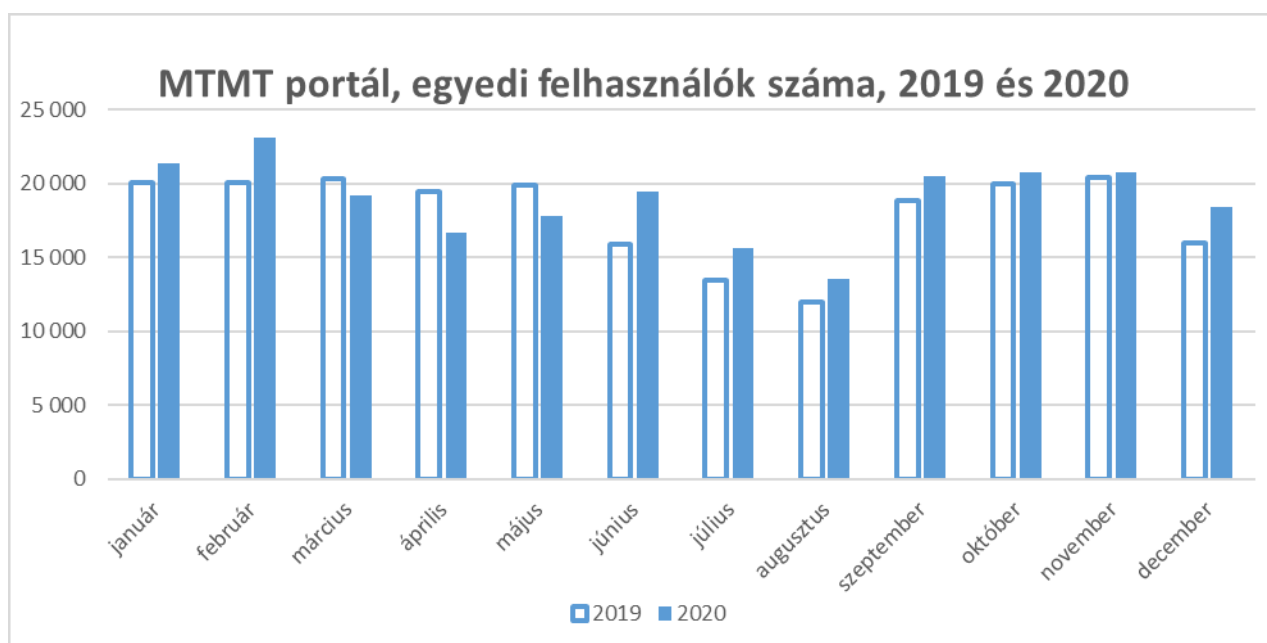
A hardver infrastruktúra bővítése és finomhangolása folytatódott.

Novemberben megindult a FrontEndArt cég által végzett, az MTMT átadás előtti teszteléséhez hasonló szoftver kód-minőségi és biztonsági tesztek futtatása, és az eredmények kiértékelése után a SZTAKI elvégezte a feltárt kritikus hibák kijavítását.

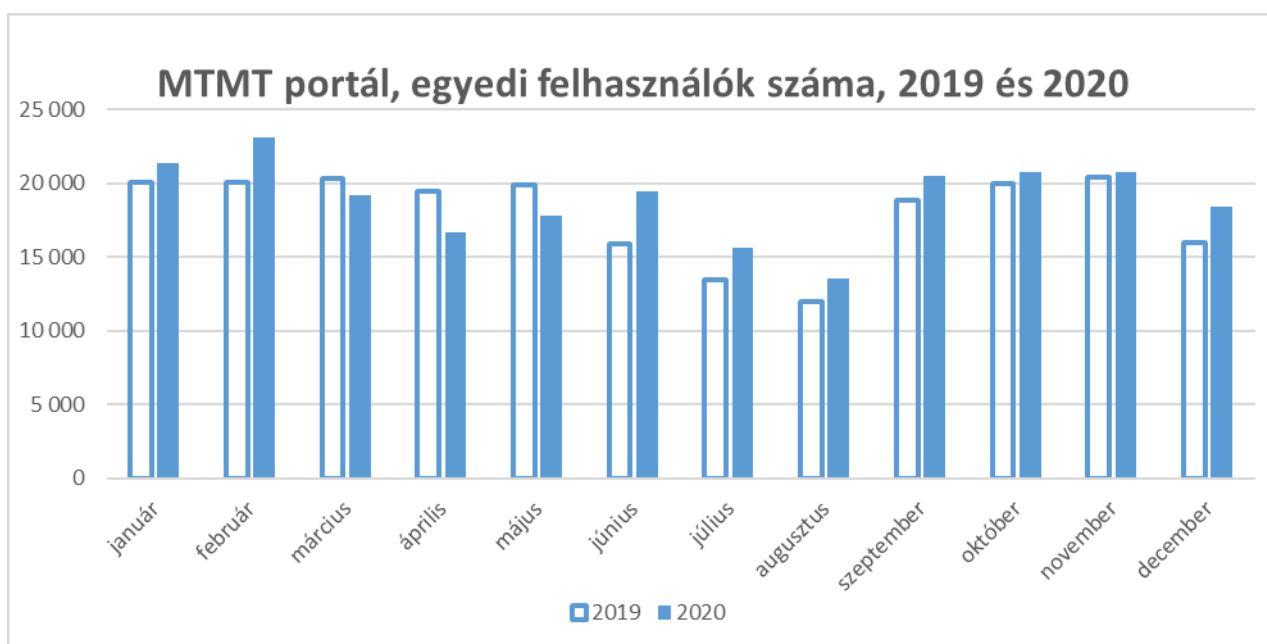
MTMT adatbázis statisztika (2020.01.01. – 2020.12.31.)

	2019	2020
Szerzők		
Összes szerző	63 139	67 219
Nyilvános szerzők	53 237	58 146
Közleménnyel rendelkező	52 510	56 363
Adminisztrátorok		
Összes adminisztrátor	3 320	3 485
Aktív adminisztrátor	1 751	1 787
Közlemények		
Összes közlemény	1 978 099	2 097 716
Folyóiratcikk	911 770	970 513
Könyvrészlet	431 038	461 430
Könyv	195 206	201 558
Egyéb konferenciaközlemény	124 180	127 505
Egyéb konferenciakötet	72 717	72 442

	2019	2020
Oltalmi formák	6 820	7 010
Disszertáció	20 668	22 718
Egyéb	174 786	186 259
Alkotás	40 335	47 500
Kutatási adat	578	780
Idézések		
Összes idézés kapcsolat	7 208 453	8 225 132
Független	5 881 975	6 736 590
Függő	1 243 834	1 437 831
Nem vizsgált	82 644	50 711
Teljes tudományos közlemények		
Közlemények száma	1 224 780	1 290 895
Független idéző kapcsolatok	5 823 626	6 503 652
Függő idéző kapcsolatok	1 230 766	1 400 123
Teljes tudományos művek aránya az összesből	61,92%	61.54%

MTMT Portál statisztika - 2020¹

¹ Az MTMT portál használati statisztikái a Google Analytics programmal készültek.

6.2 ELEKTRONIKUS INFORMÁCIÓSZOLGÁLTATÁS (EISZ) NEMZETI PROGRAM

Előzmények

A 2001 óta működő EISZ Nemzeti Program a 1079/2012. (III.28.) kormányhatározat alapján 2012 januárjától az MTA Könyvtár és Információs Központon keresztül biztosítja az előfizetői kör tagjai számára a hozzáférést elektronikus tudományos tartalmakhoz nemzeti licenz vásárlásával. Az EISZ kínálatában 68 szakirodalmi adatbázis érhető el. Tartalmát tekintve az átfogó, minden tudományterületre kiterjedő, interdiszciplináris adatbázisok mellett különféle szakadatbázisok is elérhetőek a rendszerben.

A program stratégiai céljai:

- széleskörű kutatástámogató szolgáltatás biztosítása, amely az elektronikus tudományos tartalomhoz való hozzáférés mellett az open access publikálás lehetőségét is kínálja a hazai kutatási és felsőoktatási szféra számára a hazai innováció támogatása és a magyar tudományos eredmények nemzetközi láthatóságának erősítése érdekében,
- részvétel Magyarország kormánya nemzetstratégiai céljainak megvalósításában azzal, hogy az EISZ a határon túli magyar fenntartású tudományos műhelyek számára is biztosítja az információellátás szolgáltatási profiljába eső részét,
- részvétel a magyar tudománystratégiai elvek megvalósításában, amennyiben valamennyi tudományterület valamennyi intézményének szolgáltatja a bármilyen nyelvű tudományos tartalmakat.

A program eredményeként a hazai szakkönyvtári hálózat folyamatos hozzáférést biztosít a kutatói közösség számára a kurrens tudományos tartalmakhoz. A teljes szövegű adatbázisok mellett a bibliográfiai és hivatkozáskereső adatbázisok segítik a szakirodalmi áttekintéseket és lehetőséget biztosítanak az intézmények tudományos működésének összehasonlítására.

A projekt tervezett befejezési dátuma: Folyamatosan működő projekt

A projekt azonosító száma: 2020-2.1.1-ED-2020--00010; 2020-2.1.1-ED-2020--00024

Hatályba lépés: 2020. május 15.

Az Elektronikus Információszolgáltatás Nemzeti Program (EISZ) költségvetésének forrásai

Központi forrás és céltámogatások

A Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatal (NKFIH) a 2019. évi LXXI. törvény Magyarország 2020. évi központi költségvetéséről 9§ (3) alapján pályázati úton 2020-ban 1950 millió forintot biztosított éves elszámolási rendszerű pályázati támogatás keretében az országos elektronikus információszolgáltatás

támogatására. A pályázati forrás a Programtanács által megszavazott beszerzési és költségvetési tervben meghatározottak alapján került felhasználásra.

2020. év költségvetését 330,- Ft/euró árfolyamon számolta ki az EISZ Titkárság, a devizaárfolyam nem várt mértékű emelkedést mutatott az év során, 2020. január 1-jei 329,- Ft/euró árfolyamról, a koronavírus-járvány okozta gazdasági tényezőknek köszönhetően októberre már 360,- Ft/euró árfolyam volt érvényben.

Az MTA KIK júniusban kérvénnyel fordult az NKFIH felé, miután kiszámolta az árfolyamveszteség mértékét, mely messze meghaladta a könyvtár rendelkezésére álló pénzügyi keretet. Az NKFIH, felismerve a helyzet súlyosságát, az EISZ Nemzeti Program megsegítésére rendkívüli pályázati céltámogatással 295,146 millió forintot biztosított az MTA KIK részére. Ezzel a gyorssegéllyel a finanszírozóhatóság megmentette az MTA KIK-et, mint az EISZ Nemzeti Program lebonyolítóját, a pénzügyi összeomlástól.

Az ELKH tagintézmények önrészfizetési támogatását az ELKH Titkárság közvetlenül az MTA KIK-nek utalta, mely összesen 127 millió forint volt.

Az EISZ Határon túli projektet 55 millió forint céltámogatással finanszírozta az NKFIH, melynek eredményeként 34 határon túli intézményt fért hozzá a magyar tartalmakat biztosító adatbázisokhoz.

Az NKFIH az EISZ Nemzeti Program számára 143 884 145,- Ft céltámogatást kapott az OA publikálás átfordítására, valamint önrészhiány finanszírozására. Az önrész-finanszírozási probléma több intézménynél fellépett az év végén, és ez érintette volna a 2021. évi beszerzést is.

Tagintézményi hozzájárulások

A tagintézményektől befolyó önrészből a 3219,256 millió forint folyt be a program finanszírozására.

A tagintézmények és az MTA KIK közötti keretmegállapodás alapján a tagintézmények éves előfizetésük 1%-át vagy legalább 5000,- Ft/év rendszerhasználati díjat fizetnek az EISZ Nemzeti Program működtetési költségeire.

Az ITM Felsőoktatási Államtitkársága 343,396 millió forintot biztosított 33 egyetemnek a 2020. évi árfolyamveszteség finanszírozására, melyet az intézmények árfolyamkülönbözet jóváírására fizettek be az EISZ Nemzeti Programba. A programban résztvevő többi intézménynek pedig 2020 decemberében, az összes számla kifizetését követően, számláztuk ki az önrészarányok utáni árfolyamveszteséget (37,446 millió forint).

Az EISZ Programtanács és ülései

A Programtanács a tagintézmények érdekképviselői és döntéselőkészítő testülete.

2020. évben a koronavírus-járvány okozta lezárások miatt tavasszal és nyáron nem tudott ülésezni, szeptember 10-én és november 25-én az ülések részben távoli részvétellel zajlottak.

Az EISZ Programtanács ügyrendjét november 25-én módosította a PT tagok változása miatt.

Intézménycsoportok	Intézményszám	PT létszám	PT tagok
A Programtanács elnöke			Monok István főigazgató, MTA KIK
Felsőoktatási intézmények	56	10	Kulcsár Szabó Ernőné Gombos Annamária főigazgató, ELTE Karácsony Gyöngyi főigazgató, DE Nagy Gyula SZTE Marton József Ernő főigazgató, BME OMIKK Nagy Zsuzsanna elnök, EKK Szeberényi Gábor főigazgató, PTE Szluka Péter igazgató, SE Tamási Balázs igazgató, OR-ZSE
Magyar Rektori Konferencia			Gelencsér András alelnök
Kancellárok képviselőiben			Ormándi Gabriella kancellár, ÓE
ELKH kutatóintézetei	16	2	Balogh Balázs főigazgató-helyettes, Bölcsészettudományi Kutatóközpont Lévai Péter főigazgató, MTA Wigner Fizikai Kutatóközpont
Nonprofit kutatóintézetek	16	2	Kis Máté igazgatóhelyettes, NAIK Zimányiné Horváth Vera tudományos titkár, ELI-HU
Egészségügyi intézmények	27	2	Izbéki Ferenc főorvos, Fejér Megyei Szent György Kórház Takácsi-Nagy Zoltán főigazgató- helyettes, Országos Onkológiai Intézet

Intézménycsoportok	Intézményszám	PT létszám	PT tagok
Közgyűjtemények	104	1	Kiss Gábor igazgató, Deák Ferenc Megyei és Városi Könyvtár
Országos szakkönyvtárak, szakkönyvtárak	14	1	Rózsa Dávid főigazgató, KSH Könyvtár (2020. márciustól az Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója)
Államigazgatási intézmények	8	1	Tóthné Csáki Katalin könyvtárvezető, NÉBIH
NKFIH		1	Szabó István innovációs és általános elnökhelyettes
ITM, Felsőoktatási Intézményirányítási és Finanszírozási Főosztály		1	Dormány Dániel főosztályvezető
MTA Titkárság		1	Véber János szakreferens, MTA Titkárság Határon Túli Magyarok Titkársága
MTA KIK		1	Gaálné Kalydy Dóra általános főigazgató-helyettes, EISZ Titkárság

2020. szeptember 10.

Az EISZ Titkárság átalakulása kapcsán az MTA KIK főigazgatója, a Programtanács elnöke bemutatta a szeptembertől munkába álló új EISZ Igazgatósági munkatársakat, az EISZ Igazgatóság vezetését Gaálné Kalydy Dóra általános főigazgató-helyettes vette át.

A PT elnökének felterjesztése alapján szavazati jogot kapott az NKFIH, mint a finanszírozó hatóság és az ITM Felsőoktatási Intézményirányítási és Finanszírozási Főosztály képviselője.

A Programtanács tagjai vita után, az EISZ Igazgatóság által előkészített költségvetési tervektől eltérően, az ülésen kialakított támogatási arányokkal elfogadta a 2021. évi beszerzési és költségvetési tervet.

A Compass+ adatbázist bemutatták a képviselőknek.

2020. november 25.

A Programtanács elnöke bemutatta a két új tagot, az ELTE Egyetemi Könyvtár és a SZTE Klebelsberg Könyvtár képviselőjét. Megvitatásra került a többéves szerződésekből kilépő intézmények

önrészhiányának a kérdése, az EISZ Igazgatóság javaslatát, a többéves szerződések publikációs kvótájának emelését az előfizetés díjából való finanszírozását, a képviselők elfogadták.

Az EISZ Igazgatóság beszámolt a 2020. évi költségvetésről, az ülésen az EISZ Igazgatóság által előkészített, a valós megrendelések alapján kiszámított önrészeket tartalmazó 2021. évi költségvetést a Programtanács 14:3 arányban elfogadta.

Az EISZ Igazgatóság beszámolt a 2020. évi Határon túli projekt lezárásáról.

Októbertől havi rendszerességgel tájékoztató hírlevelet küldünk a Programtanács tagjainak az adott hónapban végzett munkánkról és eseményekről.

A 2020. évben beszerzett elektronikus tartalmak

Kiemelt adatbázisok	EISZ támogatás %	Intézményi önrész %
Akadémiai Kiadó Folyóiratcsomag	25%	75%
Akadémiai Kiadó Folyóiratcsomag OA publikálási költségek	100%	0%
Arcanum Digitális Tudománytár	100%	0%
Cambridge University Press Journals	25%	75%
Clarivate Analytics – Web of Science + Citation Connection, backfiles	50%	50%
Elsevier – ClinicalKey	25%	75%
Elsevier – ScienceDirect	50%	50%
De Gruyter Journals	25%	75%
IOPScience extra	25%	75%
Oxford University Press Journals	25%	75%
Royal Society of Chemistry	25%	75%
Springer Nature	50%	50%
Taylor and Francis Online	25%	75%
UpToDate	25%	75%
USC SOÁ VHA	100%	0%
Wiley	25%	75%

Pénzügyi támogatásban részesülő adatbázisok	EISZ támogatás %	Intézményi önrész %
ACM Digital Library	25%	75%
Akadémiai Kiadó MeRSZ	25%	75%
Akadémiai Kiadó Szótárai	25%	75%
American Chemical Society Journals	10%	90%
ATLA Religion Database with ATLASerials	10%	90%
Attraktor Kiadó	25%	75%
BMJ	10%	90%
Brill Journals	25%	75%
CAB Abstracts	10%	90%
Clarivate Analytics – InCites	10%	90%
Clarivate Analytics – JHCD	10%	90%
Digital Science – Dimensions	10%	90%
EBSCO – Academic Search Complete	25%	75%
EBSCO – Academic Search Ultimate	10%	90%
EBSCO – Business Source Premier	10%	90%
EBSCO – Legal Source	10%	90%
Econlit Index With Full Text Package	10%	90%
Emerald	10%	90%
EMIS	10%	90%
FSTA	10%	90%
Gale	10%	90%
Gondolat Kiadó	25%	75%
iEEE	10%	90%
JSTOR	25%	75%
Karger	10%	90%
Kortárs Kiadó	25%	75%
Kossuth Kiadó	25%	75%
Kronosz Kiadó	25%	75%
L'Harmattan Digitális Adatbázis	25%	75%
LWW	10%	90%
MathSciNet	10%	90%

Pénzügyi támogatásban részesülő adatbázisok	EISZ támogatás %	Intézményi önrész %
Mentor Könyvek Kiadó	25%	75%
Napvilág Kiadó	25%	75%
Osiris Kiadó	25%	75%
Oxford Art Online	10%	90%
Oxford Music Online	10%	90%
PNAS	10%	90%
Project MUSE	10%	90%
ProQuest – Alexander Street	10%	90%
ProQuest Central	25%	75%
ProQuest Dissertation and Theses	10%	90%
ProQuest – One Academic	10%	90%
ProQuest SciTech Collection	10%	90%
PsycARTICLES	10%	90%
SAGE	10%	90%
Science Magazine	25%	75%
SciFinder	10%	90%
Statista	10%	90%
Szaktudás Kiadó	25%	75%
Tinta Könyvkiadó	25%	75%
Typotex	25%	75%

Pénzügyi támogatásban nem részesülő adatbázisok	EISZ támogatás %	Intézményi önrész %
American Institute of Physics Journals	0%	100%
American Physical Society Journals	0%	100%
Annual Reviews	0%	100%
Bentham Science	0%	100%
BioOne Complete	0%	100%
Brill adatbázisok	0%	100%
CEIC	0%	100%
CNKI	0%	100%
De Gruyter adatbázisok	0%	100%

Pénzügyi támogatásban nem részesülő adatbázisok	EISZ támogatás %	Intézményi önrész %
EBSCO – Art and Architecture Source	0%	100%
EBSCO – Education Source	0%	100%
EBSCO – INSPEC	0%	100%
EBSCO – MLA International Bibliography with Full Text	0%	100%
Elsevier – Scopus	0%	100%
Elsevier – SciVal	0%	100%
JAMA	0%	100%
L'Harmattan – Harmathéque.com	0%	100%
L'Harmattan – L'Harmattan Video	0%	100%
L'Harmattan – Opsis TV	0%	100%
LexisNexis Academic	0%	100%
ProQuest – Primary Sources	0%	100%
Royal Society	0%	100%
Thieme	0%	100%
World Politics Review	0%	100%

A tagintézmények köre

2020. évben 158 intézménnyel kötött éves szerződést az MTA KIK elektronikus információszolgáltatásra. A tavalyi évhez képesti 47%-os visszaesést az Arcanum Digitális Tudománytár adatbázis portfólióból való törlése okozta, ezzel a közkönyvtárak 65% nem rendelt meg semmilyen tartalmat, de a múzeumok száma is 56%-kal csökkent.

Szakmai tevékenység

A 2020. évet nagy mértékben meghatározta a koronavírus-járvány miatti lezárás. Március közepétől júliusig, majd szeptembertől év végéig nem tudott semmilyen személyes megjelenéssel járó rendezvényt, felhasználóképzést tartani az EISZ Igazgatóság. Az éves feladatok ettől függetlenül zökkenőmentesen zajlottak.

A 2021. évi adatbázis előfizetések előkészítése márciusban kezdődött, az EISZ Nemzeti Programban résztvevő tagintézmények igényfelmérő ívet kaptak, amelyet egy hónapon belül kellett visszaküldeniük kitöltve. A nyomtatvány tartalmazta mindazon elektronikus tudományos adatbázisok listáját, amelynek szolgáltatói konzorciumi ajánlatot kívántak adni. A tagintézmények az igényfelmérőn jelezhettk az arra

rögzített részen, hogy az igényfelmérőn nem szereplő tartalom mellett, mely egyéb tartalmat javasolják beszerzésre. Tavasszal az EISZ Igazgatóság összesítette és feldolgozta az igényfelmérés eredményeit, majd indikatív árajánlat benyújtására hívta fel a szolgáltatókat.

A nyár folyamán egyetlen felhasználóképzést tudott tartani az EISZ Igazgatóság, augusztus 10–11-én a Compass+ fejlesztés éles tesztelése folyt azoknak az egyetemi és kutatóintézeti kollégáknak bevonásával, akik a korábbi bemutatókon már elkezdtek ismerkedni ezzel az új, interaktív könyvtári döntéstámogató rendszerrel.

A közalkalmazotti jogállás munkaviszonnyá alakulásának következtében az EISZ Igazgatóság 4 munkatársa nem fogadta el a könyvtár vezetősége által tett ajánlatot, az EISZ igazgatója pedig október 31-i hatállyal beadta felmondását. Szeptember 7-től az EISZ Igazgatóság munkatársai megkezdték a munkafolyamatok átadás-átvételét.

Az igényfelmérés eredményei és a szolgáltatók által benyújtott indikatív ajánlatok alapján, valamint a rendelkezésre álló költségvetési keretösszeg figyelembe vételével az EISZ Igazgatóság elkészítette a következő évre vonatkozó beszerzési és költségvetési tervnek két eltérő változatát, azonban a szeptember 10-i Programtanács ülésen a képviselők ezektől eltérő támogatási arányt szavaztak meg.

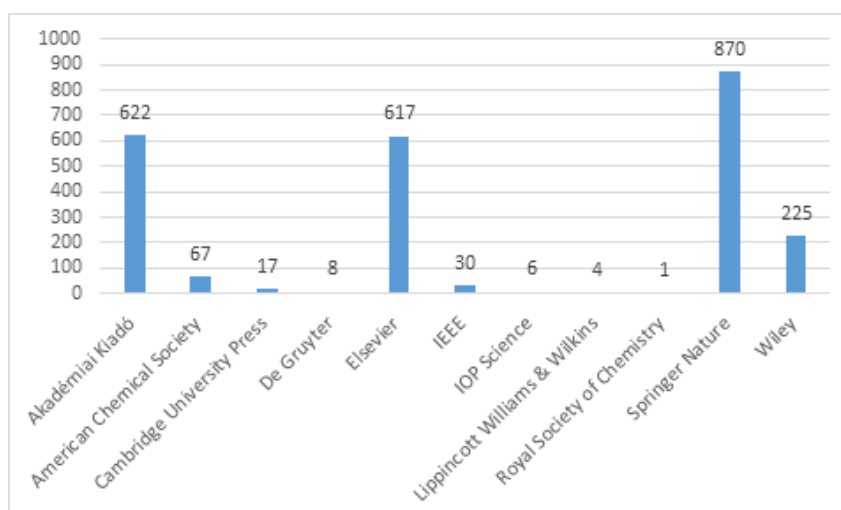
Szeptember folyamán elkészítettük az önrékszámításokat és az intézményenként megrendelő nyilatkozatokat, melyeket 2020. október 31-ig kellett visszaküldeni a tagintézményeknek. Számos intézmény késve küldte vissza a megrendelő nyilatkozatot, ennek megfelelően november 25-én online tartottuk meg a Programtanács ülését, melyen a végleges beszerzési és költségvetési tervet elfogadta a Programtanács.

A Határon túli projektet október 31-én zártuk, 34 határon túli intézmény fért hozzá 8200 a magyar szolgáltatók által biztosított magyar nyelvű elektronikus könyvhöz. A projekt lezárásaként megjelent a *Tudomány határok nélkül* című kötet (<https://doi.org/10.36820/tudomany.2020>)

December folyamán utólagos ártárgyalásokat folytattunk, a több éves szerződések módosítását előkészítettük.

A több éves szerződésekből kilépő tagintézmények képezte önrész hiány 143 millió forint volt, melyet az ártárgyalásoknál igyekeztünk nyílt hozzáférésű publikálás költségeire átfordítani, ezt céltámogatásként pályázati elszámolással finanszírozta az NKFIH.

Az év során kötött szolgáltatói szerződésekből 11 szolgáltatóval átmeneti szerződést kötött az MTA KIK, ennek alapján a publikációs díjakra a konzorciumban résztvevő tagintézményeknek nem kellett külön költeni. A számításaink szerint ez 1500 millió forint megtakarítást jelentett a tagintézményeknél. A 2020. év során az EISZ konzorciumok read and publish szerződéseinek köszönhetően 2467 nyílt hozzáférésű magyar tudományos közlemény jelent meg.

2020. évi OA publikált cikkek kiadónkénti megoszlása

A Compass+ szoftver fejlesztési időszaka lezárult decemberben, az elkövetkezendő időszakban az adatfeltöltés lesz a az EISZ intézményi koordinátorok feladata.

Az EISZ honlap és Facebook üzemeltetése, hírekkel való feltöltése folyamatos, az intézményi képviselőket igyekszünk minél körültekintőbben tájékoztatni az EISZ Igazgatóság munkájáról és az elektronikus adatbázisokhoz való hozzáférésről.

Az MTA KIK vezetősége folyamatos kapcsolatot tart fenn a finanszírozó hatósággal, a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivatallal és a Magyar Tudományos Akadémia vezetőségével.

7. AKADÉMIAI LEVÉLTÁR

A levéltár ebben az évben is tovább gyarapította állományát, folytatta a begyűjtött anyag feldolgozását és ellátta a levéltári kutató- és ügyfélszolgálatot (az utóbbit leginkább az MTA Titkársága részére).

Az iratállomány növekedése az előző rendkívüli évekhez képest csökkent, 35,4 iratfolyóméter (ifm) anyagot vettünk át. Jelentősebb iratmennyiséggel a következő fondok gyarapodtak: Művészettörténeti Intézet 17,28 ifm; Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása 3,48 ifm; DOMUS Ösztöndíj 3,24 ifm és az MTA Könyvtára 3 ifm. Ezeknek az iratoknak a jegyzékeit számítógépes változatban (részben Excel táblázatban) is megkapta a levéltár, ami az anyagban való kutatást jelentősen könnyíti. Az év végére az iratállomány mennyisége elérte a 3882,85 ifm-t.

A levéltár 2020-as tevékenységét nagyban befolyásolta a koronavírus-járvány. Április elejétől a levéltár is átállt egy időre az otthoni munkára, először a hiányzó jegyzékek digitalizált változatát készítettük el, majd a meglévő jegyzékeket formáltuk át úgy, hogy a rendezési munkálatainkat megkönnyítsük – és az átrendezés után konkordancia jegyzéknek is használni tudjuk. Így sikerült elkészíteni az előző évben már elkezdett kandidátusi adatbázist a 2019-ben átadott regiszteres füzetekből. Az adatbázisba első körben a következő adatok kerültek: név, a fokozat megszerzésének ideje, tudományág, oklevélszám. A táblázatot egy másik kolléga kiegészítette a Magyar Tudományban található megjelenés helyével, a disszertációk címével és az opponensek nevével, ezt azonban még csak 4 500 kandidátusnál tudtuk elkészíteni. Ez a munkamódszer azért volt jó, mert így jobban kitűntek az esetleges hiányok, félreütések. Ugyanis a regiszteres füzetet sokszor olvashatatlan kézírással vezették, és nagyon nehéz volt kibetűzni a neveket, arról nem beszélve, hogy sokszor a TMB dolgozói sem írták le pontosan a neveket vagy az évszámokat! Jelenleg van egy 16 862 névből álló listánk, amelyben a hiányokat a következő években fogjuk kiegészíteni az MTA Titkárság Doktori Tanács Titkárságán található anyakkönyvvel.

Novembertől, az újabb korlátozó intézkedések miatt jelentősen csökkent a kutatók kiszolgálására fordított idő, így az előbbi TMB jegyzékhez kapcsolódóan, lehetőségünk nyílt a Tudományos Minősítő Bizottság anyagának régóta esedékes rendezésének az elkezdésére. A kolléganők otthoni munkában a TMB jegyzékek gépelését végzik, és ezzel párhuzamosan zajlik a levéltárban a katalógus javítása, illetve a TMB dossziék rendezése-egyesítése. Ez azt jelenti, hogy az egy minősítési ügyhöz tartozó összes dokumentum egy dossziéba kerül, mert a legtöbb anyagot több részletben adták le, így különböző jelzet alatt volt megtalálható. (A nőknél a helyzet bonyolultságát még az is fokozza, hogy hol asszonynevvel, hol leánykori névvel szerepelnek.)

Folytattuk az elkezdett raktári költözést a törökbálinti raktáron belül, és sikerült szabaddá tenni a törökbálinti régi raktárban a harmadik szintet más könyvtári osztályok számára.

A tavasz folyamán az Emberi Erőforrások Minisztériumának Kultúráért Felelős Államtitkársága pályázatot írt ki a közlevéltárak részére, szakmai feladataik támogatására. Az Akadémiai Levéltár egy millió forintos támogatásra pályázott, amelyből 500 000 forintot a borospincében levő anyag (elnökségi ülések és főtítkárhelyettesi anyag) fertőtlenítésére és másik 500 000 forintot informatikai eszközök beszerzésére szánt. A pályázatot megnyertük, és a nyár folyamán gondosan kiválogattuk, hogy mit küldünk fertőtlenítésre, és novemberre már vissza is érkezett a 8 ifm fertőtlenített anyag a levéltárba, illetve kaptunk új laptopokat és scannert.

Az elnökségi ülések iratanyagának rendezése mellett elkezdődött az ülések fel nem dolgozott hanganyagának a mentése és a leírása. Javítottunk a nyilvántartási rendszeren, így elkezdtük a már feldolgozott szalagokról az adatokat egy Excel táblázatba vinni.

2020-ban 24 kutató kért és kapott kutatási engedélyt. A kutatók 151 alkalommal 1 243 raktári egységnyi anyagot kaptak kézhez és 417 oldal másolatot készítettünk részükre. 6 fotójegyet állítottunk ki és 54 esetben írásbeli választ adtunk nekik.

Az ügyfélszolgálati statisztika a következő volt: az MTA Titkárságának (és más érdeklődőnek) 46 esetben (ebből 42 esetben írásban is) adtunk felvilágosítást vagy kerestünk elő iratot. Munkaviszony-igazoláshoz 8 esetben kerestünk elő anyagot vagy írtunk levelet arról, hogy hol található az anyag. 2020 második felében részt vettünk az MTA Titkárság új iratkezelési szabályzatának elkészítésében és véleményeztük azt, az elkészült új szabályzat december 21-én aláírásra került és megjelent.

2018-tól van a levéltárban Zsidi Bernát fiatal kutató, aki kezdettől fogva részt vesz az Akadémia Levéltár mindennapi munkájában is, így a tavalyi év folyamán témájához kapcsolódóan (az Akadémia történet) elkezdte az 1970 utáni elnökségi anyag rendezését. Az elnökségi anyag rendezése közben talált az 1966-ban megjelent, majd rögtön visszavont akadémikus névmutató történetére. Ezzel kapcsolatban komoly feltáró munkát végzett az Akadémiai Levéltár anyagában – és amennyire a koronavírus-helyzet engedte – más levéltárak anyagában. Ennek köszönhetően megismerte az Akadémiai Könyvtár és az MTA Hivatala működését is a hatvanas években, és kutatásainak eredményét egy tanulmányban foglalta össze, amely a Levéltári Szemlében fog megjelenni.

8. TUDOMÁNYOS ÉS SZAKÉRTŐI MUNKA

8.1 MUNKATÁRSOK TAGSÁGA, TESTÜLETI TEVÉKENYSÉGE

BABUS ANTAL

MTA Köztestülete

Magyar Írószövetség Felügyelő Bizottsága tagja

Magyar Írószövetség Arany János Alapítvány kuratóriumi tagja

BAGI JUDIT

Kőrösi Csoma Társaság

Magyar–Kínai Baráti Társaság

BEDECS LÁSZLÓ

Szépírók Társasága

BEREINÉ VASAS ANDREA

Magyar Irodalomterápiás Társaság

DÉVÉNYI KINGA

MTA Köztestülete

MTA Orientalisztikai Bizottság

Kőrösi Csoma Társaság, választmányi tag

UEAI (Union Européenne des Arabisants et Islamisants)

TIMA (The Islamic Manuscript Association)

Magyar-Egyiptomi Baráti Társaság

Magyar-Iráni Baráti Társaság

Journal of Arabic and Islamic Studies című folyóirat szerkesztőbizottság tagja

Journal of Islamic Manuscripts című folyóirat szerkesztőbizottság tagja

The Arabist. Budapest Studies in Arabic című folyóirat társszerkesztője

FEJŐS EDINA

Magyar Irodalomterápiás Társaság

GAÁLNÉ KALYDY DÓRA

MKE Társadalomtudományi Szekció tag
MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekció elnöke
Hungarnet Díj Bizottsági tag
LIBER Citizen Science Working Group tag

GYURICZA ANDREA

RDA-HU Munkacsoport (OSZK)

HAY DIANA

Magyar Levéltárosok Egyesülete

HORÁNYI KÁROLY

Szabó Lőrinc Alapítvány kuratóriumának tagja

ISZTRAY SIMON

Magyar Goethe Társaság

KASZA ZSÓFIA

RDA-HU Munkacsoport (OSZK)

KELECSÉNYI ÁGNES

Kőrösi Csoma Társaság
Magyar–Indiai Baráti Társaság

KOVÁCS NÁNDOR

Kőrösi Csoma Társaság
Magyar–Török Baráti Társaság
The Islamic Manuscript Association

KRÄHLING EDIT

Ókortudományi Társaság
Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae szerkesztőbizottsági tag, technikai szerkesztő

KÜRTI TÍMEA MELINDA

MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekció

MOLNÁR ANDREA

Sasakawa Young Leaders Fellowship Fund – kuratóriumi tag

Európa Mozgalom Magyar Tanácsa – főtitkár

Európai Utas Alapítvány – felügyelőbizottsági tag

MONOK ISTVÁN

Acta Comeniana (Praha), Tudományos Tanács tagja

Associazione Culturale Italoungherese del Friuli Venezia Giulia „Pier Paolo Vergerio” (Trieste),
socio onorario

Bibliotheca Apostolica Vaticana, BAVIC tudományos tanács tagja

Centro di Studi Adria-Danubio (Trieste), socio onorario

Erdélyi évszázadok. A Kolozsvári Magyar Történeti Intézet Évkönyve, szerkesztőbizottsági tag

Erdélyi Múzeum, Kolozsvár, szerkesztőbizottsági tag

Evangélikus Országos Gyűjtemények, Országos Igazgatótanács, elnök

Gesellschaft für Buchforschung in Österreich, Wien-Heidelberg

Gróf Mikó Imre Alapítvány az Erdélyi Múzeum Egyesület támogatására, elnök

Histoire et civilisation du livre. Revue internationale, Genève, Droz, szerkesztőbizottsági tag

Kaleidoscope – Integrált Művelődés- Tudomány- és Orvostörténeti Lap. Kaleidoscope – Integrated
Magazine of History of Science, Culture and Medicine, szerkesztőbizottsági tag

Livraisons d'histoire de l'architecture (Paris), Tudományos Tanács tagja

Livro, Revista do Núcleo de Estudos do Livro e da Edição, Sao Paulo, Brazília, Tudományos Tanács
tagja

Lymbus. Magyarságtudományi forrásközlemények, szerkesztőbizottsági tag

Magyar Elektronikus Könyvtár Egyesület, elnök

Magyar Irodalomtörténeti Társaság

Magyar Könyvszemle, főszerkesztő

Magyar Történelmi Társulat

MTA Könyv- és Folyóirat-kiadó Bizottság

MTA Könyvtártörténeti és Bibliográfiai Munkabizottság, elnök

MTA Magyar Tudományosság Külföldön Elnöki Bizottság tagja

MTA Székház Rekonstrukciós Szakértői Elnöki Bizottság tagja

Nemzetközi Magyarságtudományi Társaság, társelnök

Per aspera ad astra. A Pécsi Tudományegyetem egyetem- és művelődéstörténeti folyóirata,
Tudományos Tanács tagja

Revista Română de istorie a Cărtii. București, Biblioteca Natională a României, szerkesztőbizottsági tag
Studia historica Adriatica ac Danubiana. Periodico delle relazioni storico-culturali tra i paesi
dell'area adriatico-danubiana (Trieste), Tudományos Bizottság tagja

Ungarn Jahrbuch, München, szerkesztőbizottsági tag

WEB-FU – Elektronische Beiträge des Instituts für Finno-Ugristik, Universität Wien, Institut für
Europäische und Vergleichende Sprach- und Literaturwissenschaft, Tudományos Tanács tagja

NOBILIS ANDRÁSNE

Magyar Levéltárosok Egyesülete

NOVÁK BÉLA

Magyar Levéltárosok Egyesülete

OROSZ GERGELY

Kőrösi Csoma Társaság

Tibet Társaság

International Association of Tibetan Studies

ROTTÁR MÁTÉ

Kőrösi Csoma Társaság

SALLAI ÁGNES

Magyar Biológiai Társaság: Állattani Szakosztály, Ökológiai Szakosztály

SZEGEDI NÓRA

MKE Tudományos és Szakkönyvtári Szekció

Magyar Fenomenológiai Egyesület

TATÁR SÁNDOR

Magyar Irodalmi Szerzői Jogvédő és Jogkezelő Egyesület

Magyar Műfordítók Egyesülete

Szépírók Társasága

Die Kogge (nemzetközi írószervezet)

TÓTH GÁBOR

MOKKA Egyesület felügyelőbizottsági elnöke

ZSIDI BERNÁT

Magyar Levéltárosok Egyesülete

8.2 SZAKMAI PROGRAMOK KÜLFÖLDÖN

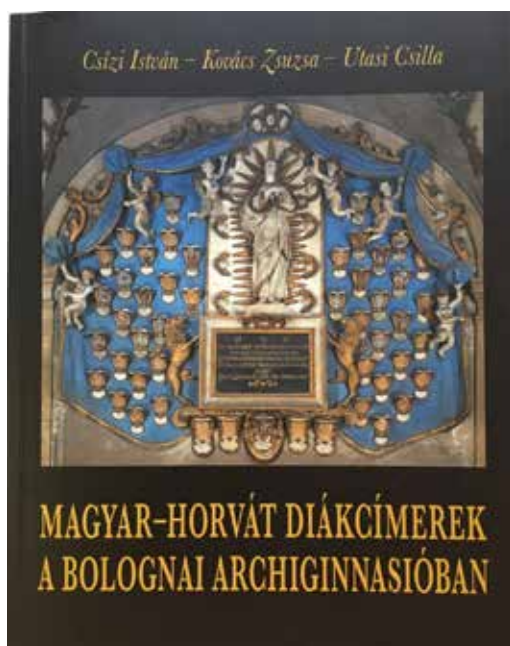
BAGI JUDIT

Január 15–16-án Bagi Judit Párizsban részt vett a Szépművészeti Múzeummal közösen megrendezésre kerülő Dunhuang kiállítással kapcsolatos megbeszélésen.

8.3 KÖNYVKIADÁS

Csizi István, Kovács Zsuzsa, Utsai Csilla: **Magyar–horvát diákcímerek a bolognai Archiginnasióban**, Budapest–Bologna, MTA KIK–Kossuth Kiadó–Biblioteca comunale dell'Archiginnasio a Bologna, 2020

István Csizi, Zsuzsa Kovács, Utsai Csilla: **Stemmi di studenti ungaro-croati All'Archiginnasio de Bologna**, Budapest–Bologna, MTA KIK–Kossuth Kiadó–Biblioteca comunale dell'Archiginnasio a Bologna, 2020

Vida Zsófia Viktória: **Távolság a tudományos együttműködési hálózatokban**, Budapest, MTA KIK, 2020 (Tanulmányok a tudományelemzés mai gyakorlatából, I.)

Frédéric Barbier, István Monok, Andrea Seidler: **Les bibliothèques et l'économie des connaissances Bibliotheken und die Ökonomie des Wissens 1450–1850**, Budapest, MTA KIK, 2020 (L'Europe en réseaux–Vernetztes Europa, VIII.)

Németh S. Katalin: **Veit Marchthaler magyar dolgainak leírása az 1588. évtől**, Budapest, MTA KIK, 2020.

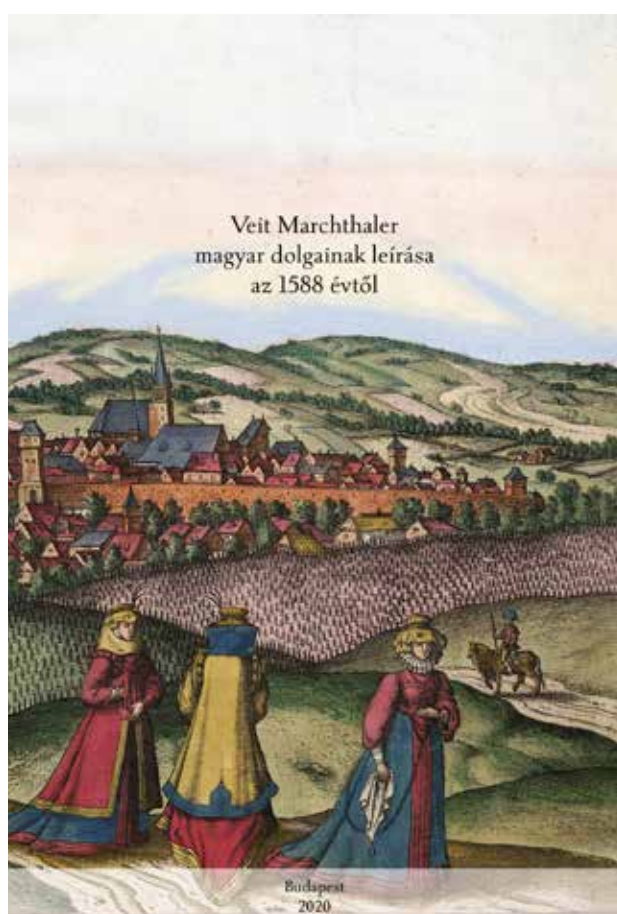

MONOK ISTVÁN
KÖNYVTÁRI (?) PROBLÉMÁK

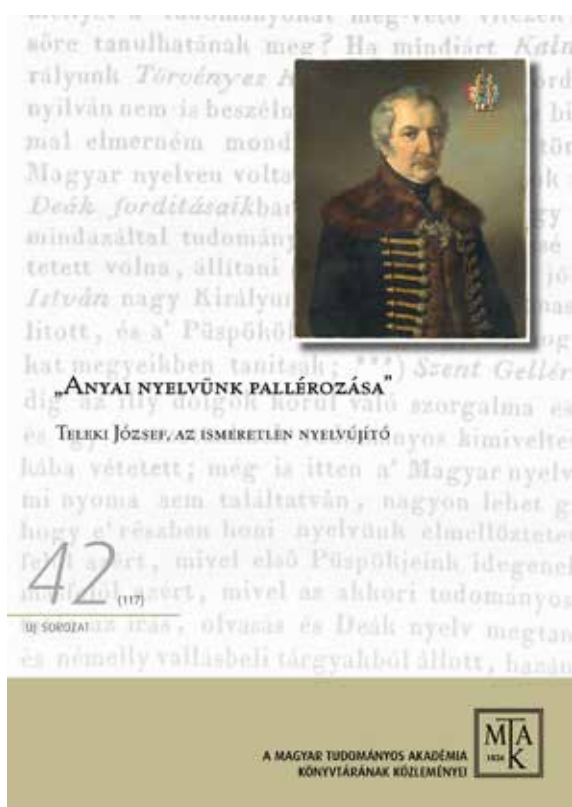
41₍₁₁₆₎

ÚJ SZOROZAT

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA
KÖNYVTÁRÁNAK KÖZLEMÉNYEI

Monok István: **Könyvtári (?) problémák**, Budapest, MTA KIK, 2020 (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei, Új sorozat, 41(116))

Esterhasiana Bibliotheca

Szabó Ádám: **„Anyai nyelvünk pallérozása”. Teleki József, az ismeretlen nyelvújító**, Budapest, MTA KIK, 2020 (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei, Új sorozat, 42(117))

Monok István, Zvara Edina: **Esterhasiana Bibliotheca. A gyűjtemény története és könyvanyagának rekonstrukciója**, Budapest, MTA KIK– Kossuth Kiadó, 2020 (Esterhazyana – A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ Esterházy-közleményei, 3.)

Lencsés Ákos: **A statisztikai adatszabályozás módszerei a kezdetektől napjainkig Magyarországon**, Budapest, MTA KIK–KSH Könyvtár, 2020 (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei, Új sorozat, 43(118))

Szalai Béla: **Matthias Greischer. Egy rézmetsző Esterházy Pál udvarában**, Budapest, MTA KIK–Kossuth Kiadó, 2020 (Esterhazyana – A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ Esterházy-közleményei, 4.)

Monok István: **A humanizmus és protestantizmus áttűnései**, Budapest, MTA KIK–Kossuth Kiadó, 2020

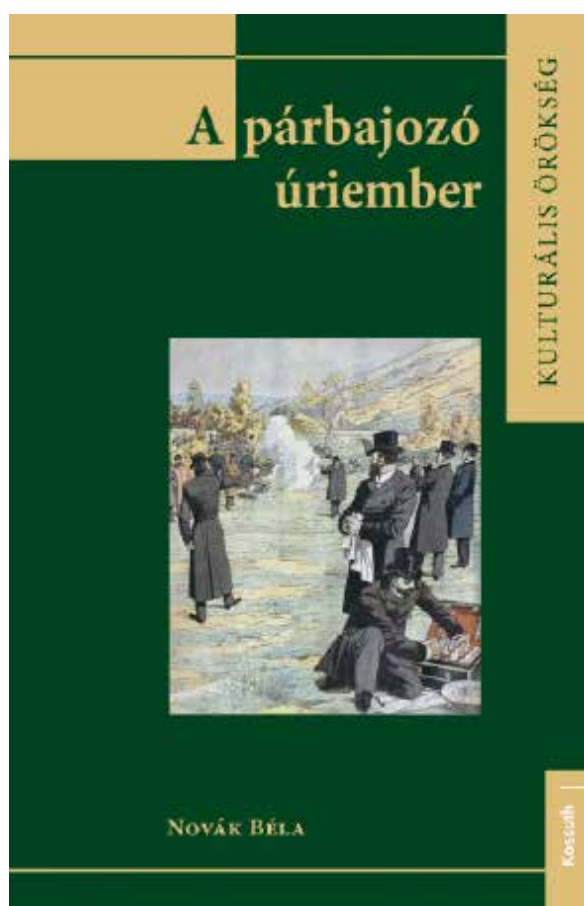
Intézményi- és magángyűjtemények 1591–1750. Könyvjegyzékek bibliográfiája, szerk. Bándi András, Monok István, Budapest, MTA KIK, 2020 (Könyvtártörténeti Füzetek, XIII.)

Tudomány határok nélkül. Magyar kutatóhelyek a Kárpát-medencében, szerk. Lencsés Ákos, Budapest, MTA KIK, 2020

Ḥaydar Ḥ v ārizmī **“Maḥzan al-asrār”**. **The Treasury of Secrets**, edited and translated by Benedek Péri, Budapest, MTA KIK, 2020 (Keleti Tanulmányok - Oriental Studies, 17.)

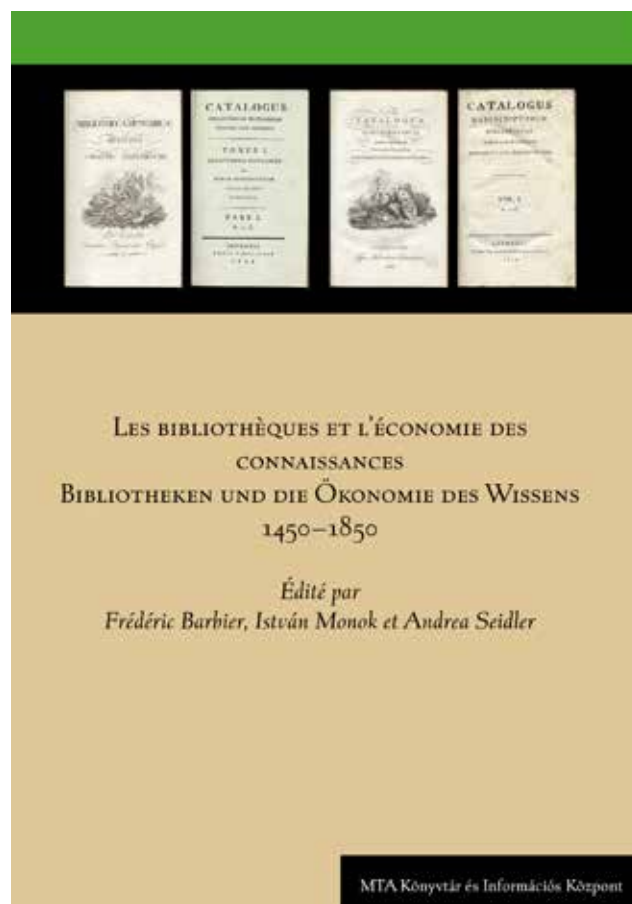
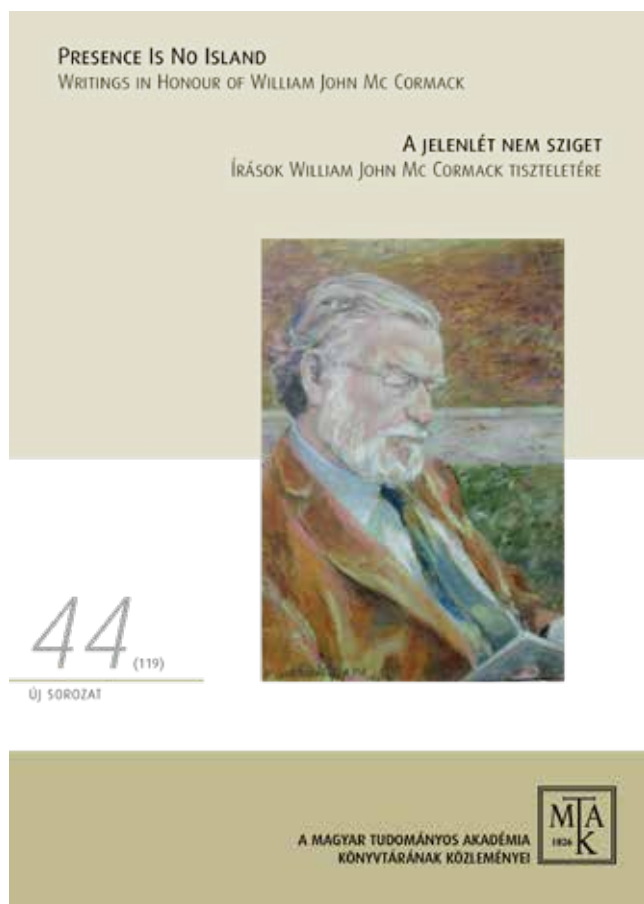
A nyomdai keménykötéses kiadás mellett díszkötéses példányok is készültek. A kiadvány megrendelője a Külkereskedelmi és Külügyminisztérium és a Türk Tanács volt.

Novák Béla: **A párbajozó úriember**, Budapest, MTA KIK–Kossuth Kiadó, 2020

A Waldstein-gyűjtemény. Thomas Ender felső-magyarországi tájképei, szerk. Babus Antal, Mázi Béla, Rozsondai Béla, Budapest, MTA KIK–Méry Ratio Kiadó, 2020

Presence is no island. Writings in honour of William John Mc Cormack / A jelenlét nem sziget. Írások William John Mc Cormack tiszteletére, ed. / szerk. Gyöző Ferencz, Janina Vesztergom, Budapest, MTA KIK, 2020 (Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei, Új sorozat, 44(119))

Lymbus. Magyarságtudományi Forrásközlemények 2020, főszerk. Ujváry Gábor, Budapest, MTA KIK–ELKH BTK–MNL–NMTT–OSZK, 2020.

Teleki József: tanulmányok az Akadémiai Könyvtár alapítójáról és a Magyar Tudományos Akadémia első elnökéről, szerkesztette: Molnár Andrea Budapest, MTA KIK, 2019 [2020], 228 p.

A Nemzetközi Mongolisztikai Szövetség kiadásában látott napvilágot a világ különböző országaiban őrzött mongol kulturális örökséget bemutató „Mongolian Heritage Spread Across the World” könyvsorozat legújabb kötete („**Treasures of Mongolian Cultural and Historical Heritage in Hungary**”), mely a magyarországi múzeumokban és könyvtárakban található mongol tárgyak és könyvek legjavát ismerteti. A Birtalan Ágnes szerkesztésében megjelent kötethez, amely a Keleti Gyűjtemény 43 kéziratát ismerteti, Orosz Gergely kollégánk is készített leírásokat.

A Keleti Gyűjtemény mongol kéziratainak és fanyomatainak digitalizálására 2019. május hónapban a Könyvtár megállapodást kötött a Belső-Mongol Népi Kiadóval (Kína). Ennek értelmében a belső-mongol fél költségén digitalizáltuk az érintett gyűjteményt, s a digitalizált dokumentumokból mindkét fél részesült. 2020-ban az ELTE Belső-Ázsia Tanszéke közreműködésével megkezdődött a kiadás is, 3 kötetben összesen 51 kéziratunk jelent meg.

8.4 PUBLIKÁCIÓK

BABUS ANTAL

Könyv

A Waldstein-gyűjtemény. Thomas Ender felső-magyarországi tájképei. A szakmai szövegeket írta, a képjegyzéket összeállította: Rozsondai Béla, Mázi Béla, Babus Antal. Méry Ratio Kiadó – MTA KIK, Budapest, 2020. pp 339

Könyvrészlet

Németh László 1919-ben. (Az irodalom áldozata). In Németh László a magyar művelődéstörténetben. Magyar Művészeti Akadémia, Művészetelméleti és Módszertani Kutatóintézet, Budapest, 2020. pp 67–76

Ady-hagyatékok az MTA KIK Kézirattárában. In *Az én testamentumom.* Tanulmányok Ady Endréről. Szerkesztette: Borbás Andrea, Nagy Réka. Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest, 2020. pp 67–86

Cikk

Antal, Babus: *A Clear-eyed Poet int he Land of the Soviets – A Background to Gyula Illyés's Russia – Part I.* Hungarian Review, July 2020. (Volume XI. No 4) pp 78–87

Antal, Babus: *A Clear-eyed Poet int he Land of the Soviets – A Background to Gyula Illyés's Russia – Part II.* Hungarian Review, September 2020. (Volume XI. No 5) pp 72–80

Antal, Babus: *A Clear-eyed Poet int he Land of the Soviets – A Background to Gyula Illyés's Russia – Part III.* Hungarian Review, September 2020. (Volume XI. No 6) pp 47–55

BRAUN TIBOR

Anyagtudományi feszes készülség. Magyar Kémikusok Lapja: 75 1 pp 8–10

A homo ludenstől a teniszjátékig : Teniszütők alapanyag-kémiája. Magyar Kémikusok Lapja: 75 2 pp 59–61

A szintetikus biológia és kémiai vonatkozásai. Magyar Kémikusok Lapja: 75 3 pp 93–95

Braun Tibor, Glänzel Wolfgang, Schubert András: *Commemorating Judit.* Scientometrics: 5 p

Sejttenyésztett hús állati hús helyettesítésére : Lombikból az étkezőasztalra. Magyar Kémikusok Lapja: 75 6 pp 191–194

Lenyűgöző ionos folyadékok : A szakirodalom exponenciális növekedése. Magyar Kémikusok Lapja: 75 7–8 pp 226–230

Űrlifttel a csillagokig : 35 000 km-es nanocső kábelre várva. Magyar Kémikusok Lapja: 75 9 pp 272–274

A szerelem molekulái : Válogatott szemelvények a személyi érzelmek kémiájából. Magyar Kémikusok Lapja: 75 11 pp 338–339

Mikrofluidikai berendezések LEGO-téglákból és Rubik-kockából. Magyar Kémikusok Lapja: 75 12 pp 376–378

FEJŐS EDINA

Biblioterápiás képzés Szentendrén – egy jól működő modell (A biblioterápia közelről. *A szentendrei modell*. Szerk. Bartos Éva). Könyv Könyvtár Könyvtáros, 29 (2020): 12, pp 42–46

GAÁLNÉ KALYDY DÓRA

Civilek a kutatásban – közösségi tudomány a könyvtárban. Könyvtári Figyelő: 66 1 pp 54–57
Library development trends in Hungarian Special Libraries. China Library Weekly : 524 p. 9.

GYURICZA ANDREA

A Nemzeti Casino múltja és könyvtárának jelene. In. Doktorandusz hallgatók IX. konferenciájának tanulmányai. Eger, Líceum Kiadó, 2020. 85–105. (Konferenciák, műhelybeszélgetések xviii. Az Eszterházy Károly Egyetem Történelemtudományi Iskolájának kiadványai)
 „Vagyunk, mint a kő, vagy létezőnk, mint az ember?” (Monok István: Könyvtári (?) problémák. A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei. Új sorozat (41). MTA KIK, Budapest. 2020.) Könyv Könyvtár Könyvtáros 29: 9. 38–41. (2020)

HAY DIÁNA

Hay Diána, Korinek László: *Vérvonal*. Magyar Tudomány: 181 9 pp 1245–1248

HOLL ANDRÁS

Milyen úton érjük el a tudományos közlemények nyílt hozzáférhetőségét? Which Road Will Take Us to Open Access?
 Magyar Tudomány: 181 1 pp 121–131
noWebarchive. Könyvtári Figyelő: 2020 1 pp 83–86
Open Access Archaeological Literature in Hungary. Magyar Régészet: 2020 Summer Paper 8813.
Parazita folyóiratok. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás: 67 7–8 pp 472-475
 Tick József, Kokas Károly, Holl András (szerk.) *Workshop 2020*. Országos Online Konferencia. 2020. szeptember 2–4. Konferencia helye, ideje: Pécs, Magyarország 2020.09.02.–2020.09.04. Budapest: HUNGARNET Egyesület, 140 p.
A kutatási adatok dokumentálását elősegítő szoftverek. In: Tick József, Kokas Károly, Holl András: *Workshop 2020*. Országos Online Konferencia. 2020. szeptember 2–4. Konferencia helye, ideje: Pécs, Magyarország 2020.09.02.–2020.09.04. Budapest: HUNGARNET Egyesület, pp 7–12

KAPUS ÉRIKA

„És oly fontos voltam magamnak akkor, mint fekélyborította sebek.” : *Sebek és sebhelyek Kaffka Margit szövegei(he)n*. In: Mészáros Zsolt, Parádi Andrea, Rákai Orsolya (szerk.): *Kaffka 100: tanulmányok Kaffka Margitról*. Budapest: Petőfi Irodalmi Múzeum (PIM), pp 137–162

Czingel Szilvia. *A női test alakváltozatai 1880–1945* Budapest: Jaffa, 2020. Társadalmi Nemek Tudománya Interdiszciplináris E folyóirat: 10 2 pp 243–248

KORDICS NOÉMI

Arthur Holitscher: eine Schriftstellerlaufbahn aus der Peripherie der deutschen Literaturgeschichte. In: Jakabházi Réka, Wittstock Ursula, Katzlberger Kerstin (szerk.): *Germanistik im Spiegel : Wege und Umwege einer Wissenschaft*. Kolozsvár: Casa Cartii de Stiinta, pp 119–134 (2020) (Klausenburger Beiträge zur Germanistik ; 9)

KRÄHLING EDIT

Luther Martin. Szerkesztő: Csepregi Zoltán , Horváth Orsolya, Krähling Edit. *A Római és a Galata levél magyarázata*. Budapest: Luther Kiadó, 787 p

Fordítás

Luther Márton: *A Római és a Galata levél magyarázata* [Luther válogatott művei 9]. Ford. Dér Katalin (Galata levél) és Krähling Edit (Római levél, pp. 27–517). Szerk. Csepregi Zoltán, Horváth Orsolya, Krähling Edit. Luther Kiadó, Budapest 2020, pp. 788. ISBN 978-963-380-185-7.

Szerkesztés

Acta Antiqua Academiae Scientiarum Hungaricae, 59. évf. Konferenciakötet (*Mithras Volume*) [2019] 1–4. pp. 664.

LENCSES ÁKOS

Bittneré Temesi Zsuzsanna, Lencsés Ákos: *A hazai holokauszt kutatás könyvtári tájékoztatói forrásai és az USC SOÁ Alapítvány Vizuális Történelmi Archívum az EISZ Nemzeti Programban*. Könyvtári Figyelő (0023-3773): 30 (66) 4 pp 605–623 (2020)

A statisztikai adatszabályozás módszerei a kezdetektől napjainkig Magyarországon. Budapest: KSH Könyvtár, MTA Könyvtár és Információs Központ, 207 p.

MOLNÁR ANDREA

Teleki József: *tanulmányok az Akadémiai Könyvtár alapítójáról és a Magyar Tudományos Akadémia első elnökéről*, szerkesztette: Molnár Andrea Budapest, MTA KIK, 2019 [2020], 228 p.

MONOK ISTVÁN

- Les bibliothèques et l'économie des connaissances Bibliotheken und die Ökonomie des Wissens 1450–1850* : Colloque international – Internationale Tagung 9–13 avril/April 2019 Sárospatak (Hongrie/Ungarn). Szerkesztő: Barbier Frédéric, Seidler Andrea, Monok István. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, (2020). (L'Europe en réseaux : contribution á l'histoire de la culture écrite 1650–1918 = Vernetztes Europa : Beiträge zur Kulturgeschichte des Buchwesens 1650–1918; 8.)
- Magyarországi utazók leírásai az európai könyvtárakról a 16-17. században*. In: Bogdándi Zsolt, Lupescuné Makó Mária (szerk.): Peregrináció és erudíció : Tanulmányok Tonk Sándor tiszteletére. Kolozsvár: Erdélyi Múzeum Egyesület (EME), pp 307–324
- Magánkönyvtárak (1770–1820): A kutatás és az elemzések különös jegyei*. In: Dóbék Ágnes (szerk.): Könyvek magántulajdonban (1770–1820). Budapest: Reciti Kiadó, pp 13–34 (Reciti konferenciakötetek ; 6)
- Seidler Andrea, István Monok (szerk.): *Reformation und Bücher : Zentren der Ideen – Zentren der Buchproduktion*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, 232 p. (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens)
- Veränderungen in der thematischen Zusammenstellung ungarländischer Schulbibliotheken im ersten Jahrhundert der protestantischen Reformatio*. In: Seidler Andrea, István Monok (szerk.): *Reformation und Bücher : Zentren der Ideen – Zentren der Buchproduktion*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, pp 105–121 (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens; 51.)
- Vorwort*. In: Seidler Andrea, István Monok (szerk.): *Reformation und Bücher : Zentren der Ideen – Zentren der Buchproduktion*. Wiesbaden: Harrassowitz Verlag, pp 7–14 (Wolfenbütteler Schriften zur Geschichte des Buchwesens; 51.)
- Le livre français dans les bibliothèques des aristocrates hongrois au XVIIIe siècle*. *Revue Française d'Histoire du Livre*: 141 pp 31–39
- Monok István, Zvara Edina: *Esterhasiana Bibliotheca : A gyűjtemény története és könyvanyagának rekonstrukciója*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, Kossuth Kiadó, 583 p
- La Hongrie royale, source d'informations sur les musulmans en Alsace aux 15e et 16e siècle*. *Revue de la BNU*: automn pp 40–49
- A humanizmus és a protestantizmus áttűnései a Magyar Királyság és Erdély olvasmányműveltségében*. Budapest, Eger: Kossuth Kiadó, Eszterházy Károly Egyetem, 396 p.
- Câteva gânduri despre bibliotecari*. In: *Mârza Andreea: Portretul unui iluminist ardelean : Bibliotecarul Imre Dániel (1754–1804)*. Fordító: Csontos Emese. Cluj-Napoca: Editura Mega, pp 9–12.
- Monok István, Bándi András (szerk). Gyűjtötte: Monok István, Bándi András. *Intézményi- és magánygyűjtemények 1591–1750: Könyvjegyzékek bibliográfiája*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, 268 p. (Könyvtártörténeti Füzetek; 13)
- Trianon és a Magyar Királyság könyvtári rendszere, könyvtári feladatai : Megbecsült örökség?*. *Polymatheia, művelődés és neveléstörténeti folyóirat*: 17 3–4 pp 227–231

Treasures of Knowledge: An Inventory of the Ottoman Palace Library (1502/03–1503/04), Vol. I, Essays, Vol. II, Transliteration and Facsimile „Register of Books” (Kitāb al-kutub, MTA Könyvtára, Keleti Gyűjtemény, MS Török F. 59), ed. by Gülru Necipoğlu, Cemal Kafadar, Corell H. Fleischer, Leiden–Boston, Brill, 2019 (Studies and Sources in Islamic Art and Architecture, Supplements to Muqarnas, XIV/I–II.). Magyar Könyvszemle: 136 3 pp 275–277

A 15-16. századi magyar királyságbeli könyvtárak tartalmi összetételének változásai. In: Hende Fanni, Kisdí Klára, Korondi Ágnes (szerk.): „Mestereknek gyengyének” : Ünnepi kötet Madas Edit hetvenedik születésnapjára. Budapest: Országos Széchényi Könyvtár (OSZK), Szent István Társulat, pp 147–158

Via media aurea. In: Lencsés Ákos (szerk.): Tudomány határok nélkül : Magyar kutatóhelyek a Kárpát-medencében. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, pp 10–12

Könyvtári (?) problémák. Budapest: MTA Könyvtár és Információs Központ, 274 p.

NOVÁK BÉLA

Novák Béla: *A párbajozó úriember* (Budapest, Kossuth Kiadó, 2020, 261 p)

NAGY ÁGNES

Nagy Ágnes: *„Idegenben múlik az idegenség”. Egy jelentős irlandisztikai gyűjtemény Magyarországon.* In.: Presence Is No Island. Writings in Honour of William John Mc Cormack = A jelenlét nem sziget. Írások William J. Mc Cormack tiszteletére. Bp., MTA KIK, 2020. 11-20. Szerkesztők: Ferencz Győző, Vesztergom Janina. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei)

Ágnes Nagy: *„Strangeness Abates Strangeness”. A Significant Irish Studies Collection in Hungary.* In. Presence Is No Island. Writings in Honour of William John Mc Cormack = A jelenlét nem sziget. Írások William J. Mc Cormack tiszteletére. Bp., MTA KIK, 2020. 17-23. Translated by Judit Friedrich. Editors: Ferencz Győző, Vesztergom Janina. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának Közleményei)

Nyelv babérral: magyar gasztroirodalom. Szerk. Szilágyi Judit; társszerk. Nagy Ágnes. Bp., PIM, 2020. Terjedelem: 433, [1] p. + 1 füzet (101 p.)

PÁLINKÓ ÉVA

Academy - Industry Relationships in Hungary. In: Gergely Kováts (Kováts Gergely Ferenc Felsőoktatás-menedzsment, HR a felsőoktatásban,...) ; Mátyás Szabó (szerk.) Central European Higher Education Cooperation Conference Proceedings : Proceedings of the 4th and 5th CEHEC conference. Konferencia helye, ideje: Budapest, Magyarország 2018.04.12.–2018.04.13. Budapest: Corvinus University of Budapest, Central European University, pp 71–80

SALLAI ÁGNES

Sallai Ágnes, Szabó Ádám: *A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ alapító állományának állattani témájú könyvei*, *Állattani Közlemények* 105 (2020), 3–28.

SALLAI-TÓTH LÁSZLÓNÉ

Giovikának régi nagy barátsággal... *Dedikált kötetek Honti János könyvtárában*. In: *Magyar Könyvszemle* 135 (4) 2019, pp 469–481

SOÓS SÁNDOR

Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs, Járay István Péter, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* In: Bilicz Hanga Lilla, Sebestyén Tamás: *Változás, újratervezés és fejlődés tudományos konferencia = Change, Redirection and Development Academic Conference : Absztraktkötet = Book of Abstract*. Konferencia helye, ideje: Pécs, Magyarország 2020.11.05.–2020.11.06. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar (PTE KTK), p 137

SZABÓ ÁDÁM

Szabó Ádám (szerk.): *„Anyai nyelvünk pallérozása : Teleki József, az ismeretlen nyelvújító*. Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, 461 p. (A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának közleményei. Új sorozat; (117))

Fordítás

Báthory Orsolya, Bene Sándor, Kármán Gábor, Zászkaliczky Márton (szerk.), *Források a 17. századi magyar politikai gondolkodás történetéhez I.*, Budapest, Reciti Kiadó, 2019.

Báthory Orsolya, Bene Sándor, Kármán Gábor, Zászkaliczky Márton (szerk.), *Források a 17. századi magyar politikai gondolkodás történetéhez II.*, Budapest, Reciti Kiadó, 2020.

Tanulmány

Egy főúri tudóskönyvtár: a Telekiek gyűjteménye. In: Dóbék, Ágnes (szerk.): *Könyvek magántulajdonban (1770–1820)*, Budapest, Reciti Kiadó, 2020, 123–139.

Sallai Ágnes, Szabó Ádám: *A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ alapító állományának állattani témájú könyvei*, *Állattani Közlemények* 105 (2020), 3–28.

SZEGEDI NÓRA

Utószó, Bibliográfia. In: Kant Immanuel. Fordító: Papp Zoltán (Papp Zoltán esztétika). *A gyakorlati ész kritikája*. Budapest: Osiris Kiadó, pp 189–210

TATÁR SÁNDOR

Ezzel azért számolni kéne. Pannonhalmi Szemle: 28 (2) p 70

Firka, lom. Pannonhalmi Szemle: 28 (2) p 71

Új(jgy)ak [Hangulathölgy; A titokzatos; Nem minden fenékIG LU; Sic transit...; Előzékeny; Priusz; Csak óvatosan azzal a fick... fikcióval!; Ami sok, az sok(!): [versek]. Népszava: („Nyitott mondat” : a Népszava irodalmi melléklete. 2020. január 24.) p 3

Így is lesz...; Nem Fortepan! Frissek: [versek]. Élet és Irodalom: 64 (5) p 14

Én nem tudom,...; „Mindig így volt e világi élet...”: [versek]. Népszava: („Nyitott mondat” : a Népszava irodalmi melléklete. 2020. február 21.) p 2

Szózat, ide-oda; Nem fenyegetésképp. Csak a miheztartás...: [versek]. Műút: Irodalmi, Művészeti és Kritikai Folyóirat: Új folyam 65 (1. (2020073)) pp 26–27

Fordítás

Hensel, Kerstin: Zurzach. Pannon Tükör: 25 (5) pp. 10–13

Krüger, Michael: Lenzerheide. 1749 : Online Világirodalmi Magazin: ([közzététel: 2020. 12. 23.]

Krüger, Michael: Tiefencastel, Szenteste. 1749 : Online Világirodalmi Magazin: ([közzététel: 2020. 12. 24.]

Muschg, Adolf: Diszkant. Alföld: Irodalmi Művészeti és Kritikai Folyóirat: 71 (8) pp. 12–18.

Perutz, Leo: A svéd lovas: [regényrészlet]. Kalligram: Művészet és Gondolat: 29 (9) pp. 36–41

Peters, Christoph: Sven Hofstedt a megvilágosodásért hajt a pénzre [novella]. 1749: Online Világirodalmi Magazin: ([a közzététel dátuma: 2020. 10. 06.]

Rakusa, Ilma: Sam. Látó: a Romániai Írók Szövetsége és a Maros Megyei Tanács Szépirodalmi Folyóirata: 31 (5) pp. 29–38

Seethaler, Robert: Martha Avenieu. Műút (online): (2020)

Schirach, Ferdinand von: Tizennégy. Forrás: Irodalom-Művészet-Tudomány: 52 (1) pp. 43–46

Schirach, Ferdinand von: Harmincöt. Forrás: Irodalom-Művészet-Tudomány: 52 (1) pp. 46–48

Schirach, Ferdinand von: Tenisz. Tiszatáj: Irodalmi Művészeti és Társadalmi Folyóirat: 74 (2) pp. 41–44

Setz, Clemens J.: Jézuska: [novella]. Forrás: Irodalom-Művészet-Tudomány: 52 (11) pp. 6–16

VIDA ZSÓFIA VIKTÓRIA

Távolság a tudományos együttműködési hálózatokban. Soós Sándor (szerk.) Budapest: Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ, (Tanulmányok a tudományelemzés mai gyakorlatából; 1)

Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: Science cities seek new connections. Nature: 585 7826 pp S58–S59

Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: Exploring the changing geographical pattern of international scientific collaborations through the prism of cities. PLOS ONE: 15 11 Paper e0242468. 20 p

Csomós György, Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs: *A nemzetközi tudományos együttműködések és a földrajzi távolság viszonyának változó trendje*. Megjelenés: (2020)

Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs, Járay István Péter, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* In: Bilicz Hanga Lilla, Sebestyén Tamás: *Változás, újratervezés és fejlődés tudományos konferencia = Change, Redirection and Development Academic Conference : Absztraktkötet = Book of Abstract*. Konferencia helye, ideje: Pécs, Magyarország 2020.11.05. - 2020.11.06. Pécs: Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar (PTE KTK), p 137

Distance Types of Scientific Collaborations in the Geographical Space. In: Gál Zoltán, Kovács Sándor Zsolt, Páger Balázs (szerk.): *Flows of Resources in the Regional Economy in the Age of Digitalisation : Proceedings of the 7th CERS Conference*. Konferencia helye, ideje: Sopron, Magyarország 2019.10.09.–2019.10.11. Pécs: Magyar Regionális Tudományi Társaság, pp 119–131

8.5 ELŐADÁSOK, PREZENTÁCIÓK, INTERJÚK

BABUS ANTAL

Rádió

Felfedező az egészségről: A böjt. Szerkesztő-műsorvezető: Veress Ágnes. Kossuth Rádió. 2020. 03. 31. 14:30–15.00

Az Este. Náray-Szabó Gábor Babus Antallal beszélget az MTA KIK Kézirattáráról. Kossuth Rádió. 2020. 07. 23. 21:05–21:30

SOÓS SÁNDOR

Vida Zsófia Viktória, Járay István Péter, Lengyel Balázs, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* Megjelenés: (2020) (online)-előadás; Magyar Regionális Tudományi Társaság (MRTT) XVIII. vándorgyűlése – Magtérsegek és perifériák – lehetőségek és fenntartható jövő – konferencia, Innovation and Development in Linked Regions angol nyelvű szekció – Budapest (online)- Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career? = A Magyar PhD-sok ...

Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* Megjelenés: (2020) (online)-előadás; Change, Redirection and Development Academic Conference – Networks, development and disparities section – Pécs (online) – Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career? = A Magyar PhD-sok együttműködési hálózata – Hogyan találjuk meg az ideális társszerzőt a tudományos karrierünk során?

VIDA ZSÓFIA VIKTÓRIA

Vida Zsófia Viktória, Járay István Péter, Lengyel Balázs, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* Megjelenés: (2020) (online)-előadás; Magyar Regionális Tudományi Társaság (MRTT) XVIII. vándorgyűlése – Magtérsegek és perifériák – lehetőségek és fenntartható jövő – konferencia, Innovation and Development in Linked Regions angol nyelvű szekció – Budapest (online)- Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career? = A Magyar PhD-sok ...

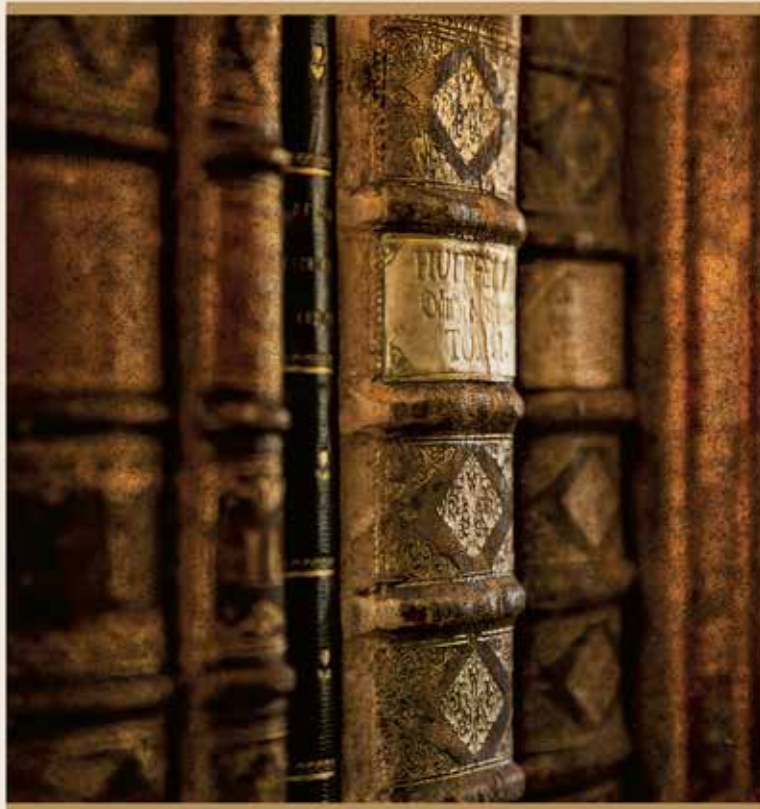
Vida Zsófia Viktória, Lengyel Balázs, Soós Sándor: *Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the ideal collaboration partner for your scientific career?* Megjelenés: (2020) (online)-előadás; Change, Redirection and Development Academic Conference – Networks, development and disparities section – Pécs (online) – Research collaboration network of Hungarian PhD holders – How to find the

ideal collaboration partner for your scientific career? = A Magyar PhD-sok együttműködési hálózata –
Hogyan találjuk meg az ideális társszerzőt a tudományos karrierünk során?

Gerő Márton (szerk.) Az interjút adta: Illéssy Miklós, Takács Judit, Takács Károly, Vida Zsófia: *Teljesítmény vagy kiválóság? Minőségbiztosítás a társadalomtudományban*. Online kerekasztal-beszélgetés.

ROZSONDAI MARIANNE

A magyar könyvkötés
a gótikától a művészkönyvekig

9. RENDEZVÉNYEK, ISMERETTERJESZTŐ, NÉPSZERŰSÍTŐ PROGRAMOK

Könyvbemutató

A pszichológiatörténet-írás módszerei és a magyar pszichológiatörténet. A kötet a Nyelv- és Irodalomtudományok Osztálya Gondolat Kiadónál megjelenő, *A humán tudományok alapkérdései* című könyvsorozatának (szerk. Kertész András) 7. kötete.

Bemutató szavak: Kertész András sorozatszerkesztő, osztályelnök. A kötet szerkesztői: Pléh Csaba, Mészáros Judit, Csépe Valéria. Használói benyomások: Fischer Paula, CEU és Forgács Bálint, ELTE.

Időpont: 2020. január 15.

Könyvbemutató

Az Erdélyi Múzeum-Egyesület 2019-es kiadványait bemutatja Biró Annamária, felelős kiadó Bitay Enikő, az EME főtitkára Keszeg Vilmos, az EME elnöke Sípos Gábor, az EME alelnöke. Köszöntőt mond Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója.

Időpont: 2020. január 29.

Könyvbemutató

MTA KIK és Nemzeti Emlékezet Bizottsága közös rendezvényén a Konferenciateremben mutatták be a Babus Antal, Müller Gabriella és Seres Attila szerkesztésében megjelent *Magyar irodalom és szovjet irodalompolitika a hruscsovi korszakban. Orosz levéltári iratok, 1953–1964.* című kötetet.

Időpont: 2020. február 10.

Könyvbemutató

A Brill Kiadónál megjelent, a Keleti Gyűjtemény Ms Török F. 59 jelzetű kézírata alapján készült tanulmánykötet és faksimile: *Treasures of knowledge: an Inventory of the Ottoman Palace Library (1502/3-1503/4)* bemutatója. A kötetet ismertette: Péri Benedek habilitált egyetemi docens, az ELTE Török Filológiai Tanszék vezetője és Csirkés Ferenc PhD az isztambuli Sabancı Egyetem adjunktusa, a kötet egyik tanulmányának szerzője.

Időpont: 2020. február 13.

Könyvbemutató

Arday Géza író és irodalomtörténész *Errefelé sok a valóság* című esszé- és tanulmánykötetének a bemutatója. A szerzővel beszélgetett: Vasvári Csaba, a Szentendrei Teátrum igazgatója.

Időpont: 2020. február 25.

Könyvbemutató

Sármány-Parsons Ilona: Bécs művészeti élete Ferenc József korában, ahogy Hevesi Lajos látta. A Balassi Kiadó könyvbemutatója. A könyvet bemutatta és a szerzővel beszélgetett: Bodor Kata művészettörténész és Gyáni Gábor történész.

Időpont: 2020. február 26.

Könyvbemutató

Hóman Bálint és a Népbíróság pere (Szerkesztette Ujváry Gábor, Ráció Kiadó – Székesfehérvár Megyei Jogú Város Levéltára és Kutatóintézete, Budapest – Székesfehérvár, 2019) című kötet bemutatója. A kötetet bemutatta és a szerkesztővel beszélgetett: Romsics Ignác akadémikus. A vendégeket köszöntötte: Monok István, az MTA Könyvtár és Információs Központ főigazgatója és Lajtai L. László, a Ráció Kiadó vezetője.

Időpont: 2020. február 27.

Konferencia

Könyvek magántulajdonban (1770–1820). A BTK Lendület Nyugat-magyarországi irodalom Kutatócsoport (1770–1820), a MOKKA Egyesület, MOKKA-R Tagozat és az MTA Könyvtörténeti Munkabizottsága közös konferenciája.

Időpont: 2020. március 6.

Könyvbemutató

Rozsondai Marianne: A magyar könyvkötés a gótikától a művészkönyvekig. A kötetet bemutatta Mikó Árpád művészettörténész, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Művészettörténeti Intézet igazgatója.

Időpont: 2020. március 10.

Kultusz és valóság. Az Elischer-féle Goethe-gyűjtemény a Magyar Tudományos Akadémián tematikus honlap és virtuális kiállítás megnyitója, illetve bemutató videója.

Ahogy a kiállítás, úgy a megnyitó is virtuális térben zajlott. Köszöntőt mondott Monok István, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ főigazgatója, valamint Nagy Márta, a Magyar Goethe Társaság elnöke.

Goethe személyét és munkásságát bemutatta Márton László író és műfordító; az Elischer-féle Goethe-gyűjtemény történetéről Molnár Andrea tartott bemutatót; a tematikus honlapot és azon belül a virtuális kiállítást Fekete Izabella művészettörténész és tartalomfejlesztő mutatta be.

A bemutató film az MTA YouTube-csatornájáról érhető el:

(<https://www.youtube.com/watch?v=Odv548ey1Ys>).

Időpont: 2020. november 24.

9.1 PROGRAMSOROZATOK

PBK–MTA KIK *vitaestek* 2019/2020

Korszakváltás küszöbén

Oktatás – Tudásátadás – Kommunikáció – Értékmegőrzés/Értékszelekció?

Az MTA KIK Agora és a Professzorok Batthyány Köre közös *Művelődéstörténeti elmélkedések* című sorozata 2019 őszétől új tematikával jelentkezett. Az új sorozat címe: *Korszakváltás küszöbén Oktatás – Tudásátadás – Kommunikáció – Értékmegőrzés/Értékszelekció?*

A korszakváltás szimptomái egy filozófia-történész szemével

Vitaindító: Csejtei Dezső, SZTE Filozófia-történeti Tanszék

Időpont: 2020. január 8.

Korszakváltás/globális klíma- és környezetváltozás – az űrkutató szemével

Vitaindító: Ferencz Orsolya (ELTE Űrkutató Csoport)

Várható aktív vitázók: Szarka László (MTA CsFK Geodéziai és Geofizikai Intézet, Sopron), Haszpra László (OMSz), Bartholy Judit (ELTE Meteorológiai Tszk), Mika János (Eszterházy Károly Egyetem), Timár Gábor (ELTE, Geofizikai és Űrtudományi Tszk.), Hetesi Zsolt (NKE)

Időpont: 2020. február 12.

Az emberközpontú közgazdaságtan

Vitaindító: Baritz Laura Sarolta

Időpont: 2020. március 4.

Üzenet a palackban biblioterápiás beszélgetéssorozat (vezeti: Fejős Edina főkönyvtáros, biblioterapeuta)

Januári téma: *Anton Pavlovics Csehov Fájdalom* című novellája

Időpont: 2020. január 27.

Februári téma: *Wisława Szymborska Néhány szó a lélekről* című verse.

Időpont: 2020. február 24.

Novemberi téma: Ted Chiang *Szépségvátság* című novellája, az *Életed története és más novellák* című kötetből.

Időpont: 2020. november 9. (online)

Meetup sorozat a kutatási adatok kezeléséről

A HRDA (Hungarian node of Research Data Alliance) és a HUNOR (Hungarian Open Repositories) az NKFI szakmai támogatásával párbeszédet kezdeményez a hazai kutatókkal a kutatási adatok kezelésének kérdéseiről. Egyre több európai (H2020, ERC) és hazai (NKFI) pályázati rendszerben követelmény a projektek során történő kutatási adatkezelés formális leírása. Ebben a témakörben a HRDA 2020 tavaszán meetup formában négy rendezvényt szervezett Budapesten, havi rendszerességgel a kutatók tájékoztatására, véleményük megismerésére.

A helyszín felváltva az MTA Könyvtár és Információs Központ és a SZTAKI volt. Hasonlóképpen Budapesten kívüli helyszíneken is számos meetup került megrendezésre a HUNOR szervezésében 2020 folyamán.

Az adatkezelési terv – Data Management Plan

Holl András (MTA KIK)

Időpont: 2020. március 18. (online)

A kutatási adatok kezelésének FAIR alapelvei

Holl András (MTA KIK)

Időpont: 2020. április 7. (online)

Ismétlés: 2020. május 26. (online)

European Open Science Cloud

Mohácsi János (KIFÜ)

Időpont: 2020. május 18. (online)

Az adatrepozitóriumok

Kovács László (SZTAKI)

Időpont: 2020. június 9. (online)

Hogyan támogatja a NI4OS projekt a nyílt tudományt Dél-Kelet Európában?

Fazekas-Paragh Judit (Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár)

Időpont: 2020. június 29. (online)

Taiwan Lectures-sorozat

Az MTA Könyvtár és Információs Központ és a National Central Library Center for Chinese Studies által rendezett Taiwan Lectures sorozat előadása:

Vámos Péter: Magyar jezsuiták Kínában

Az előadó a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézet tudományos főmunkatársa és a Károli Gáspár Református Egyetem BTK Kínai Tanszék docense.

Időpont: 2020. május 7. (online)

9.2 KIÁLLÍTÁSOK

Sincero promovendi Boni Public studio. A közjó előmozdításának vágyától indítatva. Teleki József és az Akadémiai Könyvtár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ kiállítása, 2019. november 5-től 2020. február 29-ig. Kurátorok: Mázi Béla, Molnár Andrea, Sallai Ágnes, Szabó Ádám.

Kultusz és valóság. Az Elischer-féle Goethe-gyűjtemény a Magyar Tudományos Akadémián tematikus honlap és virtuális kiállítás, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ programja, a Magyar Tudomány Ünnepe 2020. évi rendezvénysorozat kiemelt rendezvénye. Kurátor: Molnár Andrea és Nagy Márta, a Magyar Goethe Társaság elnöke.

2020-ban több kiállítás nyitása szerepelt a Keleti Gyűjtemény tervei között, azonban sajnos egyik sem valósult meg. Az ezzel kapcsolatos munkák azonban egész éven át folytak.

Elkészült a Keleti Gyűjtemény *Magyarok a Selyemúton* kiállítássorozat harmadik, záró tárlata, amely *Székely vándor a lámák között* címmel Kőrösi Csoma Sándornak állít emléket. A 2020. június 22-én a Pallas Athéné Domus Meriti Alapítvánnyal kötött szerződés alapján támogatásukkal megvalósuló kiállítás 2020 novemberében nyitott volna az Ybl Budai Kreatív Házban, most bemutatását 2021 augusztusára tervezzük.

Előkészítő munkálatok folytak a 2019-es *Magyarok a Selyemúton 2. Vámbéry-kiállítás* utazó kiállításá alakítása, illetve Üzbegisztánban a Vámbéry-emlékszoba felállítása érdekében.

A Szépművészeti Múzeummal közösen megvalósuló Dunhuang-kiállítás előkészítése részeként meghatároztuk a külföldről kölcsönzendő műtárgyakat. Az eredetileg 2022-re tervezett nyitás azonban a múzeum egyéb kötelezettségeinek halasztódása miatt 2024-ben várható.

Ötven éve hunyt el Fülep Lajos című kamarakiállítás. Rendezte: Babus Antal. MTA Tudós Kávézó antik szekrénytárlója (2020. 11. 03.–)

9.3 VENDÉGEK, LÁTOGATÓK

Keleti Gyűjtemény

2020. január 29-én a Kazah Köztársaság budapesti nagykövetsége a Kazah Nemzeti Akadémiai Könyvtár delegációjának részvételével kerekasztalt tartott a kazah költő és filozófus, Abai Kunanbaev születésének 175. évfordulója alkalmából, és bemutatták a Világ által elismert *Abai* című könyvillusztrációs kiállítást.

A kiállított könyveket, összesen 74 művet, Könyvtárunk Keleti Gyűjteményének adományozták. Az ajándékot Zhanibek Abdrasov nagykövet és Yedil Myrzakhanov első titkár február 5-én adta át Monok István főigazgatónak.

Február 5-én Hamid Reza Nefez Arefi, az Iráni Iszlám Köztársaság új nagykövete látogatott a Gyűjteménybe, és átnyújtotta perzsa kézirataink katalógusának Teheránban megjelent fárszi fordítását.

Tájékoztatói és Olvasószolgálati Osztály

November 20-án az Országgyűlési Könyvtár vezetői – új raktár kialakítására készülve – szakmai tapasztalatszere céljából látogatást tettek a törökbálinti raktárban.

Kézirattár és Régi Könyvek Gyűjteménye

Február 21. Kíséreti Táncsics Mihály Gimnázium öreg diákjai (12 fő, 60 perc, Mási Béla)

9.4 DOKUMENTUMOK KÖLCSÖNZÉSE KIÁLLÍTÁSOKHOZ

A Petőfi Irodalmi Múzeum rendezésében *Ím, megtaláltam magamat! Ady és Nagyvárad* című állandó kiállítás. Ady Endre Emlékmúzeum, Nagyvárad (2020. 02. 28.–) Kölcsönzött műtárgy: digitális másolatok.

Pulszky Ferenc ajándoka. Evangélikus Országos Múzeum, Budapest (2020. 03. 26.–2020. 08. 31.) Kölcsönzött műtárgy: Varsányi János négy rajza, és könyvek.

250 éve született Karacs Ferenc. Országos Széchényi Könyvtár (2020. 06. 08.–) Kölcsönzött műtárgy: digitális másolatok.

Vörösmarty Mihály Emlékiállítás. Vörösmarty Emlékház, Kápolnásnyék (2020. 06. 26.–2021. 06. 26.) Kölcsönzött műtárgy: Vörösmarty íróasztala, 10 Vörösmarty-relikviáról nagyfelbontású 3D-s felvétel.

Emlékhelyek Napja. Fiumei Úti Sírkert Nemzeti Örökség Intézete (2020. 08. 29.) Kölcsönzött műtárgy: Mikszáth Kálmán fiatalkori fényképének digitális másolata.

Édes Anna / Kosztolányi – Trianon 100. Petőfi Irodalmi Múzeum (2020. 09. 21.– 2021. 09. 30.) Kölcsönzött műtárgy: a regény eredeti kéziratának 12 lapja.

A Kossuth-találmány. Cenzúrázatlan tudósítások, újságlevelek az 1832–1836-os pozsonyi reformországgyűlésről. Vécsey-kastély, Bodrogszerdahely, (2020 november–2025 november) Kölcsönzött műtárgy: Kossuth Lajos Jelentése (Ms 4849/19) és *előfizetői névjegyzéke* (Ms 4850/73) nagy felbontású digitális másolatai.

„Засушенному – верить”. Биологический музей им. К.А. Тимирязева, Norilszk (2020. 10. 27.–2021. 01. 14.) Kölcsönzött műtárgy: Lengyel József (Ms 6306/26, Ms 6306/31) jelzetű kéziratának digitális másolata.

A KKM Kulturális Diplomáciai Főosztálya tíz tablóból (roll-up) álló kiállítást készít Magyarországról, külképviseleti felhasználásra. Kölcsönzött műtárgy: a Bolyai Jánost lovas, mérnökkari tiszti egyenruhában ábrázoló (K 27/3. 35.) kép digitális másolata.

9.5 KÖNYVTÁRI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK

Könyvtári együttműködés

A Magyar Nemzeti Levéltárral együttműködési megállapodást kötöttünk a Mohács előtti okleveleink digitalizálásáról és internetes közléséről. Az okleveleket október 5-én a Kézirattár munkatársa jelenlétében tételesen átadtuk.

Együttműködést kötöttünk kiadványaink cserjére az Országos Széchényi Könyvtárral, így nemzetközi cserekapcsolataink révén több intézményhez tudjuk eljuttatni a könyvtáraink által kiadott köteteket.

A meglévő együttműködéseink (BNU, Dunhuang Academy) folyamatosak, a koronavírus-járvány miatt közösen tervezett, szervezett projektjeinket halasztottuk.

10. GAZDÁLKODÁS

Bevételek (E Ft)	
Megnevezés	Összeg
NAV 2019. évi SZJA átutalása 2020-ban	51
MTA egyszeri bértámogatás 2020. évre	39 000
NKFIH – EISZ támogatás 2020. évre	1 950 000
NKFIH – MTMT támogatás 2020. évre	80 000
NKFIH – EISZ kiegészítő támogatás 2020. évre	295 146
NKFIH – EISZ határon túli tagintézmények támogatása 2020. évre	55 000
NKFIH – EISZ kiegészítő támogatás 2021.évre	183 884
NKFIH – FÖCIK támogatás 2021. évre	15 850
NKA – török restaurálás támogatása 2020. évre	552
NKA – Monok István könyve 2020. évre	400
NKA – Novák Béla könyve 2020. évre	400
Bethlen Alap támogatás 2020–2021. évre	3000
Átvett pénzeszköz összesen: B16–B25	2 623 283
Készlet (könyv,folyóirat,egyéb) értékesítés	662
Könyvtári szolgáltatások bevétele	3 650 770
Ingatlan bérbeadás bevétele (ExLH,Büfé)	7151
Kiszámlázott ÁFA bevétel	986 329
NAV ÁFA visszatérítés	41 452
Árfolyam nyereség bevétele	53 514
Saját működési bevétel összesen B4	4 739 878
Ösztöndíj támogatás 2020. évre	1710
Külföldről átvett működési támogatás összesen B65	1710
2019. évi pénzmaradvány igénybevétele	153 987
Előző évekből korrigált maradvány deviza értékelés miatt	274
2019. évi pénzmaradvány igénybevétele	154 261
MTA eredeti előirányzat	579 000
MTA informatikai osztály áthelyezése miatt elvonás 2020. évre	-2298
MTA minimálbér támogatás 2020. évre	185

Bevételek (E Ft)	
Megnevezés	Összeg
MTA 6% béremelés támogatás 2020. évre	26 745
MTA egyszeri bértámogatás 2020. évre	1745
MTA szabadságmegváltás támogatása 2020. évre	1162
MTA végkielégítés támogatása 2020. évre	12 369
MTA – Török Ádám volt főtitkár kutatás támogatás 2020. évre	7300
MTA infra támogatás 2021. évre	6000
MTA–ELKH – MTMT támogatás 2020. évre	18 800
MTA–ELKH – MTMT támogatás 2020. évre	50 000
MTA–ELKH – EISZ támogatás 2020. évre	127 000
MTA–ELKH – fiatal kutatók támogatása 2020. évre	9315
MTA–EMMI – ODR támogatás 2020. évre	1850
MTA–EMMI – Levéltári támogatás 2020. évre	1000
MTA központi támogatás	840 173
Bevétel összesen	8 359 305

Kiadások (E Ft)	
Megnevezés	Összeg
Személyi juttatások	546 855
Munkaadókat terhelő járulékok	94 997
Személyi juttatások + járulékok összesen	641 852
Állománygyarapítás: könyv, folyóirat	34 395
Üzemeltetési anyagok beszerzése	1982
Informatikai szolgáltatások	5 974 518
LGK üzemeltetési kiadások	93 660
Szakmai tevékenységet segítő szolgáltatások	53 777
Egyéb szolgáltatás, posta, szállítás, bankköltség	12 724
Kiküldetések	1941
ÁFA	1 076 666
Árfolyamveszteség	33 301
Egyéb kiadás összesen	15 626
Dologi kiadások	7 298 590
Nemzetközi tagdíjak	23 956
Átadás fejezetnek	305
Egyéb működési kiadások	24 261
Beruházások	37 828
Beruházások ÁFÁ-ja	6053
Intézményi beruházás ÁFÁ-val	43 881
Kiadás összesen	8 008 584

	Maradvány (E Ft)
Bevételek összesen	8 359 305
Kiadások összesen	8 008 584
Módosított pénzmaradvány	350 721
MTA–ELKH – MTMT támogatás 2020. évre	50 000
MTA infra támogatás 2021. évre	6000
Bethlen Alap támogatás 2020–2021. évre	3000
OTKA – Monok István kutatása	1812
OTKA – Szabó Ádám kutatása	3517
OTKA – Soós Sándor kutatása	1429
NKFIH – FÖCIK támogatás 2021. évre	15 850
NKFIH – EISZ kiegészítő támogatás 2021. évre	183 884
KIK + EISZ saját bevétel kötelezettségvállalással terhelt maradványa	85 229
Módosított pénzmaradvány összesen	350 721

10.1 GAZDÁLKODÁSSAL KAPCSOLATOS ESEMÉNYEK

Létszámváltozások bemutatása

Az engedélyezett átlagléttség 2020. év elején 109 fő volt, amelyhez 3 fő fiatal kutató csatlakozott. Ez a szám nem változott 2019-hez képest. 2020. évben a kilépő dolgozók száma 14 fő, előző évhez képest 3 fővel több. A belépő dolgozók száma 9 fő, tavalyihoz képest eggyel kevesebb. A statisztikai létszám 108 fő, ez a szám kettővel kevesebb az előző évhez képest. Teljes munkaidős munkatársak száma átlagosan: 98 fő, rész munkaidősök pedig átlagosan 10-en vannak. A munkajogi redukált létszám: 114. Jubileumi jutalomban 6 fő részesült ebben az évben.

2020. november 1-től intézményünk dolgozói a közalkalmazotti törvény helyett a munka törvénykönyve alá tartoznak. Az átállás rendben lezajlott. 7 munkatárs döntött úgy, hogy nem áll át a munka törvénykönyve szerinti foglalkoztatottságra, így ők végkielégítésben részesültek.

Az intézmény által kiemelésre érdemes megjegyzések a bevételi és kiadási tételekkel kapcsolatban, kiemelten a személyi juttatásokra

2020. évben a könyvtár pályázati rendszere ismét stabil volt. A Magyar Tudományos Akadémia összesen 40,7 M Ft értékben támogatta Könyvtárunk bér- és járulék keretét, 7,3 M Ft összeggel támogatta Török

Ádám volt főtitkár úr kutatását és 6 m Ft-tal támogatja a könyvtár számítógép parkját, mely már a következő évre vonatkozik. A két nagy nemzeti program a Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Innovációs Hivaltaltól kapta a támogatását: az Elektronikus Információs szolgáltatás Nemzeti Program 1950 M Ft-ot, a Magyar Tudományos Művek Tára pedig 80 M Ft-ot. Továbbá az NKFIH támogatást nyújtott a határon túli EISZ tagintézetek számára 55 M Ft összegben. A gazdasági válság hatására erősen emelkedtek az árfolyamok, így az NKFIH további 295 M Ft-tal segítette az EISZ Nemzeti Program működését. Az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat pályázataival az MTMT, az EISZ és a fiatal kutatók munkáját segítették, összesen 205 M Ft értékben. Két Nemzeti Kulturális Alap pályázat futott az évben 0,8 M Ft összegben, két Emberi Erőforrások Minisztériuma pályázat 2,8 M Ft összegben és egy Bethlen Alap pályázat 3 M Ft összegben. Ezekon kívül 3 sikeres OTKA kutatás zajlik.

A 2020. évi módosított előirányzat (8359 M Ft) 29,2%-kal haladta meg a 2019. évit. Saját bevételünk (4740 M Ft) előző évhez képest 46,7%-kal növekedett.

A személyi jellegű kifizetések (547 M Ft) 4%-kal haladták meg az előző évit, a járulékok (95 M Ft) 12%-kal lettek alacsonyabbak, részben a járulékkulcs csökkenése miatt (szochó: 17,5%-ról 15,5%-ra csökkent július 1-től). A személyi jellegű kifizetések közül kiemelve a törvény szerinti illetmény (408 M Ft) magasabb volt 12%-kal, a megbízási díjak összege (110 M Ft) nagyságrendileg nem változott, viszont a reprezentációs költség jóval alacsonyabb, kb tizede az előző évinek a koronavírus okozta gazdasági válság miatt. A Pénzügyminisztérium tájékoztatása alapján a jogviszony-átalakulással érintett kulturális foglalkoztatottak 6%-os béremelésre váltak jogosulttá év elejéig visszamenőleg, ennek kifizetése év végén egy összegben megtörtént. Fiatal kutatók bére és járuléka az ELKH támogatási szerződések alapján kiutalásra kerültek, összesen 9,3 M Ft.

Dologi kiadások (7323 M Ft) 32%-kal nőttek, a beruházások (44 M Ft) pedig 50%-kal csökkentek a 2019. évhez képest. Dologi kiadások közül fontos kiemelni, hogy a szakmai könyvek, folyóiratok beszerzése (34 M Ft) 41,3%-kal csökkent, tekintettel arra, hogy a rezszi költség szinte teljes mértékben elviszi a dologi keretet, jelenleg 94 M Ft, azaz 20,5%-kal magasabb az előző évnél. Az informatikai szolgáltatások kiadása (5975 M Ft) 34%-kal emelkedtek, ennek oka az erőteljes árfolyam emelkedés, így jóval magasabb árakon tudtuk kifizetni a szolgáltatók számláit.

Kutatási projektek gazdálkodásának összefoglaló értékelése

2020. évben három sikeres NKFIH- Országos Tudományos Kutatási Alapprogram pályázat futott, egyik Dr. Monok István *Levelek, könyvek, kincsek: Esterházy Pál barokk udvarának emlékei* kutatása, összesen 4 évre 25,2 M Ft értékben, másik Dr. Soós Sándor *Karriermodellek és karrierépítés a kutatás-fejlesztésben* 4 év

alatt összességében 4,5 M Ft értékben, harmadik Dr. Szabó Ádám *Nicasius Ellebodus levelezésének kritikai kiadása és kapcsolatrendszerének vizsgálata* 3 év 29,8 M Ft értékben.

Vagyoni helyzet, ezen belül a beruházás és felújítás alakulásának bemutatása

Avagyoni helyzetünk előző évben mutatott erős csökkenést a Magyar Tudományos Akadémia átszervezése miatt, jelenleg viszont stagnál, 2020-ban 69,8 M Ft, ami csupán 14%-os emelkedést mutat. Az immateriális javak értéke 42,9 M Ft, ami előző évhez képest 10%-kal emelkedett (árfolyam miatt), a gépek, berendezések, felszerelések pedig jelenleg 26,9 M Ft, ami 22%-kal nőtt a tavalyihoz képest.

Ebben az évben tárgyi eszköz közel 25 M Ft értékben került leselejtezésre.

Egyéb, az előzőekben nem ismertetett témakörök, melyeket az intézmény fontosnak ítél (pl.: maradvány alakulása, vállalkozási tevékenység alakulása)

A 2019. évben keletkezett maradvány 154 M Ft volt, ennek felhasználása, mint pályázati maradvány és szállítói tartozás, 2020-ban megfelelően megtörtént. Könyvtárunk 2020. évi maradványa 350 M Ft, melynek legnagyobb része átfutó pályázati összegek, kisebb része a szállítói maradvány.

Két hosszútávú bérleti szerződésünk van, egyik az EX-LH Kft. irodabérlete, másik a Ráday Gyűjtemény raktárhelyiséget bérel tőlünk, mivel az épületük sajnálatos módon leégett. Az erről szóló egyeztetés az MTA LGK-val megtörtént.

Fontos megemlíteni, hogy a két nagy nemzeti programunk: az EISZ és az MTMT, az NKFIH pályázataival segítségével 2020. évben szakmailag stabilan álltak, minden tervüket meg tudták valósítani, már amennyire a COVID-19 helyzet megengedte (pl. sok rendezvény elmaradt, de helyette jelent meg tanulmánykötet). Az árfolyam nem kedvezett 2020-ban, de az NKFIH és az ITM segítségével anyagilag ezt a problémát át tudtuk hidalni.

Pályázataink segítségével számos könyvünk jelenhetett meg.

Vállalkozási tevékenységet továbbra sem folytatunk.